

Oliuerii Pœtæ Lanzanensis Artis Grammaticæ Perutile Opusculū.

Oliuerii Poetæ Lanzanẽsis de artis grãmaticæ utili opuscu-
lo prohœmiũ ad Reuerẽdissimũ ĩ xp̃o patrem Zachariam
Venetum Patricium Sapientissimi Viri Marini de Garzo-
nib9 Senatoris & scti Marci dignissimi Procuratoris filiũ.

CVm diu Reuerendissime in xp̃o pater Zacharia cogi
tauissem: in quẽ nostra potissimũ munuscula confer
rem: Solus equidẽ mortalium mihi occurrebas: & quocũq;
me uertebam: neminem aliũ inueniebam. Sume precor no
stram istã quantulamcũq; dicationem: Fas eni sit grãmaticæ
artis utile opusculũ appellari altius profecto conscriptum q̃
puerilia exoptant ĩgenia: ĩmo quod adulti docti atq; magni
ĩgenii adolescẽtes inspicere possunt. nec uero quisq̃ hoc pri-
us ãplectatur opus q̃ alios uiderit didiceritq; grãmaticos: q
primis dantur rudimẽtis: nisi p̃ludium aliquod discendi fa
cere uelit. Mira Reuerẽdissime Zacharia huius operis breui
tas est. Hoc ideo aũt factum est: Nã si nimium prolixũ esset
sero iuuenes peruenirẽt ad ea quæ discenda sunt: & omnem
suã ætatem in his puerilibus contererẽt: iuueẽs inquã & no-
stri lectores contra Ciceronis p̃ceptũ in tertio de oratore q
dicit. Res quidẽ ĩ ea sententia sic se habet: ut nisi quod quis-
q; cito potuerit nunq̃ possit omnino perdiscere & alio in lo-
co. Neq; ut ante dixi omnem teramus in his discẽdis rebus
ætatem: sed fontes uiderimus quos nisi q celeriter cognouit
nunq̃ cognoscet omnino: tum quotienscunq; opus fuerit
his tantum quantũ res petet hauriemus. Et licet de arte dicẽ
di dicat: tamen ad oẽs artes p̃ceptum istud trahi potest unde
ipse in secũdo eiusdẽ operis. Hoc loco neq; sit admiratio si
de tot tantisq; rerum a me p̃cepta nulla ponẽtur. Sic statuo
ut in cæteris artibus quum tradita sint uniuscuiusq; rei diffi

cillima: fliqua quia aut faciliora aut similia sint cuiusq; artis tradi nõ necesse est. Nec tamen adeo breue esse diceremus ut necessaria quæ sunt ptermittamus qd certe uiciosissimũ est. Multorum eni grãmaticorum institutiões perlegi: aliorum adeo breues & cõcisas repperi ut nihil ad integrã sententiam lectoribus reliquerit: Aliorum prolixas nimis: aliorũ autem obscuras ĩ sententiis: in uerbis uero & cõpositione orationis rudes & pene barbaras omni penitus usu auctorũ remoto: quorũ nihil est nouis puerorũ mentibus damnosius. Retinemus eni diu aut semp quæ pueri discimus: hoc probat Horatius. quo fuerit imbuta recẽs seruabit odorẽ testa diu. Sed hoc quid ad nostra? probi solẽt laudare quæcunq; ĩ bonam partem fiunt. danda enĩ præcipue opa est: ut instituamus liberos nostros uerbis latinis usitatis propriis nõ sine concinnitate & dilucriditate orationis & semper elegãtioribus auctoribus ad hæreamus ĩ quibus pueri erudiendi sunt traditis necessariis pceptis grammaticæ artis. quod Cice. infra ostẽdet. Dii imortales q̃ ĩ te Reuerẽdissime Zacharia & eius pceptũ uerificatur. Tua ingenii sublimitas hoc efficit: ut cito disceres. Audiuimus enĩ & uidimus q̃ breui tẽporis mõmẽto perfeceris & ad hæc liberalia studia & ad cæteras oẽs uirtutes. uideor. n. nimis celeriter ad tuas descẽdere laudes: Nam & aliud dicamus nũc necesse est: mox ad te laudandum reuertar. Confeci grãmaticæ hoc opus nihil eqdem ex meo pter ordinem adhibui: qui quantũ utilis erit cito ĩgeniosi percipient adolescẽtes: omnia ab aliis mutuat⁹ sum & a libris & ab elegantioribus auctoribus: quos ego pro uiribus imitari potui. Assueti nãq; elegãtioribus libris & ipsi elegantes fiunt. Cic. ĩ tertio de oratore dicit. Et sciat quicũq; meum legerit opus se Donatũ: Seruiũ: Priscianũ: legere: pcipueq; Laurentium

Hor.

Cice.

Cice.

Vallam quē maximū quidē facio: nec nō & cæteros grāmati cos q mihi digna loqui uisi sunt. Et q mihi perutile uisum est: & fide plenū: auctorꝫ nomina & eorū auctoritates reposui: pcipueq; ecclesiasticoꝫ qui græcos imitati multū nostrā confirmare uidētur: & quos tantopere Laurētius imitatur: contra fortasse illos q aliter existimare uidētur. Apud me qdē nulla ē pcipue auctoritas nisi ecclesiastici sermōis q fere græcus totus ē: & rectissime & sanctissime locutus ē: ideo eū iterponere uolui: q maxime recte loquēdi usum pbaret quātū aūt hoc utile fuerit opusculū oēs qui legent itelligēt. Vnū uereor neqs ipsum prius q̄ legerit aspernatus fuerit. Q uā quidē utilitatem reuerēdissime zacharia ingeniosi adolescētes se cōsequutos fuisse pdicare poterūt. Et tibi gratias non auctori habeant: ita eqdem sit: ut tu tanq̄ sol radium in me tui splēdoris emissum ī illos relucere facias: q per te tātū pet cœperint bonū. Q uis te igitur non laudabit? quis non admirabitur? ultra tantā & tam bonā emolumēti causam cum tua nobilitas hoc postulare uideatur. Fuit olī multis iam an

pepu. fami. nis antiquissima & nobilissima Pepuloꝫ familia bononiēsis qdē illa multis referta diuitiis: adeo ut ī italia cum pepuloꝫ nomen efferretur nihil in diuitiis maius efferri poterat: ex illa. n. nobilissima & pclara domo originē duxisti: quæ totam fere italiā sui nominis splendore repleuerat. Mox autē tui antiquissimi progenitores maiorem & fœliciorem patri

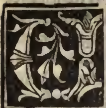
Vrbs uene. am sunt cōsequuti. Vrbs uenetoꝫ nunc tua patria ē fœlicissima quidem illa omnium italiæ urbium de qua multa sunt apud auctores eius originis monumēta: & conditæ nobilissimaꝫ orbis gentium urbis: hæc te genuit: & aluit: quæ oēs uirtutes & bonas artes quottidie gignit. hæc te satis decorat ut lauderis: quæ totā decorat italiā: uellē pfecto multa hac

de pclara urbe dicere quæ cũ dicere nõ possũ sileo: plura enĩ se effundũt i suas laudes q̃ meũ possit ingeniũ ãplecti. Pater uero tu9 uir sapiẽtissimus senator & sãcti Marci dignissimus ꝓcurator est: quantum enĩ in hoc laudari poteris: nec etiam meum capit ingeniũ. Magna equidẽ est paterna fœlicitas: cũ tanti Viri filius sis: ex quo innumeræ mihi surgunt laudes. Quid? Quod & tu ateneris ãnis multas es dignitates cõse cutus: & hoc tuarũ uirtutũ effectum est cã: atq; ingenio qd q dẽ in mensum ẽ. Iam eques hierosolymitanus es & phinicæ cypri pceptor. hæc enĩ sunt & talia ornamẽta: ut de te sine laudibus uerbũ facere nemo possit: quanto igitur. Ego magis ad quẽ nr̃as dirigo lucubraciunculas & nocturnas uigilias: Hoc nostrũ est operis principium & ipsum opus: qd profecto nõ nisi de patria: de ꝓgenitoribus: de eorum laudibus: & de te dicere deberet: Et utinam hoc mihi concederetur: & ab opere uacare possem. Sed iã ad opus ꝓperemus. habes reuerẽdissime zacharia tale munus quali & Priscianus cõsulẽ donauit Iulianum ipsumq; ipso dignũ fecit. uale Eques Reuerẽdissime nostri memor. Vt facilius adolescentes quæcũq; dixerimus iueniãt ita nostrum diuidimus i capita opusculũ. In primo capite de uerbo loqmur. i. ii. de eius cõstructione. i. iii. de uerbo ipsonali. i. iiii. de ifinito. i. v. de gerũdio i. vi. de supino. i. vii. de pticipio. i. viii. de aduerbio locali. in ix. de ppositiõe. i. x. de regimie multaꝶ orõnis partiũ. i. xi. de cõiunctione. i. xii. de iteriectiõe. i. xiii. de cõpatiuo. i. xiiii. de suplatiuo. i. xv. de diminutiuo. i. xvi. de figuris. i. xvii. de lectionis ordine. i. xviii. de textus directione. i. xix. de punctis & comis. i. xx. de syllabarũ quantitate & metrica ratione.

prisc. Iulia. cõsul

FINIS.

Clarissimi Poetæ Oliuerii Lanzanensis Artis Grammaticæ perutile. Opusculum. Cap. i.

Erbum ex orationis partibus pars declinabilis una est sine casu cũ temporibus atq; modis agẽdi uel patiendi significatiua : cui qdẽ accidentia octo sunt. Genus: Tẽpus: modus Species: Figura: Coniugatio: Persona: cum numero. Verborum genera siue significationes quinq; sunt Actiuũ: Passiuum: Neutrum: Cõmune: & deponẽs. Actiuũ est quod in o finitum r littera accepta passiuũ ea remota actiuum efficitur. ut amo amor. Neutrum quod in o finitum r non accipit. ut seruio nisi tantum tertiis in psonis ut seruiẽ in prima uero & in secunda non esset latinũ. Neutrum etiã in i in um & t finitum reperitur. Sed quæ defectiua dicatur ut odi: noui: cœpi: & memini: sum substantiuum: penitet: piget: miseret & pudet quæ & impersonalia sunt ut plurimũ Cõmune in r finitum & ea absente latinum non esse uidet: sed utranq; significationẽ tamẽ habet ut amplector te: & amplector a te. deponens similiter in r finitum qua absente nec latinum est: unam tamen significationem habet. s. actiuam. Quædam uero uerba actiua pro passiuis: & passiua p actiuis auctorum usu inueniuntur : ut accingunt omnes operi pro accinguntur nisi accingunt se dicere malis etiã tum pra auertit: quæ uerba actiua & passiua esse possunt: auerto & auertor: præcipito & præcipitor. Ergo non possum⁹ qd qdã artigraphi dicunt dicere: actiui uerbi & passiui declinationes pro se inuicẽ poni. Nam & naturalis uerbi declinatio actiua

ē: & cōmunis deponētiſue paſſiua: & aliud ē eſſe actiuū uerbum & aliud actiui uerbi declinatiōē. Notat Seruius paſſiua pro actiuis Vir. pinguem & placitā paci nutritor oliuam pro nutrito. Nō me latet multa in eadem ſignificatiōe ueteres uerba protuliſſe: ut partio & ptior: munero & muneror: mino & minor: Paciſco paciſcor: reuerto reuertor: ſortio ſortior: tuto tutor: tumultuo tumultuor: uago uagor: murmuro murmuror: oſcito oſcitor: præſagio præſagior: modulo modulor: percunctō percunctor: obiurgo obiurgor: & augurō auguror: acerſo accerſor: aſſentio aſſentior: Cice. & preter affraniū qui aſſētitur uolcatio. Idem aduertebantur pompei familiares aſſentire uolcatio. Multa etiam quæ deponentia hodie cum ſint apud ueteres cōmunia erāt: ut auxilior: adipiſcor: abhominor: cōſequior: adhortor: abutor: miror: agredior: argumentor: reor: uereor: fruſtror: faris uel fare fatur: medeor: & Multa alia quæ apud Priſcianū libro octauo inuenies. Tēporā uerborum & modi qui ſint te ad huc ignorare nō puto. Dicam illud gerundium grāmaticorū ingenia torſiſſe queadmodum lunam philoſophorum: quæ non eodē modo ſemper apparet: qui nomina: qui uerba eē uoluerunt qui partē perſe & ad huc ſub iudice lis eſt. Priſcianο tamē nomen eſſe placet: quod temporibus caret: ſine quibus uerbū eſſe non poteſt: tum quod caſus habet: & prepoſitionibus ſeperatim adiungūtur: quod a uerbo prorſus alienum eſſe dubium nō eſt. Seruio honoratiſſimo grāmatico inter uerba annumerari placet. Laurentio participia dici poſſe cordi eſſe uidetur. Quintilianus participalia appellat. Qui Supinū ut & Laurentio placet ſine dubio mihi uerbum eſſe uidetur: qui amatū ab amo & amatu ab amor eē cōfirmat. Species uerborum duæ ſunt alia primæ poſitionis ē: ut do

Ser.
Virg.
Cice.
Idem
Priſc.
Phil.
Priſc.
Ser.
Laur.
Laur.

mo:ferueo:edo: Alia uero deriuatiua. ut domito: feruesco: esurio. Deriuatiuorum autem uerborum species diuersæ sunt: de quarũ nomĩe & ipsorum uerborum significatiõe magna iter Laurentiũ: & cæteros grãmaticos cõtrouersia ẽ. Et qa Laurentii opinio eruditorum oĩum iuditio potior uisa est eã seqmur nõ tamen illam alios derogãdi causa referem9. Sũt igitur quædam: quæ deriuatiua frequentiam significant frequẽtatiua appellata in cto: uel so: uel in xo. ut legito: uiso: uexo. legito aũt idest sæpe lego. Hæc autem plerūq; ab ultimo formant supino u mutata in o ut cursu cursito. Excipiuntur primæ cõiugationis uerba: quæ non solũ u in o mutãt sed etiã a penultimæ syllabæ in i ut rogatu rogito: uolatu uolito. Excipiũtur quoq; uerba quæ præteritũ in gi habẽtia frequẽtatiua a secũda p̃sentis persona formãt s remota: ut lego legis legito: ago agis agito: frango frangis frãgito. insup excipiunt quæro quæris quærito: noui noscito: ægro ægroto sequo septor: nã scitor et sciscitor deponẽtia sunt quãuis scio actiuum sit frequẽtatiua omnia primæ sunt cõiugationis: & interdũ passiua faciũt. fiunt & frequẽtatiua aliquãdo ab his frequẽtatiuis. ut legito lectito: curso cursito. Frequẽtatiuũ est & in so sed pquã raro. ut uiso: & uerso: quoniã frequẽtatiuũ in to

Ser. naturaliter esse debet. Notat Seruius. Vir. seu uersar dolos.
Vir. Idẽ undiq; uisendi studio troiana iuuẽtus. quod desideratiuũ Priscian9 appellat: Adeo pulchrũ inuicẽ aduersari: quod
Idẽ. mox laurenti9 repræhẽdit dissidẽs ambobus. Sũt alia deriuatiua appellata & a grãmaticorum multis inchoatiua qa in chotionẽ significẽt ĩ sco desinẽtia: quæ sic falso appellata cẽ Laurenti9 ostẽdit & equidẽ multis argumentis allatis ab omnibus dissentiẽdo. Significãt igit hæc uerba assiduũ ĩ cremẽtũ ut piguesco piguis fio: nõ incipio pinguescere: ut illud eccle

fiafticũ. qui fordet fordefcat ad huc: quafi dicat q fordet adhuc fordidior fiat. Significãt. n. huiufmodi uerba pene idẽ quod uerba cõpofita per fio. ut calefio: tepefio: frigefio: nifi quod hæc in fco paffionẽ ex fe habẽt: illa uero extrinfec9 alla tã. ut ĩ ægypto Cæfar quum hoftes fugeret elata leua natabat ne libelli quos tenebat madefierent. qui uero fudor̃ irrigat̃ madefcit. Deriuãt̃ autẽ pleraq; a neutralib9 ut caleo calefco pauca ab actiuis cupio cupifco: fcio fcifco: & formãt̃ a fecũda perfona indicatiui modi addita co ut friges frigefco: hias tñ facit hifco & nõ hiafco: & tertiæ fũt cõiugatiõis. Præterita autẽ eo℞ eadem effe quæ & primitiuo℞ tefte Laurẽtio. Nã Lau.
cæteri grãmatico℞ præteritis carer̃ huiufmodi uerba arbitrãtur: ille autẽ ut latinæ elegãtiæ digniffim9 eft auctor & quæfitor ho℞ præteriti fignificationẽ quando primitiuo℞ & qñ deriuatiuo℞ eft diligenter exquirit quæ ipfe afferit p multũ differt pĩguefco pĩgui: caleo calui: calefco calui primitiuo℞ fignificatio pinguis fui: ficut pingueo pinguis fum: calui calidus fui: frigui frigidus fui. Deriuatiuo℞ autẽ pĩgui pĩguis factus fum: ficut pinguefco: pinguis fio: & fic de aliis quæ qdem præterita fæpius in deriuatiuorum q̃ primitiuo℞ fignificatione inueniunt̃: Ponunt̃ tamen huiufmodi deriuatiua q̃ fæpiffime pro ipfis primitiuis. Sũt alia etiam tertiæ coniugationis ĩ fo fyllaba defmentia a Prifiano & a multis defi- Prif.
deratiua appellata. ut uifo cupio uider̃. Laurenti9 autẽ hæc Lau.
inchoatiua appellat: & male defideratiua appellata effe dicit. ut a uideo uifo eo ad uidẽdum uel uideo & nõ cupio uider̃. & facio faceffo eo ad faciẽdũ uel facio: fic a lacero laceffo: a capio capeffo: ab arceo arceffo: fignificãt. n. hæc uerba actum corporis uel pro primitiuis ponũtur & nõ affectũ mẽtis. hoc Laurenti9 contra prifcianũ & alios. fed profecto a pitiffimo

b

Terẽ. Donato Laurentiũ accepisse credo: qui Terentianũ illud ex ponit. Reuiso quid agant.i. redeo ad uidẽdũ uel ut uideam.
Idem Idem. prouiso: & duo significat ꝓuideo & procedo: p ista.n.
Ser. Verba corporis actũ colligimus. Solum id addamus ut Ser-
Prisc. uio faueam⁹. dicit Priscianus & ea tñ nõ incõgrue desiderati ua nominare: nõ esse frequẽtatiua cõiugatio ostẽdit. ut Seruius dicebat. Sũt & alia ĩ rio finita a grãmaticis multis tum
Prisc. & a Prisciano artis grãmaticæ principe meditationẽ signifi-
Lau. cãtia. idest meditatiua: quæ desideratiua atq; optatiua Laurentius appellat. Esurio idest cupio eẽ: parturio cupio parerẽ:
quí. nõ autem Meditor esse & parere. Quintilianus ꝑpter filios esurit. hæc uerba ab ultimo supino formãtur addita rio uel a p̃teriti temporis participio: & quartæ sũt cõiugatiõis: quoꝝ certe multa pro primitiuis ut supra diximus ponunt̃. ut scaturio pro eo quod scatere est. Sic etiam sunt multa quæ diminutiua dicuntur in lo syllaba. ut sorbeo sorbillo: garrio garulo: caluo caluillo. Sũt & alia desideratiua diuerse finita tam a nominib⁹ q̃ a uerbis nascẽtia. ut a patre patrisso: a græco græcisso: & græco græcitas: & similia: quæ imitationẽ quãdam significãt: itẽ a poeta pœtor: a frumento frumẽtor: ab antiquo antiquo: ab hyemo hyemo: a fortuna fortuno: ab albo albeo & albico: a uello uellico: a fodio fodico. Itẽ ab ad uerbiis deriuant̃ & præpositionib⁹. ut intra intro & intreo: a supra uel super supero. Numeꝝ autem & ꝑsonas te nescire lector minime puto. Defectiua in modis quædã sunt uerba.
Salu. ut quæso & quæsim⁹ & quæsere apud Salustiũ: ouat: & ĩfit: & ouãs participiũ præsẽtis ĩdicatiui persona: ĩquã ĩquis ĩquit
Terẽ. ꝑsens ĩdicatiui solũ: ĩque impatiuũ: & ĩqes futuꝝ apud Terẽtiũ. Salue & cedo impatiu⁹ utroq; ĩ numero Salue & cedo & ꝑsona secũda Salue & Saluete: cedo & cedite: legit̃ etiam

Saluebis apud Ciceronē & Plautū: Salue autē modus est sa- Cice.
lutationis græce chere: dicim⁹ etiā saluus sis. Terētius Salu⁹ Terē.
sis Crito: dicit̃ & saluete. Aue Secūda ĩpatiui pſona & aueto
apd̃ Salustiū forē·es et ĩ optatiuo: & fore ĩ infinitiuo. Defecti Salu.
ua ĩ tpibus usu nō naturæ necessitate multa sunt. ut fe io p-
cussi: sisto statui: tollo sustuli: fero tuli: aio dixi: furio ĩsani-
ui: sū fui: fruor potitus sū: reminiscor recordat⁹ sū: Medeor
medicatus sū: polleo: glisco: carēt p̃teritis. Volo ĩ certæ ē cō-
iugationis impatiuo & supino deficit: sed eius cōpositū est
noli & nolite. Impsonalia oīa ĩ t finita ĩ futuro ĩfinitiui mo-
di & gerūdiis deficiūt. Quædā sunt quæ solū habēt p̃teritū.
ut odi: noui: cœpi: & memini sed memini memēto & memē
tote ĩ impatiuo habet: & odiui etiā ĩ sacris litteris: hæc etiam Sacri.
supinis carēt & participiis quāuis cœptus sit: & odi ĩ cōposita Litt.
figura exosus & posus. Cognito igitur uerbo de eius cōstru-
ctione a nobis dicendum est.

Clarissimus Poeta Oliuerius Lanzanēsis de uerbi con-
structione fœliciter incipit perutile opusculum.

OMnia Verba aut pſonalia aut impſonalia sūt. Perso-
nalia sunt quæ pſonas diffiniūt. ut lego legis legit:
Quoꝝ cōstructio duplex est ꝓpria & accidentalis ꝓ
pria cōstructio ē res agēs & patiēs p unum tantū casum ante
& post se. ut nos colimus deū. Aliæ uero cōstructiōes accidē-
tales sunt: & p alios accidentes casus ultra illos cōstructæ. ut
nos colimus deū mēte ĩtegra. Propria igitur uerboꝝ pſona-
lium constructio decem continetur Regulis.

De constructione propria. Cap. ii.

PRima regula reqr̃it ante se ĩtellectū uel positū nomi
natiuū sui passiuū: & post se nullū reqr̃it casum. Sub
qua regula omnia sūt actiuæ uocis uerba significati-

Vir. onis passiuæ ĩ sese reflexæ. Vir. hic metuũt cupiũtq; dolẽt gau
Terẽ. dent. Terentius. Omnes q amant sibi uxorem dari grauiter
Idẽ. ferũt. idest q amor̃ capti sunt. Idẽ. Meũ gnatũ rumor ẽ amar̃.

SEcũda regula requirit ante se noĩnatiuũ rei agentis: & post se non requirit casum sine præpositione. ut uado ad amicum: quæ præpositio quandoque remouetur uel figurate uel quando post se aduerbia uel noĩa aduerbialiter
Virg. ponunt̃. Virgilius. Italiam facto ꝓfugus lauiaq; ueit littora. Dicit Seruius figurate dictum esse. Vado ad domũ: & Vado domũ: ad domũ nomen est: sine præpositione aduerbiũ sed si itelligatur nomen erit. Eo ĩ uillam & ad uillã: proficiscor
Lau. ĩ campũ & ad campum ait Laurentius. Sub qua regula sunt oĩa neutra & deponẽtia absoluta uel ĩpfecta. ut uado gradi-
Pris. or: uiuo. spiro. dicimus Prisciano docẽte uiuo: & uiuo uitã uiuo regẽ id ẽ regis more: & spiro aĩmã absq; præpositione: dicim⁹ ẽt uiuo: & obeo idest morior: & obeo mortẽ cũ casu e qbus etiã dicit̃. tertia iã uiuitur ætas: & morte obita. Nam quædã sunt uerba quæ ab solute & cũ casu ꝓferuntur idẽ tñ
Pris. significantia. ut oppeto oppeto mortẽ idest morior nauigo
Ser. transitiuũ facit Priscianus. Seruius ab solutũ: & recte dicitur
quin. Nauigo mare & pmare. Quitilianus nauigat̃ mare Vir. tir-
Vir. renum nauigat æquor. Pluit nigit & similia absolute ꝓferri
Pris. possũt: & alia quæ ad deũ ptinẽt: nisi poetice diceret aliqs de⁹
Ser. (quoꝝ apud eos magnus est numerus) pluo ningo diesco:
Gell. uel noctesco & alia huiusmodi. Priscianus huic uerbo pluo
Liui. dat accusatiuũ. Seruius & Gellius ablatiuũ ut pluit sanguĩe
Vir. & lapidibus & carne. ut apud Liuiũ. Ambio trãsitiue posuit
Ser. Virgi. ut reginã ambire furẽtẽ: absolutũ ẽẽ Seruius affirmat
Vir. & subaudiri uult ad ꝑpositionẽ. i. ad Reginam. Dom⁹ ar-
Iuen. det dr̃. Virgi. & Iuuenalis iã proxim⁹ ardet ucalegõ. Ardeo

mulierem ideſt amo Virgilius. formoſum paſtor corydon Vir. ardebat alexim. Et aduerte duas fere ſemper præpoſitiones uerbis abſolutis damus: in: & ad: in loco: & ad locum: in uero ablatiuo & accuſatiuo eſt communis. Terentius in Teré. ignem poſita eſt. Plautus in mentem uenit Cicero. impræ Plau donũ ꝑtãtem eẽ ſciatis. Priſcian⁹ autem ĩ his antiptoſin eſſe Cice. dicit. Gellius nullã dicit eſſe figurã: ſed utrũq; rectũ eupho Gell. niæ. i. ſonoritatis cã in accuſatiuo & ablatiuo. ut uado ad urbẽ & in urbem ĩ ignẽ poſita eſt recte & non ꝓ igne poſitum. Mentior abſolute & cũ caſu. ut mentior hãc rem Ouidi. Iup Oui. piter e terra genitam mentitur.

TErtia regula reqrit ante ſe & poſt ſe nominatiuũ. Sub qua regula ſunt oĩa uerba ſubſtantiuum primũ & neutra & deponentia abſoluta & oĩa uerba quæ regũt poſt ſe rẽ: quæ fit idẽ cũ nominatiuo ex pte ante. ut ego ſũ bonus: iſte ambulat graditur ſupbus: ille amatur bonus. ſed uideamus hic quomodo ſũ uerbũ ſubſtãtiuũ ĩ um deſinẽs nec actionẽ nec paſſionẽ ſignificãs: inſup nullius generis uel neutri cum oĩbus cõſtruat caſibus. & prim⁹ de ipſius uerbi natura. Suæ dignitatis cauſa ſubſtãtiuũ appellari meruit cui⁹ ſignificatio firma & pſens ſtat. homo. n. poſtq̃ nat⁹ ẽ ſemp homo ẽ uſq; ad mortẽ: nã homo nõ ſemp uigilat dormit qeſcit & laborat uel ſimilia. Sed tamẽ ſemp ẽ: quare ꝓprie de deo hoc uerbũ dici põt: cuius pſentia & eſſentia nũq̃ defuit ac deerit. Conſtruit cum nõiatiuo. dicimus mea tua ſua cuia eſt fidicina. Plaut⁹ ĩ Epedico. Ego illum cõueniã: atq; adducã ad te cuia eſt fidicina. Et p interogationem. Siqs dicat. Cuius domini Plau. eſt hoc opus? Reſpõde meũ & nõ mei per nominatiuum & nõ genitiuum p quem finita eſt ĩterogatio & ſimilia: Et per aliud uerbum ſiqs ĩteroget meum ne fundũ poſſides an tuũ

Respõde neutrius uel illius. ĩterogamus adhuc respõdemus p uarios casus. Meũ ne prediũ est an illius? Respõde illius certe non tuũ. similiter de cuius cuia cuiũ ad quod nũq̃ respõdemus p eundẽ casum nisi ĩ tribus ꝓnominibus deriuatiuis Meus: tuus: suus: ut cuiũ pecus. Responde meũ uel illius. Interogat᷑ etiã p diuersos casus. ut cuiũ pecus: tuũ an melibei? Sed p talem dictionẽ nunq̃ respõdetur nisi dicas est cuiũ est uel est cuiũ esse debet: & nõ cuium est uel cuius eẽ debet. hæc
Lau. oĩa a Laurẽtio si nescis accepimus & sequnetia ne cũ uideris me tanq̃ furem ĩ simulaueris. Cum genetiuo etiã cõstruitur. Sed nota dicimus magna auctoritate est uir: uel magnæ auc
Lau. toritatis cum adiectiuo qua de re Laurẽtii uerba audi aquo
Plini. hæc nos accepisse cõfitemur. nisi uelim⁹ illud Plinianũ seq ex lib. vii naturalis historiæ. choromãdoꝝ gentẽ uocãt taurini siluestrem sine uoce stridoris horrẽdi: hirtis corporibus: occulis glaucis: dẽtibus caninis: poterat dici stridore horrendo; quanq̃ quod ad elegantiam ptinet ego pro lege accipio
Plini. quicquid magnis auctoribus placuit. Quoꝝ ĩ primis est pli
Cice. nius. præsertim cũ Cice. ad lẽntulũ ita scribit. Lentulũ nostrũ eximia spe: sũmæ uirtutis adolescẽtẽ cũ cæteris artib⁹ qbus studuisti semp esse cũ primis imitatione tui fac erudias: licet illud eximia spe posset uideri sæperatũ ab illo sũmæ uirtutis quod regit᷑ ab illo adolescentẽ. ut si dicas habeo summa spe filiũ adolescentẽ optimæ indolis: quod si ita nõ est: ĩ utraq; oratiõe genitiuo & ablatiuo uti licebit: Tamẽ ut ego sentio parce: nam illud ab hoc loco sæperatum ẽ quod idem dixit. Scipio africanus id ætatis atque his rebus gestis. illud id ætatis uel idem est quod ea ætate: Sicut dicimus uixi decem annis: & more græco decẽ annos: quã loquutionem Seruius putat uel ad uerbialiter poni uel subintelligitur habens: uel

agẽs uel natus id ætatis. Cõstruit̃ & cũ solo genitiuo: ut tuæ uirtutis est idest ptinet ad tuam uirtutẽ. Cic. est. n. copiarum & nõ uirtutis. idest ad copias & nõ ad uirtutẽ ptinet. Et cum datiuo ꝓ hẽo. ut sũt mihi uirtutes. i. hẽo uirtutes. Et cũ duo bus datiuis. ut tu es mihi honori: tu es mihi dedecori quod ultimũ Diome. aduerbiũ eẽ dicit. Dicim⁹ ẽt Ego sũ similis ti bi & tui: hoc ẽ cõe oibus & oium: hoc ẽ cõe mihi tecũ & cũ cæteris. Ego sum particeps laboꝝ tuoꝝ: & tibi sum i laboribus particeps. Quitilian⁹. i plerisq; ruris opibus merito pticeps Curtius quod fuisset illis i piculis particeps. Sũ similis tibi: & sum similis dñi: ita dixit Terẽtius. similis dñi est. cum accusatiuo nõ nisi cum præpositiõe & cũ ablatiuo uel accusatiuo: ut sum apud te primus: sum i domo & domi p genitiuũ & nõ aduerbialiter ut qdam uolũt. tu autẽ leges apud Laurentiũ i cõstructione domus. pcipe pulchrã elegantiam: dicimus i marmore: i gẽma: i lapide: i ligno sũt icisæ litteræ: & nõ autẽ i marmor: i gemmã: i lapidẽ: i lignum: & e diuerso i es non i ære: ita apud auctores scriptũ semp iuenit̃. Liui. li. iii. priusq̃ urbẽ ingrederetur leges decẽ uirales: qbus duo decim tabulis & nomen in es incisas i publico ꝓposuerunt. Verbũ enim hoc substãtiuũ tantæ est uehemẽtiæ: ut si aliqua sine uerbi addictiõe ꝓferat̃ oratio: hoc certe itelligatur: Exẽpla i auctoribus multa sunt. quid̃ quod & alioꝝ uerborum uicẽ supplet: ut i uerbis passiuæ positionis quæ p̃terita non habẽt semp ponatur & nõ solũ apud nos sed etiã græcos: qui p hoc uerbũ & participiũ p̃terita passiuoꝝ faciũt uerborum. ut amatus sum uel fui & similia.

Cice.
Dio.
quin.
Terẽ.
Laur.
Liui.
Græ.

QVarta regula reqrit ante se nomiuatiuũ rei agentis & post se genitiuũ uel ablatiuũ rei patiẽtis. ut ego idigeo multarũ reꝝ: non ramen uaco uirtute. Sub

qua regula sūt neutra & deponētia possessiua ut careo: utor:
Serui fruor: recordor. Seruius aūt dicit honestius egeo et indigeo
Cice. cū genitiuo q̄ cū ablatiuo cōiūgi. Cice. eget ille senatu. Oui-
Oui. dius. semp eget liqdis semper abundat aquis. Salustius nul-
Salu. lius auxilii egeas. Virgilius. oīum egenos idē quoꝝ indiget
Vir. usus. sequeris quos tu uoles. aduerte quæ ī hanc regulā dicit
Dio. diomedes. uerba genitiuis casibus sic adiungunt̄. Memor sū
Dio. bonoꝝ obliuiscor iniuriæ. Misereor puerorū. remiscor facti
Idē. factū & facto diomedes. idem reminiscor doloris discrutior
animi & aīo dicimus. Memini ꝓ recordor genitiuum postu
Terē. lat. Terētius faciā ut meiq; & huius diei semp memineris. re
Cice. qrit accusatiuū. Cicero. omnia quæ curāt senes meminerūt.
qn̄ significat mentiōem facere reqrit ablatiuū cum præposi-
quin. tiōe. Quintilianus. neq; oīno huius rei meminit poeta ipse
& iteꝝ de quibus multa meminerunt. Satago uero uerbum
Terē. cōpositum ex satis & ago genitiuū habet. Terētius. hic suaꝝ
rerum satagit. i. sollicitus est: nō sine ratiōe ut puto quasi sa-
tis suaꝝ rerū agit. fruor & recordor etiā cū accusatiuo & fere
Cice. semp apud Ciceronē ut si qñādo tuū cōsilium displicere cœ
Sacræ pit possis meū recordari. ī sacris litteris cū genitiuo. ut recor-
Litte. datus misericordiæ suæ. Cicero ī epistolis dixit tantū opis at-
Cice. tulisse extremis pene tēporibus: quantum ab aliquo nostra
Dio. memoria non recordat̄: istud & nos notauimus. Diomedes
Vir. utor toga. Virgilius utere sorte tua. sed hāc rē utor ueteres di
xerūt. Terē. qd' illa ætas magis ad hæc utēda idonea esset. idē.
nā ī ꝓlogis scribūdis opam abutitur. & abutor charta. potior
eosdē casus habet sed cū hoc nomie res genitiuū fere semper
habet cū aliis frequētius ablatiuū. ut lacædemonii rerum diu
potiti sūt: idest impiū diu tenuerūt in aliis nominibus magis
significatio exponitur ꝑ optinuerūt q̄ ꝑ tenuerūt ut potitus

ſum uictoria: ſum potitus amica.i.pugnãdo uel laborando optinui uictoriam uel amicã. Sunt etiã q huic uerbo accuſatiuum addunt. Terentius patria potitᵉ commoda.

QVinta regula reqrit ãte ſe nominatiuum rei agentis & poſt ſe datiuum rei patientis. ut ego obedio pr̃i. Sub qua regula ſunt neutra & deponẽtia acqſitiua. ut ſeruio auxilior tibi & quædã ẽt actiua. ut inuideo tibi & te ĩuideo tibi hãc rem & eſt ꝓpria cõſtructio teſte ſeruio. liber pãpineas in uidit collibus uuas. Diomedes inuideo tibi gloriæ gloriã & gloria. Ennius qs nã liberum florem ĩuidit meum: eiꝰ paſſiuum ꝓtulit Horatius. Cur ego ſi pauca acqrere poſſum ĩuideor: & abſolute ſine caſu. Vir. dixit damœtas inuidit ſtultꝰ amintas. Cupio tibi.i.amo te Terentius uel quod ipſi bene cupio glycerio: cupio hanc rem ideſt deſidero. Auſculto tibi obedio tibi: auſculto te audio te. Terẽti. uel auſcultẽ ſeni idẽ auſculta paucis & pauca dixit: & tu non addes uerba uel uerbis. Cõſulo tibi ꝓuideo tibi. Ouidiꝰ. ſed bene cõſuluit caſtꝰ deus æquus amori: qñ aũt ſignificat petere conſilium: dicimus cõſulo te accipio cõſiliũ a te. dicimus ẽt conſulo de hac re. Iuuenalis. cõſulit ictericæ lento de uulnere mr̃is. Proſpicio tibi ideſt ꝓuideo. Terentius. tibi bene ꝓſpexi & tuæ ſtultitiæ. Proſpicio te uideo te. Virg. tris littore ceruos ꝓſpicit errantes. Benedico tibi & te & bñdicor a te pſalmus & iniquus benediciť. Timeo tibi ne malũ tibi eueniat. Terẽtius. eius uitæ timeo: timeo te tanq̃ inimicũ & in bonã partẽ timeo te & diſcipulus magiſtrũ & filius patrẽ. Pſalmus. beatꝰ uir qui timet dominum. Timeo a te ne malum ueniat ꝓpter te. Terẽtius ei metui a chryſide. Timeo de te & ſic de metuo. Ouidius. de facie metuit. hæc dicit Priſcianus & quædã alia ad ſenſum & uiſum ꝑtinentia actiua paſſionem & paſſiua actionẽ

Serui Vir. Dio. Enn. Hor. Vir. Terẽ. Terẽ Idem Oui. Iuuẽ. Terẽ. Virg. Pſal. Terẽ. Pſal. Terẽ. Oui. Priſ.

uirgi. ſignificare. Impero tibi Virgilius. atq; ſperat aruis: impero ti
teren. bi hãc rem. Terentius. nõ imperabat corã qd facto opus eẽt.
Reſpõdeo tibi & ad te dico tibi & ad te cũ præpoſitiõe quod
Priſc. genus loquendi apud homerũ ſæpe iueni. Noceo tibi quod
Setui quidem uerbũ ut Priſcianus ait paſſiuũ habet. Seruius ne-
Yſi. gat: tamen Yſidorus de ſummo bono cap. de ſimulatiõe. ra-
ro nocetur hõ ab extraneis: ſi ſui eum non lædant: qua ratio
ne dici poſſit & noceo te. officio tibi cuius paſſiuũ eſt apud
Lucr. Lucretium. officiunt ut cogantur tardius ire. Anteuerto ti
Terẽ. bi. Terentius. miror ubi huic anteuerteri. Aſſueſco huic rei.
Virg. Virgilius. & iã nũc ſocioꝝ aſſueſcite mẽſis. hæreo cũ datiuo.
Virg. Virgilius. hærent parietibus ſcalæ: & cum ablatiuo & ꝓpoſiti
Oui. one. Ouidius. acer ĩ extremis oſſibus hæſit amor. Perſius. hæ-
Perſi. reat ĩ ſtulto ut ſemiuncia recti hæreo abſolute ꝓ dubito. Iu-
Iuue. ue. nõ tibi ſcorti facies placet hæres. i. dubitas. illudo & ĩſulto
Virg. tibi & ĩ te. Virgilius. ſtudentq; illudere capto. Terẽtius. adeo
Terẽ. uidemur uobis idonei ĩ quib⁹ ſic illudatis: & ĩ accuſatiuo cũ
Idem præpõſitiõe in uerbo alludo. Idem. cœpit ad id alludere. de
accuſatiuo ſine præpoſitiõe ut illudo te multa ſunt exẽpla
Terẽ. de ĩſulto. Terentius. iſtas ſæpe ĩſultabis fores. Ingruo cũ dati
Virg. uo. Virgilius. ingruit æneas italis. inſiſto hanc rẽ. Virg. nulli
Boet. fas caſto ſceleratũ inſiſtere limen ĩſiſto huic rei. Bœtius. nec
Oui. tibi laborioſo certamini ĩſiſtendũ. Inſiſto hac re. Ouid. tertia
iã inſiſto ꝓprioris margine ripæ. fido & cõfido datiuo & ab
Priſc. latiuo iungit Priſcianus. Miſereor datiuo & genitiuo iungi
Ser. tur: ſed melius genitiuo dicit Seruius. ut miſerere mei de-
us. & miſerere nobis. Miſeret uero ſemper impſonale acuſa-
tereu. tiuum & genitiũ habet. Terentius. miſeret me tui. Miſere-
or autem deponens hẽt accuſatiuũ: ut troiæ miſerate labo-
res. Medicor tibi & te & medico te & medicor a te ãtiquitus

dicebatur. Iuuenalis. senibus medicantur anhelis. Virgilius. Iuue.
Semina uidi equidem multos medicare serentes. medeor ti Virg.
bi & te: at nunc tibi dicimus. ista erant communia apud anti
quos. Sillius de hannabile. Virgilius. de turno. ægrescitq; me Sil.
dendo: idest dum medetur ab aliis. Adulor tibi & te: auxili- Virg.
or tibi & te. Terentius. quem præstolare parmeno. præsto ti- Terē.
bi & te. Salustius. qui sese cæteris præstare animantibus. Vir Salu.
gilius. uel magnum præstet achillem. Similiter & cum dati- Virg.
uo antesto & anteeo ut Cicero. omnibus intelligentia antei cice.
bat. Idem in deorum natura homines. omnibus bestiis ante Idem
cedūt. nouimus hæc & quædā alia apud Diomedem in chria Dio.
quam ipse appellat græce latine usum diuersi latinæ linguæ
sermonis. Anteeo quoque illum ī accusatiuo casu. Terētius. teren.
horum anteeo sapientia. Plautus. multos uirorum anteit sa
pientia. dominor cum præpositione. Cicero. semper casus & cicer.
fortuna in bonis dominatur: cum datiuo & genitiuo apud
antiquos quod ultimum græco more puto eē ut deus q ui-
uoꝝ dominaris. precor tibi & te. Virgilius. cui me fortuna ꝑ uirgi.
cari: dicit Seruius eē antiquū. Ouidius. mortē nō deprecor ī Oui.
quit. intercedo contingo. ut intercessit mihi familiaritas te-
cū: & cum inter ꝑpositione. Cicero. nam inter nosmet ipsos cicer.
uetus usus ītercedit: & duæ erunt præpositiones una nomi-
ni altera uerbo iuncta perq̄ uenuste. Intercedo cum solo da
tiuo significat impedire & sine eo interuenio de utroq;. Ci- cicer.
cero. senatus auctoritas ītercesserat cui cato & caninius īter-
cessissent. i. īpedissent. Cedo tibi unde & concedo tibi ꝓ nō
repugno facitq; ꝑteritum cessi & concessi: cedo te ꝓ fragello
te cuius præteritū cecidi ꝓ fragellaui & supinū cæsum unde
cæsus q fragellatus ē. Terē. uerberibus cæsū dauū dixit. Vir. teren.
quiq; ob adulteriū cæsi: ē aūt cæsus q āputatus ē siue occisus uirgi.

cedo ꝓ occido hoc uerbũ accipit Cicero in philippicis. cedit
Cice. græges armentoꝝ. incessit mihi cupiditas. idest subiit: icessit
me ille. idest offensurus me petit & accusat. inest huic loco: &
quin. i est in hoc loco primũ apud Quintilianũ cæterosq; frequẽ
tius. ait. n. uerꝝ hoc melius faciet unde ipsa duce sed maturis
Cice. ipsis ars i erit: secũdum apd' Ciceronẽ ut ibi illud honestum:
quod sæpe diximus i nõ alio cernim⁹ tñ nos mouet: atq; illi
i quo id i esse uidet amicos facit. accedit huic rei & ad hanc
quin. rem. accedit huc uel eo uel eodem Quitilianus. atq; ut acce
Cice. dit labori meo cumulus quæ hoc facit uxor mea est. Cicero.
ad illam optimam præclarãq; prædam dãnatio sex roscii ue-
Virg. lut cumulus accedat: incũbo studiis & remis. Virgilius. uali-
Cice. dis incũbite remis. dicimus & icũbo i studia & adstudia: sed
nõ icũbo i remos & ad remos. Cicero. pgite adolescẽtes. & i
hæc studia in qbus estis icũbite: & alibi. quare icumbitis. o
Cice. noster Tite ad illa pclara studia significãt etiã i malũ: Cicero
Marco catoni icumbenti ad eius pniciem. Refero tibi & ad
te illud est narro: hoc uero i cõsultationem fero. Quintilia-
quin. nus. Relaturus uobis iudices ordine maloꝝ meoꝝ euẽtum
Idem idest narraturus. idem nõ rettulit ad matrem nõ ꝓpinquos
Cice. cõsuluit non amicos. Cicero. i Catilina refer inqt ad senatũ
Virg. idest fer in consultationem. Virg. delectos populi ad ꝓceres
primũq; parentẽ Monstra deum refero. Pugno dimico. Cer
Virg. to tibi antiqtus nunc tecum dicimus. Virg. utrũq; dixit mõ
Idem tibus i nostris solus tibi certat amintas. Idem. tu dic mecum
Terẽ. quo pignore certes. insto hanc rem & huic rei. Terentius ille
instat factum. cõcludamus igit nam & alia multa sunt. & fe
Terẽ. re omnia uerba acquisitiua possunt fieri. Terentius animus
Sacræ gaudet mihi: & in sacris litteris: christus passus ẽ nobis. Sur-
lĩæ rexit nobis.

SExta regula reqrit ante se noiatiuum rei agētis & post se accusatiuum rei pacieutis.ut nos amamus uirtutes. Sub qua regula sunt uerba actiua neutra & deponentia trāsitiua & cōmunia ī significatōe actiua.amo:oro:sequor:gradior: & hæc oium regularum est amplissima plæraq; oīa enī uerba sunt:quæ noiatiuum ante se & post se accusatiuū req rūt.dicimus amamus nos īuicem:amatis uos mutuo: amāt se pariter.Cū uero ponimus ꝑpositionem īter.tollimus accusatiuū ne turpe foret dicere.amamus nos iter nos. sed amamus īter nos.Cicero dicit respu. uos īter uos sit cōciliatura: Ciec. sed alia est locutio.Amatis īter uos:amāt iter se:nō autē uos īter uos se īter se.Cice.ad fratrem. pueri ualde īter se amant. Cice. & de amicitia.neq; solum īter se diligent & colēt: sed etiam uerebunt.Terentius.uideo eos sape:ītelligere:ī loco uereri: Terē. īter se amare.idem ī eadem quasi nō norimus īter nos.Respicio te & ad te.Terentius. Respice ad eam. animaduerto te & Idem ī te:istud ultimum significat punio & sic differt:sed intueor te & ī te idē significant. habito domum & domi romam & romæ. Virg.atq; humiles habitare casas. Assidet te honor & tibi ait Diomedes.Attēdo te oculis & attēdo tibi mente. Manet te Virgilius.Te quoq; magna manent nostris penetralia regnis:item qui te cūq; manent isto certamine casus: & me turne manent. & te turne nefas triste manebit Supplicium. idem.Tamen hæc eadem matriq; tuæ generique manebūt. Et tibi pœna manet. Sortior illā rem & illius rei dicit Priscianus. Dicimus fallo hanc rem unde dicendum est.Canis fallit leporem: & non lepus fallit canem: Sed quādo decipere significat aliter cōstruitur Liui. quem nūq̄ fortuna fefellit.i.decepit.loqtur de hannibale. Pello:& pulso quæ actiua sūt apud alios: & a plærisq; neutra putantur. pro sono ca

Terē. Virg. Dio. Vir. Idem Prisc. Liui.

piũt̃ ĩ rebus quæ ictu resonãt quales sũt campanæ uasa ærea
teren. siue postes Terẽtius qs pepulit a me tã grauiter fores. Virgili
uirgi. us. iãq; eadẽ digitis iam pectine pulsat eburno: ĩ instrumẽtis
autem sono & psono uerbis utimur quæ ĩ ablatiuo ponim⁹
uirgi. Virgilius. cithera crinitus Iopas personat aurata docuit quæ
maximus atlas/unde quod sonamus ĩ accusatiuo ponimus.
Idem idem. resonãt arbusta cicadis. idem. formosã resonare doces:
amarillida siluas. sed ille sonat asinũ. i. sonitu asinum refert.
uirgi. Virgilius. uox hominẽ sonat. Persius sonat pcussa malignũ
Persi. fidelia. qdam dicũt posse dici sono cãpana sicut sono cytha-
ra & cãpana sonuit tertiã & quartã horam auctoritatẽ nullã
afferunt. ego dicerẽ pulso: & pulsata est tertia & quarta hora:
uel nullã faciamus differentiam inter sono & pulso. mereo
uirgi. hoc de te. Virgili. siue qd de te merui: & mereo hoc. Persius.
Persi. an erit q uelle recuset os populi meruisse: mereor honorem:
Dio. dicit Diomedes: mereo milito sub Pompeio. Lucanus. ære
Luca. merent paruo. mœreo tristor præteritis & supinis caret: me-
teren. reor uult accusatiuum. Terentius. qd merit⁹ es crucẽ. miror
uirgi. iustitiã iustitia & iustitiæ more græco. Virgili⁹. iustitiæ ue pri
us miror belliq; laborem.

SEptima regula reqrit ante se nominatiuũ rei patientis & post se ablatiuũ a uel ab mediante rei agẽtis uel eius loco datiuũ. ut deus amat̃ a me uel mihi. sub qua regula uerba passiua sunt neutra & deponentia passiua & cõmunia in passiua significatione: ut amor: uapulo: nascor: largior a te sed uapulo & similia ut plurimũ absoluta apud auctores in
teren. uenio absoluta. i. sine casu post se: uel cum casu ante se solũ
Iuue. Terentius. uapulabit. Iuuenalis. in gerundio ille uerberãdo:
Idem & ego uapulando: idem nubit amicus. quod uerbũ de mu-

lieribus dicitur: & de uiris & ut qdam uolunt in ꝓpric. dicimus mulier nubit mihi a te. antiqui dicebãt nubo te & tu Anti. nuberis a me. patior post ablatiuũ accusatiuũ reqrit. ut discipulus patitur pœnam a magistro: cum accusatiuo etiã uerbũ passiuum cõstruitur. ut iste læditur manum rũpitur pedem ait Priscianus. natus a uerbo nascor sic in oratione cõstruitᷣ Prisc. tu es nat9 ad laudẽ & laudi. Cice. in oratõe ꝓ Sex. Ros. nã qd Cice. ageret uir ad dignitatem & gloriam natus. & ĩ eadem qui se patriæ: qui ciuibus q laudi: qui gloriæ non q̃ somno & conuiuiis & delectaioni natos arbitranᷣ.

Octaua regula requirit ante se nominatiuũ rei patientis & post se ablatiuũ rei agentis. ut ego delector agricultura. confido autem dicimus tibi & te de quo Iuuenalis. uiri Iuuc. bus ille confisus periit. additᷣ quandoq; & præpositio ut gaudeo ex ea re & propter eam rem quandoq; remouetᷣ. Terentius. nã hũc scio mea solide solum gauisurᷣ gaudia. & nota Teren. quod ĩ uerbo doleo caput doleo ilia & ilibus quo modo histo. historici loquũtᷣ sine synedoche ut dolet mihi caput: & ilia tibi dolẽt quo modo oratores loquũtur ĩ hoc uerbo de re extra Ora. nos posita sicut de corpore nostro loquimur. ut istud quod facis dolet mihi. Terentius. utinam doleret tibi. Idem dolet teren. dictum adolescẽti impudenti & libero. & Itẽ. si istud itidẽ Idem doleret tibi ut mihi dolet. & ĩ eadẽ comœdia. fac illi quod itidem doleat: quod nunq̃ per synedochen dicere possumus & quod Salustius. dixit quasi dolens eius casum non est synedoche: hæc enim figura tantum ad animi & corporis Salu. qualitatem pertinet: nihil ad externa respicens: qualia sunt doleo caput: doleo ilia: & hic pulcher faciem: ornatus animum: ideo hæc synedoche non erunt: potens diuitiis gra-

uis pietate:prȩditus dignitate.notat Laurentius.

Bona regula est de qbusdã uerbis: quȩ uarie & pluribus adiungũtur casibus quȩ dictarũ regulaꝝ exẽplo cõstrues:nam etiã rara sunt.ut uerbũ abstineo dicimus enim

Hor. abstineo iraꝝ iris & ab iris abstineo.me ab hac re. Horatius.
Cice. abstineo iraꝝ.Cicero.illa se facile a uiris abstinuit.Iuuenalis.
Iuue. humana carne suilla:qua pater abstinuit.dixit Diomedes.ab
Dio. stineo te cibo.credo tibi:credo hoc.credo hanc rem tibi sicut
Terẽ. & cõmitto & fidei mãdo.Terentius.quȩ suum animũ mihi
Idem credidit.idẽ.ouem lupo cõmisisti. & i sacris litteris credo in
Sacr. unum deũ.& nota quȩdã pulcherrima uerba in qbus pueri
Litte. facile decipiunt̃ & maxime i eoꝝ uulgare Mi ti debio dare dece ducati.sine i finito latinum facito. debeo tibi decẽ du
Terẽ. catos & nõ dare:nã hoc uerbum sine infinito ponit̃ Terẽtiꝰ qd si animã debet.debeo tibi idest sum obligatus Cicero.cui
Hor. multũ debeo.Horatius.dixit.debemur morti nos nostraq́ꝫ. item Mi mi laudo multo del mistro.nõ est latinum plaudo. ut ego laudo me de magistro. sed facias latinum p fateor & bene mereor.ut fateor magistrum bene meritum esse de me similiter.Ti ti laudi molto del facto mio. tu fateris me bene
Cice. meritũ esse de te uel p aliud uerbum: ut puto.Cicero.graue est enim homini pudenti petere aliqd magnũ ab eo de quo se benemeritũ putat. Laudo enim uerbum est acquisitiuum
Virg. Virgilius.iã pridẽ stimichon laudauit carmia nobis.fastidio actiuũ est: & habet accusatiuũ & facile decipit eius uulgare: nã i uerbo hoc & eiꝰ uulgare queẽadmodũ & i molœste fero uel iniquo aĩmo fero psona agens & paciẽs mutant̃: nã agẽs est patiens & patiens est agẽs.ut labundãtia delicibi mi fastidia:latine dicas:ego fastidio ciboꝝ habũdãtiã.& li uitii me
Virg. rincrescono ego molœste fero uitiã.de uerbo fastidio.Virgi.

inuenies alium si te fastidit alexis uulgare huius carminis est. trouirai uno altro si ti fastidii alexãdro. habet hoc uerbũ aliud uulgare quod psonas nõ mutat quod est. p hauere ĩ fastidio. ut mi ho in fastidio liuitii ego fastidio uicia. inuenies apud auctores huiusmodi locutionem: qui recte factis sæpe fastidiũt. aut datiuus: aut ablatiuus ẽ casus. la morte de la tua dõna mi ringresce molœste fero uel graue & iniquo animo fero mortem tuæ uxoris: de hoc uerbo multa sũt exẽpla. itẽ mi ho fallato la uia: ego fefelli uiã: fefeli pilam ludendo. fefelli hominẽ in cognoscendo quando significat fallere uel errare: quando uero ingandare significamus aliter dicimus. ego fefelli hominem. i. decepi hominẽ. el cãe ha fallato el lepore canis fefellit leporem. el lepore ha inganado el cane lepus fefelit canem. duo sunt uulgaria. duæ ẽt cõstructiones: significat etiam hoc uulgare. i. ppassare. ut mi iucando passo el fastidio: ego ludendo fallo fastidium. Ouidius. nec mihi quærẽti spatiosã fallere noctẽ. itẽ p pigliare cõ iganamẽto. Virgilius. tu faciẽ illius noctem nõ amplius unã falle dolo. Oui. Virg.

DEcima regula & ultima est quæ uocatiuũ ãte se habet sicut prima nominatiuũ & post se cæteros casus secũdum uerbi naturã. ut defẽde me domine. adiua me optime uir. tace homo ĩpite. hic si mutas uocatiuũ: nõ recte dicit'. ut defẽde me domine. item defende me tu deus meus: & adiua me tu uir optimus: tace homo impitus cũ pnomine tu: & p nominatiuũ recte loquimur sub intelligitur. n. ens. ut tu ens domin9 meus. qua ratione defẽdi posset illud ĩ psalmo dñe de9 noster nisi sũptũ eẽt a græco: & popule me9 qd feci tibi & attẽdite popule me9 legẽ meã nã si græcũ nõ eẽt latine diceret' tu deus noster: & popule mi: uel p noiatiuũ cũ p noie. ut tu populus & tu doĩnus noster: idẽ fit ĩ noĩatiuo alicui9

uirgi. nominis. Virgilius. ad græcorum rationẽ nate meæ uires mea magna potẽtia solus aliter dicendũ erat tu natus. i.ens nat9 si latinũ fuisset.idem.ĩ nominibus propriis qđ fit in hoc nomine: & in uocatiuis Casibus. Sic aue Cæsar summus ĩperator: & in aliis modis facili9 dicitur.ut quo tendis ænea extremus omnium troianorum uel extreme: uiues & regnas Helene dono diuum: & regnas medius sæuissimorum hostiũ
Persi. medius.q̃ medie.Persius ẽt dixit.o patricius sanguis potuisset dicere & patritie sanguis sed græcum est: ut diximus male per solum nomen aut iunctum cum pronomine ut quid facis seruius uel tu seruius.Sed serui: aut etiam nomẽ.ut qd facis dominus meus: Sed tu dominus uel domine mi recte dicitur: nisi tali modo loquaris: quid sedes inter seruos dominus: hic subintelligitur ens: ibi sub intelligi non potest: quare illud plinianum quod Laurentius notauit in lib. vii. de naturali historia nisi menda librarii est: non mihi placet sicut & illi.salue primus omnium parens patriæ appellate. ubi non modo appellate a primus in casu discordat: quod etiam imperitis ad repræhensionem patet: sed ne apellatus quidem si diceret latinum foret: cum fuerit dicendũ prime: & ita scriptum ab auctore suspicari libet: nam & illo modo dicere licuisset.siue sic: salue Marce tulli primus oĩum parẽs patriæ appellatus: quod ita scriptũ fuisse coniectatum non ẽ ex cæteris uerbis: qbus paulo añ auctor utit̃.siue salue tu primus oĩum uero parẽs ipsi9 patriæ appellat9: siue salue tu prĩe
Lau. oĩum parẽs p̃riæ appellate: ẽ illđ parẽs uocatiu9.hæc ex Lau.

De constructione accidentali.

CONstructio accidentalis septem habet regulas. Prima regula est de uerbis: quæ pretium denotant siue materiam: nam talia uerba reqrunt dictionẽ referentẽ p̃tium siue materiam in genitiuo uel ablatiuo ut ego arguo te furti: &

impeleo mentem uirtute: extra hanc regulam sunt xii uerba. flagito: posco: peto: doceo: rogo: calcio: cælo: induo: cingo: moneo: exuo: instruo: & hoꝝ habētia sensum: quæ materiā sæpius in accusatiuo uolunt: ut moneo te uirtutē. sed cū dicimus doceo te uirtutē in actiuo: possuūs & in passiuo dicerē uirtus docēda a me fuit p participium. item coelo te hāc rem & tibi & coelo te de hac re. Cicero ī epistolis. debes existimarē te maximis de rebus a fratre cælatum esse. sed nota quod hæc uerba. emo: uendo: uenundo: ueneo: distrhao: metior ꝓ extimo: pango pepigi cōdemno: postulo: paciscor. & siqua sūt similis significationis. in solo ablatiuo pretium requirunt. Virgilius. uendidit hic patriam auro & non auri: postremo hoc modo dici posse nō repitur: non te moueat illud catulianum. Rumoresqꝫ senum seurioꝝ unius extimemus assis: nam poeticum est: & licentius dictum: neque illud Ciceronis. quāti additus. mille nummum quia mille ablatiuus est casus: non genitiuus: quod ꝓbat Lauren. hic referrē opus nō ē apud ipsū īuenies. viii autē genitiui sunt q sine sustātiuis his iūgunt̄ uerbis: & duo ad uerbia cōpatiua. q̄ti: tāti: tātidē: totidē: quātilibet: quāticūqꝫ: pluris: & mioris uilius & cariꝰ & nō uilioris & carioris. Iuue quāticūqꝫ domꝰ cōstat. sed qn̄ substātiuū adiūgit̄ tūc ablatuū ponimꝰ. Iuue. quāto metiris pretio. item quādo solū addimus ādiectiuū. Quin. fames cōstat paruo: fastidium magno. Vir. hoc magno mercentur atridæ. latine ergo dices. Ego emi librum decem denariis: & non denariorum: tanti uel quanti: tanto pretio: uel quanto pretio: non tamen tanto & quanto: pluris uel minoris: pluri pretio uel minori pretio: non autem pluri uel minori: uilius & carius: peius uel melius non tamen uilioris uel uiliori: carioris uel cariori: nec peioris q̄ tu dicendum est.

Cice. uirgi. Catu. Cice. Lau. Iuue. quin. Virg.

Liui. Liuius.li.xxii.miles magis placuit cũ ꝑcio minore redimẽdi
Iuue. captiuos copia fieret.Iuue.dixit nõ bene ꝓ toto libertas uen
ditur auro:quattuor etiã ista nomina cũ aliis cõiungũť uer
bis:Magni:pui:quãti:& tãti.Vt magni extimo:pui facio:q̃
ti facio:tanti facio:Cũ huiusmodi uerbis etiã alia noĩa con
iunguntť ut plurimi facio.Elegãter dicitur.hic teneť furti:
uel de ambobus:cõdendo te de utroq;:sed de altero:uel fur
Terẽ. ti uel sacrilegii.Terentius.pulcherrime dixit hic se furti alli
gat.Sic ẽt accuso te furti uel sacrilegii:de utroq; uel de ãbo
Cice. bus:nõ aũt utriusq; uel amboꝝ.Cicero.de uerbo arguo:At
non ĩtelligis quos hoĩes:& quales uiros & mortuos summi
criminis arguas:& iterũ.sceleris atq; sũmi nepharii parricidii
cõdemnamꝰ.Et nota ꝙ p hæc uerba licebit quanti & tãti cũ
substantiuis adiungãtur p genitiuum cõstruere:ut quantæ
pecuniæ dãnasti tantæ summæ dãnaui:q̃ quantæ postulasti:
Liui. Liui.lib.xlvii.sed nequaq̃ tantum relictum est:q̃tæ summæ
dãnatus fuerat.nam non licet nobis in his uerbis casus mu
tare auctorũ usu sic uolente:qui uero nullo discrimĩe omni
bus istis uerbis genitiuũ uel ablatiuũ adiungere pueros edo
cent de difficili postea eos dediscere cogẽt.nullũ.n.casũ no
bis adiũgere licet mea quidem sñia:nisi quem auctorũ usus
Lau. probauerit:ubi apud Laurentiũ doctissimum uirũ & alios
erudidissimos notauimus ablatiuum ueteribus q̃ maxime
placuisse:& non inmerito ablatiuus enim casus latinus est
Virg. quo:Vir.Teren.sæpissime utuntur.ut impleui nauem fru
Terẽ. mento refersi apothecam uino & sic de aliis similibus.Non
Virg. tamen obstat:quod elegantissime genitiuus addatur.Virgi
lius.implẽtur ueteris bacchi pinguisque ferinæ.dicimus ẽt
Virg. onero nauem frumento:& frumentum naue.Virgilius Vi
na bonus quæ deinde cadis onerarat acestes nisi & hoc poeti

cum esse dicamus. in terdũ addimus de præpositionẽ. ut im
pleui nauem de omni genere frumẽti: & Retoꝝ libri referti
sũt de ꝓhemiis & epilogis nõ.n. liceret aliter dicerẽ: nõ.n. na-
uis plena est oĩ genere frumẽti sed frumẽto omnis generis:
& libri nõ sunt referti ꝓhœmiis & epilogis sed pceptis ꝓhœ
mioꝝ & epilogoꝝ. Cice. de Oratore quod si tantã uim rerũ Cice.
maximaꝝ arte sua Rectorici amplectent̃: quærebat cur de ꝓ
hœmiis: & de epilogis: & de huiusmodi nugis (sic enĩ appel
labãt) referti essent eoꝝ libri. & quoniã de refartio & ĩpleo
feci mentionẽ: dicã hoc amplius de refertus & de plenus nã
impletus: uacuat9: & uacuus: postulãt ablatiuum: sed si refer
tus transit in uim nominis tunc genitiuum postulat. Cicero Cice.
ꝓ lege manilia referto pdonum mari: & ꝓ plaucio. audierã
refertam esse græciã sceleratissimoꝝ hominũ: ac nephatioꝝ
huiusmodi.n. nomina ablatiuũ semp postulant. ut uacuus
incolis non incolaꝝ frequens populis non populoꝝ. præter
plenus cui Cice. semp dat genitiuũ: cæteri auctores ablatiuũ Cice.
dederunt etiã ætatis suæ Varro li. reꝝ rusticaꝝ nihil sua inter Auct.
est: utrum his piscibus stagnum habeat plenum an ranis. Sa Varr.
lusti9. quæ quãq̃ grauia & flagitio plena uidebant̃ suo arbi- Salu.
trio scriptores utunt̃. posteri omnes plenus uino dixerũt nõ Post.
solum plenus uini: quare q Ciceronẽ ĩmitant̃ solũ genituũ Cice.
dabunt: q uero cæteros utrumq; dabunt casũ: sed in utẽdo
habebũt & uenustatis rationẽ: & lucis: qua de re uerba Lau- Laur.
rentii audies: quod uel ex ꝓximo exemplo ostenditur. Aue
gratia plena. ego ab euitandam amphibologiã dixissem. aue
gratiæ plena: quemadmodũ in alio factum est: ubi non erat
ambiguitas: plenum gratiæ & ueritatis: licet diuersa uerba
hic sint. sed dicat Laurentius quid uelit & suam amphibo- Vir
logiam: mihi Vir sanct9 melius dixisse uidetur qui hebraice Sãct9

Liui. græce & latine loqueretur & q̄ rectissime. Liuius ut nomini plenus dat etiā ablatiuū: ita etiam uerbo impleo dat genitiuum. ipse multitudine quoq; quæ ferme regenti est similis religionis iuste impleuit.

SEcunda regula est de uerbis: quæ denotant fieri aliqd cum instrumēto: quæ requirunt dictionem referentē instrumentum: quod in ablatiuo nō ponimus: sed in septimo casu. ut uideo solē oculis: & percutiā te his māib9: quia si eēt ablatiuus sextus casus prepositionē requireret: de quo

quiti. quidem septimo casu. Quintilianus hæc dicit. quærat etiā sit apud græcos uis quædam sexti casus: & apud nos quoq; septimi: nam cum dico hasta percussi non utor ablatiui na-

Dio. tura nec idem græce dicam datiui to dory. Diomede de septimo casu. Septimus uero casus iis p̄positionibus quæ ablatiuo casui cōueniunt subtractis proferunt modis quattuor. Primo cum in persona: aut in loco: aut in re intelligitur: ueluti in scipione militaris uirtus emicuit in monte caucaso pœnas luit promotheus. In statua ciceronis uictoria coniuratorum scribitur & interpretatur talis figura per datiuū quæ regula etiam in nominibus quorum datiuus & ablatiuus idem est obseruatur. ut ab hoc Virgilio: huic uirgilio & ab hac securi huic securi: ab hoc suaui: huic suaui. Secundo cū duo ablatiui copulati genitiuo græco interpretatur: uelut ducente deo: elapsus est æneas. Incusante Cicerone Catalina conuictus est. Studente sacerdote differentia inuenta est Item multum inter est. utrū dicimus ab hoc presenti accepi: an hoc p̄nte ab alio accepi. Similiter ab orator̄ uēio & oratore magistro utor. Tertio modo Cū hanc figuram græcā latine dixerimus spe posse: uoluntate latrocinandi: consilio in-

c

sidiandi. Quarto ut Scaurus rettulit: cum latinum eloquium inquodam uerbo deficit: uelut in illo. nullo timore hostium castra irrupit. nulla spe rerũ potiũdi. Vallo fossa mœnia circundat nullis custodibus palladium ereptũ est. nullis ĩsidiis palam uictus est hostis ubiq3.n. deficit latinus sermo. scilicet ideo quia duo ablatiui nomĩales sunt copulati: qd' si unus participialis sit non deficiat latinus sermo sed plen9 est: ut supra relatum est. ducẽte deo elapsus est æneas & cætera quæ secundo exposuimus.

TErtia regula est de uerbis denotantibus acquisitionẽ: quæ requirunt dictonem Cui acquiritur in datiuo casu. ut do tibi mercedem: & eleganter cum duobus datiuis: ut uirtus est hominibus honori: sed alterum datiuum. Diomedes ad uerbialiter poni ex aliorum sententia dicit. & nota compluribus uerbis addi posse datiuum casum: sed commẽdo te regi. i. cõmitto cõmẽdo te apud regẽ cum ꝓpositione. idest laudo impendo curam uel operam uel laborem & similia huic rei: & in hanc rem. Soluo tibi pecuniam: soluo tibi. idest satisfatio: & assoluo te. Terentius. cum assoluatis: soluo nauem. i. deligo. ut oram soluẽtibus bene precemur. quin. induo tibi uestem sicut induo te ueste. Virgilius. iuueni supremum mœstus honorem induit. interdico tibi hanc rem Ouid. Cui quondam regia coniux orbem interdixit: dicitur etiam interdico tibi aqua & igni uel aqua & ignis interdicti sunt tibi: interdictum est tibi aqua & igni: quod quidam dicunt esse impersonale quod si ita est cognosces cum leges de impersonalibus. uaco huius rei id est do operam: uaco hac re idest careo. Cicero. in quo culpa uacarem: uaco ab hac re idest abstineo: uacat etiam absolute pro res super-

Dio. Terẽ. Virg. Oui. Cice.

flua est & uacua. ut hic exitus uacat: & uacat audire cum infi
Iuue. nito. Iuuenalis. si uacat & placidi ratiōem admittitis edam.
Virg. Virgilius. si uacet āńales nostrorum audire labores. īdulgeo
Iuue. ueniam tibi. Iuuenalis. īdulge pueris ueniam. indulgeo litte
teris. do operā. facio tibi īiuariā & afficio te iniuria & etiam
Grā. honore. facio uerbum grammatici actiuum eē uoluerūt &
Prisc. Priscianus postea se corrigens neutrale fecit eius passiuum ē
fio & prius erat facior unde participium faciendus adoctis
usurpatum & nō fiēdus ut quidā sæpe utuntur. leges apud
Prisc. Priscianum. qđ. Varro dixit deoꝝ cura nō satisfacitur. Titin
Var. nius. consiliū bonum gratia paruifaciať. Cicero. ꝓcluentio
Titi. siquid forte ī hac lege facesciť. fitur ēt ꝓ fit & fiebanť leges
Cice. apud eum: & Marci Catonis censorini auctoritatem. facio. i.
Oui. cōuenio. Ouidius. nō facit mollis ad fera tela manus. idem.
Idem nō facit ad lachrimas barbitos ulla meas. idē. nimiū mihi fa
cientia tela. sed tūc ꝓ noceo accipiť. idest nocētia. Do litteras
tibi ut latori: do litteras ad te cui feruntť. Ago grās uerbis: de
beo tibi grās aliquo merito: habeo tibi grās aīo: refero tibi
Terē. grās re. sed hēo grām. i. lætor. Terentius. & id gratum aduer
sū te fuisse habeo grām. i. læticiā. dono tibi hanc rem: & do
Terē. hāc rē tibi dono. Terentius. cui dono data est & dono te hac
Virg. re. Virg. sergestū æneas p̄stanti munere donat. cumulo tibi
diuitias: & te diuitiis. mēoriæ traditi. i. scripsi: mēoriæ māda
Terē. ui. i. didici. īpartio tibi hāc rē & te hac re. Teren. pluria salute
Virg. parmenonē sūmū suū īptit gnato. Virg. de ptior. & socios p
quin. tiť ī oēs: & apđ. Quīti. sæpe repies partior laborē multis ne
gociis: & ī multa negocia. ut apđ eūdē. Adicio huic rei & ad
hāc rē. Cōpo hāc rem illi & cū illa. Cōfero te isti & cum isto.
Cice. Agregabo te illis uulgo dicimus. Cicero. Agregare te soleo ī
numerū nostrum & cū accusatiuo & p̄positione etiā sic uer

r

bum ascribo.Cice.p archita. Ascribi se i eã ciuitatem uoluit Et pro eodem.cum fuerit i aliis quoq; ciuitatibus ascriptus. idem.in philippicis tu uero ascribe me in talem numerum. Idem.pro Rabirio:siquis hunc repræhendẽdum putat ascri bat ad iudicium suũ:nõ modo meum sed huius etiam ipsi⁹ qui cõmisit sententiam.item contra Rullm illum sibi Colle gam ascriberes cum dicimus tibi hoc ascribendum est.i. tri buendum est & imputandum:laudo tibi hanc rem Vir. lau dauit carmina nobis. Cice Idem Virg.

QVarta regula est de uerbis denotantibus sæparationẽ quæ requirunt dictionem a quã fit sæparatio in ablati uo a uel ab mediãte:uel alia ꝑpositiõe.ut petã a te munus ac cepi uitam adeo.Audio lectiõem a magistro uel ex te. disco hãc rẽ de te.Audiui a pr̃e meo: audiui ex pr̃e meo: & audiui de pr̃e meo idẽ est.Similiter quæsiui te:ab hostio:ex hostio: de hostio. uocaui te de uia: & e uia.Terentius. illis quæ sũt intus clamat de uia.& nota elegãtiam. Audiui te ut cæteros affuisse in prælio.nihil hic sub intelligitur infinitiuo statim sequente audiui te affuisse in prælio:ut cæteri subintelligit̃ affuerunt & sic expõitur audiui te affuisse i prælio:ut audi ui cæteros affuisse i prælio: cæteri affuerunt.non conceditur sic dicere.audiui te ut cæteri affuisse in prælio:quia declarat: audiui ut cæteri audierunt notat laurentius. Terẽ. Laur.

QVinta regula est de uerbis denotantibus causam: quæ requirunt dictonem referẽtẽ causam in ablatiuo sine præpositione uel in accusatiuo per:uel propter:ut diligo te uirtutibus tuis:uel propter uirtutes tuas.

SExta regula ẽ de dictiõibus referentibus tempus: quæ modo in accusatiuo modo in ablatiuo ponuntur:sed honestiorem locutionem dicit seruius per accusatiuum eẽ: Seru.

Virg. esse:ut Virgi. hic iā tercentos totos regnabit annos gēte sub
Cice. hectorea. Cicero. paucis enim diebus erā missurns domesticos tabellarios: & cū in præpositiōe . ut fere indiebus paucis
Sacre qbus hæc acta sunt. & sacris in lteris. ī illo tēpore dixit iesus.
Litte. SEptima & ultima regula est: nā oīa fere uerba possūt regere post se casum mediāte ꝑpositione post propriā cōstructionem. ut ducam te ad philosophos.

De impersonalibus. cap. i i i.

IMpersonalia uerba sunt: quæ numeros & personas confundunt: dicimus. n. miseret me: te: illum: nos: uos: illos. & hæc duplicia sunt actiuæ uocis & passiuæ uocis. actiuæ uocis impersonalia sunt quæ. t. littera terminātur. ut pudet.
quīti. licet. Quinti. quædam tertiæ demū ꝑsonæ figuræ dicunt. passiuæ uocis dicunt: quæ tur syllaba terminant. ut statur. īpsonalia actiuæ uocis multa sūt. eorꝫ aliqua quotiēs sine īfinito ponunt ꝑsonalia habent. alia semp sunt impsoualia: quæ qnqꝫ possunt. eē ꝑsonalia reqrunt ante infinitū post se uero ꝑsonalium constructionē seruant. alia possesiuorꝫ. ut īterest: & refert: quæ genitiuū regunt post se. ut studiū uel studere īterest hominum. cū qbus uerbis poni non possūt genitiui quinqꝫ primitiui ꝓnominum. s. mei: tui: sui: nostri: & uestri: q semp passiue accipiuntur. uerba uero hæc duo possessionem significant non passionem. igitur ꝓ his succedunt eorum passiua in uoce ablatiui & fœminino genere: mea: tua: sua: nostra: & uestra. ut mea interest legere: & tua: magi-
Don. stri interest docere. Donatus uult hæc accusatiuos casus esse & generis neutri numeri pluralis: quibus sub audiri debet
Cice. ad. ut interest. mea. i. ad mea. hinc est quod. Cicero. sæpe in

tereſt ad remp. dixit.componitur autẽ intereſt.ab in & re &
ſum es eſt interpoſita t & litteris tranſpoſitis. intereſt.i. in
re eſt. mea tua:uel ioannis.i. in re ioannis. inde. Terentius. Terẽ.
ait ſi in re eſt utriq; ſed per datiuum & elegantiſſime dici poſ
ſe reor:mihi in re eſt: & tibi hoc uel legere. cuia etiam pro cu
ius cum his genitiuis põitur .ut detis illi cuia intereſt: & hoc
quando hoc uerbum eſt poſſeſiuũ: nam poteſt habere alias
conſtructones: & mutata ſignificatione etiam mutat con-
ſtructionem. ut hæc:interfui lectiõi cũ datiuo: & multum ĩ-
tereſt inter te & me.i.magna eſt differentia. Terentius dicit Terẽ.
ſtulto intelligens quid intereſt.idem hoc pater hoc dõinus. Idem
intereſt eodem modo dicimus.de refert. quod uerbum: & ĩ
tereſt.iungnntur & cum iſtis geminis uerbis.tanti: & quanti
& poſitiui duo magni: & parui: & cætera aduerbialiter uel ĩ
uoce nominatiui ſiue accuſatiui: & maxime: & minime: &
cor̃ germana multum: plus: plurimum: parum: paulum:
nihil:aliqd: & ſiqua ſũt alia. tãti ĩtereſt: quãti ĩtereſt :magni
refert:parui refert:ac multum refert:plurimũ intereſt:maxi-
me refert:magis refert:paulũ rẽfert:min⁹ refert:parũ refert.
alia acquiſitiuor̃ conſtructionem habent. ut placet: libet:
liquet:licet:accidit:contingit:euenit: expedit:præſtat: cõue
nit:reſtat.ut ſtudiũ: uel ſtudere expedit mihi. conſtruit᷑ etiã
cum ſubiũctiuo.iuuenalis.ſi uacat & placidi rationẽ ad mit- Iuue.
titis edam. & cum ĩfinito & accuſatiuo qui ab infinito rega
tur. Virgilius. me liceat caſum miſerari in ſontis amici. & ſic Virg.
placet me facere:libet te currere: uacat te audire. Item pla-
cet ioãni triũphari:placet eẽ prãſo: prãſum: & prandiſſe dici
poſſe atteſtatur.Priſci.lib.xix.de diuerſis uſibus liguæ græ- Priſc.
cæ & latiæ.Iuuen.dixit ĩterſe cõueĩt urſis.Alia trãſitiuorũ.ut Iuue.
decet: delectat: iuuat: & oportet. ut uita uel uiuere delectat

Oui. me:nam si nominatiuũ habent psonalia sũt. Ouidius dixit
Teré. lude decẽt annos mollia regna tuos. Teren.in andria adhuc
archilis quæ assolent: quæq; oportẽt signa eẽ ad salutẽ. decet
Teré. etiam sine in finito & cum datiuo: & cũ infinito. Teren. non
Salu. uobis decet. Salust. quibus pmagnitudĩe impii eius omnis
Idem curæ esse decet. idem. quæ ab impatore decuerãt omnia suis
puisa & sine casu & infinito sed cũ oratione coniũctum rep
Idem itur. idem fratri quẽ minime decuit p scelus uitam eripuit.
Teré. Terentius etiã dixit oportuit mansum: semp impsonalia sũt
pœnitet: tedet: miseret: & pudet cuius pteritum est ptesum ẽ
Ptisc. uel fuit: & miseret misertũ ẽ uel fuit qd a misereor. Prisci. esse
uult. hæc uerba reqrunt ãte se accusatiuũ: patiẽtem & post se
genitiuũ agentẽ: uel ĩfinitũ: ut me tedet peccati uel peccare.
Teré. & dñm miseret peccato℞. dicit & græco more apud Teré.
Luca. hei mihi non te hæc pudẽt. Luca: semp metuet quẽ sæua pu
Plau. debunt. ptesum mihi est dixit plautus. cæsar p tesus ignauiã
Suet. suam dixit Suetonius. asserit autem seruos babilonios ope℞
Dio. labore calamitateq; ptensos dixit Diodorus siculus. & diome
Sicu. des ut graccus inlucium metellum usq; adeo ptesũ mihi esse
Dio. cum datiuo. ut & plautus. preterea hæc tria benefit: malefit:
Plau. & fatisfit: impsonalia sunt: quæ requirunt aute ablatiuum a
uel ab mediante & post se datiuũ: ut nunq̃ ab homine ĩtegre
Grã. satisfit deo: ita fere omnes grammatici dicunt. Impersonalia
passiuæ uocis deriuantur ab actiuis: neutris transitiuis: & ab
solutis: & formãt a tertia persona præsentis indicatiui modi
addita tur syllaba: ut legit legitur: significant autem actionẽ:
Pric. ut ame curritur. i. ego curro: & Pris. docente more passiuorũ
construuntur intransitiue: cum ablatiuo a. uel ab. uel
datiuo: nam ante non regunt. Alii dicunt quod possunt re-
gere post se omnes obliquos suorum uerborum a quib9 for

mantur: præter accusatiuum transitiue positum: & Ouidii. Oui.
auctoritate nititur: ut puero parcatur iulo: & cum ablatiuo
pugnatur cominus armis: cum accusatiuo mediante præpo-
sitiōe itur in antiquam syluam: Iuue curritur ad uocē iucun Iuue.
dam. idem itur ad atriden. Idem dixit seruis incurritur cum Idem
accusatiuo uero transitiue posito nūq̄ apud idoneos positū
inuenies. ideo male dicitur a me amatur petrum: quia nunq̄
īpersonale uocis passiuæ construitur transitiue auctore pri- Prisc.
sciano: Et quoniam omnes obliqui dicuntur trāsitiui solus
tamen accusatiuus dicitur mere transitiuus quia personam
pati demōstrat ideo impersonalibus non apponitur: & Ale- Alex.
xanter deceptus oīno ē: q dixit matthæū legit' q fuit āte legē
dū: & qcunq; eū secuti sunt: hæc enī rotio quod debeat habe
re casum post se sui uerbi impersōale uerbum passiuæ uocis:
siue sit antiqua: siue recens omnino falsa est: quam ob rē pri
mam rationem Prisciani non refellimus neq; approbamus Prisc.
quod ablatiuum more passiuorum pōst se habeat: donec au
ctorum usus ita comprobauerit. quod grammatici dicunt Crā.
alii: quod regant obliquos: nescio si recte dicunt: nam tunc
aut impersonalia non sunt: & si sunt: casus regere nō posse
dicemus: in re tam obscura succurrat mihi. Quin. quod hu quīti.
iusmodi locutiones sint cuiusdam suæ propriæ rationis: &
quomodo dici reperiantur apud auctores: ita dici posse affir
mare debemus: nam modi multi sunt dicendi: q apud ido-
neos celebrantur auctores: tu tamen fortasse qui meam legē
do probas sententiam: appelles impersonalia: & quo modo
uis: & adhibe tñ casus illos quos auctorum usus approbat
& supra omnia audi Quintiliani uerba. iam itur in anti- quīti.
quam syluam non ne cuisdam ratiōis est: nam quod initiū
eius inueias cui simile flet': accipimus aliter pandit' interea

domus oĩ potentis olympi: aliter ut usq; adeo totis turbatur agris: ẽ autem quidam tertius modus ut urbs habitatur: unde campus curritur: & mare nauigatur: hæc diuerse dicũt & tu ex similitudine dicere poteris: ut amatur: legitur: sicut fle-
Cice. tur: quid agitur: statur sic dicas a me seruitur deo sicut &: Cicero. in. i. officiorum. Deinde ut cõmuni utilitati seruiatur:
Prisi. Quid quod & Prisci. dicit pranditur holus: aratur terra: curritur spacium passiuæ esse in tertiis personis: non ne magna ratio est cum casum regant?

POtest: desinit: cœpit: tria hæc uerba iuncta cum infinitis semper impersonalium nominatiuum habent ante se: uel sæpius accusatiuum: quem illa habent infinita deno-
Iusti. minatiuo. ut Iustinus. Atenienses Sicuti primi defecerant
Sacre ita primi pœnitere cœperunt: & in sacris litteris. Cœpit paue-
litte. re & tedere. Et dicit hoc etiam. Laurentius. posset te pigere: desinit me tedere: cœpit illũ pœnitere: sæpius q̃ tu posses pi-
quin. gere: Ego desinam tedere: cœpit ille pœnitere. Quin. in milite mariano ne si sit cupidissimus uitæ pœnitere eum sui fa-
Cice. cti potest. Cice. depetendo consulatu. sic hic eius est cuius au-
Idem ctoritatis neminem posset pœnitere. Idem. in Verrem iam iã dolobella me neq; tui: neq; tuorum liberum: quos tu miseros in egestate atq; in solitudine reliquisti miserere potest. Alia enim uerba si iungas præter ista nescio si recte possunt iungi donec exempla auctorum mihi succurrãt: & probatorum quidem: & ideo hoc dixi propter multos: qui solet: uolo: uel uult (ut ipsi dicunt:) debet: incipit. & alia coniungũt uerba auctoritatem tamen nullam afferunt: & magnum famularium uerborum numerũ faciũt: quæ ita ipsi appellãt.

De infinitis. Cap. iiii

PEr infinitum sum es ē recte dicitur: Ego uolo eē bonus. infinita uerba nominatiuū regere nō possunt: q ab idicatiuo & cæteris modis regiť: sed ꝓ eo accusatiuū uolunt. ut ego cognosco te esse bonum: obliquos uero omnes requirunt infinita quos indicatiuus: & cæteri modi regūt: ut cupio legere lectiones. Infinitum uero uerbi substantiui sæpe regit post se eū casum cui applicatur. Cicero. de offi. li. ii. ut his ingratis esse non liceat. Horatius. in arte poetica. mediocribus esse poetis non dii non hōies: nō cōcessere colūnæ. Ex quo uideť congrue dici posse: mea interest esse boni: qđ Teren. nō est sequutus cū inqt. Nā expedit bōas eē uobis. Sum uerbum copulat similes casus: uideť etiā & dici latine posse mihi placet eē bono. Alii dici posse dicunt. mihi placet eē bonū & subaudiať me: Alii dicūt posse dici placet mihi eē largū: & placet mihi eē largus. Primū modū ipsi defendant. secundū uero latine dici non ego intelligo: cū ipersonale uerbum nō exprimat nominatiuū: Nam qđ. Luca. dicit. Tutumq; putauit iam bonus eē socer personale ē uerbū puto. Et dicit. Lau. genus eē loquēdi tale qppe dixisset socē rū eē bonū. Spo tibi eē bonꝰ amicus: Credo tibi fuisse fidelis. ꝓprie dr: p accusatiuū uero nō: nisi alterū addas accusatiuū añ ifinitū. ut spero me tibi eē bonū amicū. credo me tibi fuisse fidelē. Et qui subintelligi uolunt mihi errare uidētur: immo poni debet: quædā tñ uerba uolunt iungi sibi nominatiuū: ut incipe mihi eē familiaris: noli eē illli ītimus: quædā uero recusant: ut ꝑcipe illi eē mihi familiarē: nō familiaris: libeat tibi eē illi intimū: & nō intimus. Sic Oui. ut ēt. Luca. dixit. qui precor eē tuꝰ. Teren. hei mihi pater eē disce: ab his qui uera sciunt. Idem quæ sese in honeste optauit parere hic diuitias q̄ in patria pauper uiuere. Et est quidem sciendum

Cice.
Hor.
Teré.
Alii.
Luc.
Lau.
Oui.
Luc.
Teré.
Idem

quod ĩfinitum significat ipam rẽ quã optinet uerbum. Currere cursus ẽ: scribere scriptura: legere lectio: atq; ideo more nominũ uerbis iungit͛. ut uolo discere. Nã sicut dicimus desidero uitã ita & desidero uiuere. & pecuniam in loco negligere magnũ ẽ lucrum. Et ideo apud græcos ĩfinitum articulis iungit͛ more nominũ. Et nota qđ non solum uerbis sed ẽt adiectiuis nominib9 p pulcherimam figuram cõiungunt sæpe auctores ĩfinita uerba. ut fortis bellare: peritus docer͛: sapiens ꝓuidere. Præterea oportet scire quod sæpe subiũctiu9 mod9 ꝓ infinito ponit͛: ut iubeo facias: impero dicas: hortor legas: inquibus quod uel ut licet addere uel nõ. Dici quidem potest per eclypsim genitiui uel datiui interest me legere placet me facere: libet te currere: uacat te audire: isti accu-
Virg. satiui reguntur ab infinito Vir. me liceat casum miserari insontis amici: Et per eclypsim casuũ impersonalia soli iũgun
Iuue. tur infinito uel subiunctiuo. Iuue. si uacat & placidi rationẽ
Prisc. admittitis edam. Priscianus de constructione infiniti cum ĩpersonalibus dici ostendit: a me fieri debet ut Virgilins legatur taceri a me uolo infinitum est uerbi impersonalis pro ta
Terẽ. cere uolo. Taceri uolo ẽ infinitum passiuum. Teren. Proin si taceri uis uera dicito.

De gerundiis. Cap. v.

Seru. Gerundia Seruius inter uerba numerat: Priscianus ĩter
Prisc. nomina: Laurentius inter participia: differre tamẽ di-
Laur. cit: quod gerundia rei administrationem significat: sine tempore: ut me tenuit occupatio iuris dicendi. i. in iure dicẽdo participia autem tempus futurum sine rei administratione. tenet me cura dotis numerandæ. idest quæ numeranda est. Gerundia quattuor casus habent: Genetiuum: datiuum: accusatiuum: & ablatiuũ: ut legendi: legendo: legendum: a le-

gendo :sed teste Laurentio fortasse & casu recto nõ uacat.ut Lau
apud Vir.uoluẽda dies en attulit ultro.uoluẽda nõ tempus
futuꝝ intelligit sed rei administrationẽ dies uidelicet : quæ
uoluit non quæ uoluẽda ẽ:aut quæ uoluit:unde indicatur
gerundiũ eẽ parcipium temporis pñtis:iusiurandum.n.põt
uideri eiusdem casus atq; uocatiui . dicit etiam Lau.in legẽ- Lau.
do se ne scire si est participium temporis præsentis ut in le-
gendo:idem est quod in ipso legere.gerundiis duobus mo-
dis in constructione utimur:uno modo cum regimine uer-
bi sui a parte post: quo quidem modo genera confundunt:
& modos:& actiue accipiuntur nisi uelimus Seruium sequi Seru.
dicentem.Similiter etiam accusatiuo casu utimur cum uolu
mus absolutam facere eloquutionem. Et per gerundii mo-
dum aliquid dicere.ut petendum ẽ mihi:equum: codicem:
birrum : hinc Virg.pacem abrege petendum: nam si dixeris Virg.
petẽdus ẽ codex:nõ p gerũdii modũ sed pticipialiter loque
ris.cum igitur si sequemur & passiue regent gerundia quod
Laur.non probat dicens petendum participium esse aut no Lau.
men : similia sunt transeundum tibi ad Menedemum est :
mihi uigilandum.i.dignum ut transeas: dignum ut uigila-
lem:sed ad propositum hoc de græco fit exemplum. regunt
igitur casus more uerborum participiorumq; post se inquã
non ante.sed tamen dici potest inconuertendo dominus ca
ptiuitatẽ sion facti sumus sicut cõsolati & hoc quãdo põit
gerundiũ pro uerbo finito:& non infinito idest dum domi
nus conuerteret uel conuertẽte domino: ut ait.Lau.qui ne Lau.
gat dici posse primo modo.& dicit interpretem deceptum fi
gura græca:nam græci dant accusatiuum ante infinitum ue
rum est:sed interpres posuit pro uerbo finito:& non ꝓ infi-
nito:nam & hoc uidemus sæpius:non ne ponimus infini-

tum ꝑuerbo finito apud latinos certe patet ut infinitũ ꝑ p̃terito imꝑfecto: plenæ sũt auctorũ carthæ ut præceptor docere ꝑ docebat. sic pari ratione dominus in cõuertẽdo ꝑ dũ
Laur. conuerteret: qdam aliter cõtra Laurẽ. interp̃tem defendere uoluerunt: ut interpres diceret dominus ꝑ dominũ seruata græcoꝝ ratione ac si esset illud indefitiendo ex me spiritum meum & alibi inconueniendo populus in unum ut seruant domino isti enim casus sunt a parte post itaq; concludendũ interp̃tem posuisse rectissime infinitum uerbum ꝑfinto ut dominus incõuertendo pro cõuerteret & quãtum Lau. pla-
Liui. cet relabetur ad græcos qui mihi iam parcat. si & ipsum Liuii auctoritate cõuincã: & piget me ꝑfecto hoc facere cum eius sim factiosus ab urbe condita. hæc dicit. tendendo ad sua
Iuue. quisq; consilia. quisq; dixit tendẽdo. & Iuuenalis: ille uerberando & ego uapulando. nisi & hæc nimium disputare uelimus. altero modo utimur gerũdiis sine regimine. ego aũt uidens grãmaticoꝝ difficultatẽ uolui sæperati cõstructionẽ ponere: ut clari⁹ itelligam⁹ q̃ cæteri scripserint & cõfuso qdẽ or
Laur. dine. & licet Lau. oĩa plene cõscripserit: tñ nõ nimiũ apte & maxĩa cũ difficultate. cui⁹ qdẽ cuncta nos dicem⁹ nr̃o qdẽ ordine. & primũ de gerũdiis ĩ di cũ regimĩe & sic de aliis p suos cas⁹ successiue ꝑmũ d'gtõ: dtõ: actõ: & abtõ deĩde dicem⁹

De gerundio in di genetiui casus cum regimine.

Gerundium in di genitiui casus casum requirit & regit: ut Cicero. equidem efferor studio patres uestrosquos cælaui & dilexi uidendi: nam sine regimine durũ fuerat futurum. studio uidẽdorum patrum uestroꝝ. & quotiẽs oportet loqui per relatiuũ: necesse ẽ loq p hoc gerũdiũ ut hic dies attulit initiũ dicẽdi: quæ uellẽ nõ autẽ dicẽdoꝝ eorum quæ uellẽ. Q ñ gerũdiũ ponit̃ ꝑ infinito iũcto cũ articulo apud græcos: & gña & casus cõfũdit sicut ĩfinitũ: & uerborũ suorũ

casus post se regit ut itelligẽdi homerũ cã ueni. Cã essendi rex uel regis: uel regem: non dr̃ qa essendi nõ inuenit̃ & si iueni tur non regit casum. sicut manẽdi: iuuandi existendi.

De genitiuo in di sine regimine.

IN di gerundium nomini substãtiuo iungitur hoc Priscianus. hoc Laurẽtius non negat. ut tẽpus ẽ gaudendi Cice. munitissimus habẽdi senat⁹ locus. iungit̃ aliquãdo ad iectiuo. Virgili. Aeneas celsa i puppi iã certus eundi: nisi dicas improprie dictum: nam Priscianus & Lau. hoc non nota runt. Sed caue dicas: optima res est agricolandi sed agricolare licet sit substatiuum: etiam mihi est opus respõdendi: sed respõdere. Itẽ latine dr̃: habeo a patre mandatũ conueniẽdi te: & nõ mandatũ est mihi a patre cõueniendi te. Itẽ iũgitur in di gerũdiũ cũ uerbo habeo in aĩo: ut habeo i aĩo studẽdi Cice. ad uxorẽ scribẽs cũ in aĩo haberẽ nauigandi: Laurẽ. noue dictũ eẽ dicit a Cicerone & qđ pro nauigare posuit: uel intelligit̃ substãtiuũ ut ꝓpositũ studiũ: uel aliqđ tale. Variãtur porro gerũdia p oẽs casus: numeros: & gñ̃a inqt Lau. Nã oĩa hæc hñt. ut delectatio fruẽdi principat⁹: fruendæ pecũiæ fruẽdi imperii: modestia educandorũ filioꝝ: locandaꝝ filiarũ colẽdoꝝ ꝑdioꝝ: uiciosum ẽ illud Liuii. teste Lauren. ipso Nõ eni uereor ne quis hoc urĩ adhortandi cã magnifice loq existimet ipsum aliter aĩo affectũ eẽ: adhortandi enim singularis ẽ numeri urĩ uero pluralis. Itẽ Cice. de diuinatiõe. dole bis tñ stoicos nr̃os irridendi sui facultatẽ dedisse. Plau. in captiui duo. nominãdi tibi istoꝝ erit magis q̃ edendi copia.

Prisc. Laur. Cice. Virg. Prisc. Laur. Laur. Liui. Cice. Plau.

De datiuo cum regimine.

DO operã colẽdo agrũ: licet p hũc casũ raro cũ regimine loquamur sed sp sine regimie: sic do operã colẽdo agro: nã Laur. dicit absurdũ. n. sit nãq dicere do operã colẽdo agrũ: uel legẽdo libꝛ. Laur.

De datiuo sine regimine.

GErundia per omnes casus numeros & genera uariant: do opam rebus agendis: uineæ pastinādæ: nemori succidendo: i plurali una uox est trium gene℞: ut uaco agris uineis nemoribus ꝓcurandis. q casus regimen non habet. absurdum nanq₃ sit dicere: do opam colendo agrum: uel legēdo lib℞ ut supra dictum est. soluendo non sum nūq̄ patitur substantiuum: ideo dubitari potest datiuus sit an ablatiuus. significat autē satisfacere. ꝓ eo quod obligatus sum siue pe-

quin. cunia: siue remuneratiōe. Quin. placeamus licet nobis fortuna nostra patet pauperi soluendo nō sumus: nult autē sēp datiuū licet non semp apponatur interdū etiā aliū casum ut apud eundem. maximi uirorum e quibus artis suæ soluendo non sit humanitas.

De accusatiuo cum regimine.

EO ad salutādū fratres: ad salutādū sororē: ad salutādū sydera rarius fit: & minus elegās: cum regimine q̄ sine regimine ē. ut eo ad salutandū fratrē: ad salutandā sororem: ad salutandū sydus: ad salutandos fratres: ad salutādas sorores: ad salutāda sydera: ubi ꝓpositio inter nō ē substātiuū cū

Liui. gerundio & rarius regimen. Liui. lib. ii. & ipse inter spoliādū corpus hostis ueruto ꝑcussus: & ue℞ inter accipiēdas de suis

Pris. cōmodis rogatiōes. Pris. pulchre dicit ad ꝓpositū ideo ꝓ eo quoq₃ q accusatiuo iūgit' i dū terminatiōe utimur q similis ē accusatiuo nois. ut legēdū huic tn̄ frequētius solet ꝓpositio ad ut ad legēdū: ex quo ostēdit' magis nomē eē q̄ uerbū: uerbo. n. sæpata præpositio p appositionē poni nō potest ergo quo mō reger' debet: q̄re cū regimie rarins ē loquēdi genus.

De accusatiuo sine regimine.

Prisc. DIcimus cū datiuo teste Prisci. inuidendū nobis nō est

Terē. & minime nocendū uirtuti. Ter. alieno more uiuēdū

est mihi: & absolute sine aliquo casu. Iuue. uiuendum recte Iuue.
& iam sol inclinat eundum est. dicitur pulcherrime: ad accu
sandos homines præmio duci proximum latrocinio est. Cū
tali accusatiuo fere semper iūgimus præpositionem: præter
pauca quæ sunt: loco: conduco: mando: curo: prohibeo: &
si qua alia sunt. ut faciendam sepulturam locarent. i. darent
operam alteri faciendam & gerundium est non participiū.
Dicit plinius ad saturninum. præsertim cum enitendum ha Plin.
beremus: ut quod parentibus eorum & orbis probaretur.
Suetonius. in uita cæsaris dicit. ut consolandos eo magis im Suet.
perator q̄ puniendos habuerit: quem qdē modum loquen
di apud Cicero. non inueniri meminit Laurentius. In omni Cice.
bus istis exemplis semper est gerundium: ista autem quæ se- Lau.
quuntur participia transeuntia in nomina: putaui ad te scri
bendum: existimaui hanc rem tractandam: censui illud tibi
significandum. i. dignum scribi: tractari: significari: quæ idē
ualent: quod scripsi: tractaui: significaui: Gerundii accusati-
uus cum septem iungitur præpositionibus cum ad frequen
ter: raro cum in. item frequenter cum ob & inter. raro cū an
te. ut uado ad capiendum: & in capiendum hostem. Ego ue
ni ob te: uel propter te redimendum. inter nauigādum pro
in nauigando sæpe legitur. Virg. & inter agendum occursare Virg.
capro cornu ferit ille caueto idem namq; ad domandū igē-
tes tollent animos.

De ablatiuo Cum regimine.

REgit autem ablatiuus sine præpositiōe: ut hos accusan
do: illos occidendo totam ciuitatem labefactasti: Cū
præpositione etiam in regit ut intribuendo suum cuiq;: etiā
uariat genera: sed sine regimine ut in colendo agro: in pasti
nanda uinea: in nemore excidendo. Per de simili modo ēt

Cice. regit ut Cicero. in tus.his præsertim cognitis quæ de nihil sẽtiendo paulo ante dicta sunt. nisi dicimus nihil aduerbium nunc non nomen: & uariatur per genera ut de accusatore constituendo de quo laudanda filia: de prædio emendo sine regimine. per ex uel e & a uel ab nescio an licet dicere dare tali gerũdio regimen. nullũ enim exemplum occurrit. ua

Cato. riari autem per genera certum est. Cato ex plasmatis ab offẽdenda rep. sed cauendũ ne id uerbum significet motũ quale esset ab arando: uel ab arando aruo: redeo aspectãdo: uel aspectandis ludis: cum sit dicendum reuertor aratione: uel ab aratione arui redeo: aspectaculis uel aspectaculis ludorum: Per cum uix locum habet talis ratio. ut non participiũ sit potiusq̃ gerundium. ut sedeo cũ uiro Coronando. i. q coronabitur non autem qui coronatur: posset etiam habere regimen: sed nullũ exemplum ad manum est.

De ablatiuo sine regimine.

Laur. Dicit Laurentius se nescire esse participium præsentis tẽporis in legendis libris. i. qui leguntur: & futuri temporis etiam in legendis libris. i. qui legendi sunt. Quidam magnus uir. in legendis libris consumo tempus dicit esse gerundium & in legendis libris deerit tibi tempus esse participium. Sed ad propositum recte dictum est. tu delectaris criminibus inferendis. Ablatiuo septem iungimus præpositiones. de ex uel e a uel ab. cum in. ut in nauigãdo de. ut de edẽ

Quĩ do. Quintilia. cum præcipue de apte dicendo cœperimus:

Cice. & etiam cum motu. Cicero. ad atticũ tu quid cogites de transeundo in epirum scire sane uelim. ex uel e ut ex defendẽdo

Cice. q̃ ex acccusando uberior copia comparatur a uel ab. Cice. ex

quo ardeſcit ſane amor ſiue amicitia utrunq; eni dictū ē ab amando.cum.Q uintil.ſed raro recte ſcribendi ratio iuncta cum eloquendo eſt:ēt ablatiuus ponitur ſine præpoſitōe.ut fit iniuria fundi domino uel defrigendo ramo : uel ligno in cidēdo:res eunt ordine lite extimanda uel cum regimine de frigendo rammum : lignum : extimando litem. ſed ueteres frequentius uſi ſunt ablatiuo plurali genere ſermonis.ut Cicero orationem autem latinam profecto legēdis noſtris efficies pleniorem. ideſt legendo noſtra : nam non niſi inſingulari ſolebant apponere præpoſitirionem:ut in committēdo prælio. Atque omnia gerundia cum ſociata ſunt ſubſtantiuis paſſiue accipiuntur diſiūctiua uero actiue accipiuntur nonnūq̄ paſſiue utiq; ſine præpoſitione & ſine genere: & quaſi abſolute in caſu ablatiuo : ut apud . Virgilium. alitur uicium creſcitque tegendo: & alibi ægreſcitque medendo. & iterum uritque uidendo fœmina hoc eſt cum tegitur uicium cum curatur æger.cum uidetur fœmina . Neq; id modo apud poetas uerum apud oratores quoque: ut apud fab. ſed memoria excolendo ſicut omnia alia augentur:dum ex colitur.non autem dum excolit:nec regit caſum : quale foret: uxit uidendo fœmina amatores: ſicut quidem dicimus: uruntur uiri & equi uidēdo fœminas. Accuſatiuus quoq; cū ꝑpoſitione nō tantū actiue accipi ſolet.ut tu es idone⁹ ad diſcendū:ſed ēt paſſiue:ut hæc res eſt facilis ad diſcendū. Salu. in iug. pauca ſupra repetā quo ad cognoſcendū oīa illuſtria magis magiſq; ī apto ſint:qdā nō indoctus hac ætate ſcribere auſus eſt iam urbs in periculo capiendi eſt pro eo quod ē iam urbs in periculo eſt ne capiatur. Siue hoſtis parum ab ē a capiēda urbe cum ſemp ſine ſubſtātiuo gerūdiū accipiat

qui. Cice. Virg. Fabi. Salu.

actiue aut si a neutro neutraliter nisi aliquando ut ostēdim⁹ in ablatiuo.

De supinis & primo de supino in tum.cap.vi.

Prisi. SImiliter supina cū regimine & sine regimine ponunt inconstructione quæ Priscianus nomina appellat. Laurentius. uerba. Quint. uerba participialia quemadmodū & gerundia nomina participialia dicta sunt. itaq3 dicit Priscianus amatum eē accusatiuum nominis: amatu uero ablatiuum. Et dicuntur supina quia a participiis fiunt: quæ supina olim appellabantur. Lau. uero amatū ab amo actiuo uerbo esse dicit: & amatu ab amor uerbo passiuo: quia uerba sūt

Lau.
quin.
Prisc.
Lau.

Supinum in tum. cum regimine cōstruitur: & post se sui uerbi constructionem seruat: & actiue accipitur semperq3 ponitur cum uerbo significante motum. ut uado doctum discipulos meos. Et facit differentiam Priscianus inter gerundium & supinū. ut hoc imitatationem: illud necessitatem significet: quod Laur. uetat & Salust. dat auctoritatem. de iniuriis questum misit. item non mea culpa ad uos sæpe oratum mitto: sed necessario. nō imitatione. Do filiam nuptum: ducā te uenatum: spectatum admissi sumus: latentem motum significat: ut sit q dixim⁹ supinū i tum uerbo significāti motui semper adiūgi. & hic nobis occurrit illud dicere: quod antiquissimi frequenter faciebāt: Neutro participio futuri addebant esse substantiui uerbi infinitum: & infinitum futuri significabant: de quo Priscianus loquitur & Lauren. concedit qd merito denegare potest. cui nō uidetur ita dici & poni posse. ut araturum esse: pro aratum ire. factum eē: pro factum ire. nupturum eē: pro nuptum ire. nam pro eo qd est cupio filiā meam nupturum ire: & nos factum ire: cupio filiam meam nupturum eē: & nos facturum eē: dicendum est: nupturam

Prisc.
Laur.
Salu.
Anti.
Prisc.
Lau.

esse & facturos esse: nam aliud est: oratuꝝ esse: & oratum ire quippe esse est uerbum substantiuū motum non significās quem uerbum eo. sed hic non est disputandum lege lauren. Lau.
præterea nō idem est: oratū ire & oratuꝝ esse: alterum ꝑsen- tis temporis est. ut uideo te accusatū ire me. i. nunc: alterū fu turi: ut uideo te accusatuꝝ esse me: & tamen accusatū iri me abs te uideo. accipitur pro eo quod est uideo te uel accusatū ire me: uel accusatuꝝ esse me: uel abs te accusandum eē me: & hoc modo a Laurē. respondetᷣ: qui certe uerisimile fuerat Lau.
si in passiuo dixisset: quo etiam frequentius auctores utuntᷣ. idem esse damnandū esse & damnatum iri: nam eodē loco: dicere possumus credo peccatum meum resiscendū esse: & rescitum iri. item cum his uerbis & aliis huiusmodi dicimus intelligo: scio: opinor: existimo peccatū meū patefaciendū esse: uel patefactum iri. illa autem uerba: quæ ad futuꝝ res- piciūt. ut timeo: metuo: uereor: cupio: nō idem faciunt: qui bus maior differētia est cum passiuo participii futuri: ut uere or peccatū meū patefactū iri: & ꝓ illo modo ꝓ passiuū partici piū futuri substituimꝰ hūc. timeo peccatū meū ne patefiat: uel ut patefiat qđ neqꝫ in aliis uerbis: nō. n. licet dicere scio pctm̄ meū ut resiscatᷣ sed rescitum iri: uel resiscendum esse.

De supino in tu.

Dicit priscianus interest inter amando & amatu: quod Prisc. amādo est in ipso amore. amatu uero ꝓ amatiōe uel ꝓ amore idē accipitᷣ uenatū ꝓ aduenationē: quo modo uēatu ꝓ uenatiōe: sicut miserabile uisu ꝓuisione: & nec uisu facilis nec dictu affabilis ulli ꝓuisiōe & dictione tā actiue q̄ passiue. & ita noīa magisq̄ uerba accipiēda eē. ab istis Lau. dissētit tū Lau. rōne: tū marci fab. Quin. auctoritate q ait ut noctu & diu quin. ita dictu & factu: sūt eni hæc quoqꝫ uerba participialia qdē

Prisc. non tamen qualia dicto factoq; quae Priscianus appellat di ctione & factione: quae alius in significando figurae sunt: q̃ uisione & uenatione. Sed ad rationem ueniamus: haec supi na a graecis per uerbum potius q̃ per nomen transferuntur. Et si noia forent casus ablatiui: certe & alii casus non deesset at hic dictus & hic factus minime dicitur: sed solūmodo di ctu & factu. ut diu & noctu. & ideo necesse ē alid eē q̃. dicto & facto: & dictione & factione. idest nomen. piget me nūc

Lau. Laurentii disputationem sumpsisse. ut tanq̃ qui doceamus nō qui disputemus sed dicere possis uisu: & auditu: & co gnitu omnes casus habere. ut uisus auditus: cognit9: qua ra tione nomina eēnt & casus ablatiui: haec ratio friuola & nō prudentis uiri esse uidetur: quam & ita esse cognosces habi ta differentia. inter uisu: & auditu. noia: & inter uisu & audi tu uerba: quando sunt noia significant sensum corporis: cō iunguntur cum adiectiuis: regunt casus: reguntur etiā a uer bis: & a participio subseruiente quoq; praepositiōe: ut careo toto uisu oculorum. Ante priuatur auditu auriū: non nihil ēt ex odoratu: ista omnia absūt a supio: quae quidem nō rem: nō substātiam: nō qualitatē significant: sed actionē siue po tius passionē uerbi significāt: nō iūguntur cum adiectiuo: non regit casū: nō regitur nec a uerbo nec a participio: sed a noie tantū eodē adiectiuo: nō interueniente praepositione: ut miserabilis uisu. i. cum uidetur non aūt miserabilis sensu uidendi: facilis uisu. i. ut uideatur uel facilis ad uidēdū non aūt quod habeat uisum facilē. Effabilis dictu. i. ut dicat. nō

Virg. aūt ut dicat: Quare & illud Vir. qd dicit Priscian9 eē nomē i

Prisc. imo uerbū ē: nec uisu facilis nec dictu affabilis ulli: nō p ui sioe & dictioe sed p ad uidēdū: & ad dicēdū: sūt q legūt affa bilis & nō effabilis: qd putat sūptū ex illo accii in philopte-

te:quē neq; tueri cōtra:neq; affari queas.qd si ita est nomē esse manifestum ē sed nequaquā supinū:optimū factu:ut fiat. nō ut faciat.difficile factu:quia difficile ad faciēdū est.incredibile memoratu cum memoratur nō memoratione:dignū auditu quod est audiri dignū:non ut sensu patiendi patiatur:impossibile creditu ut credatur: non ut credit. Accipenser piscis rarus inuentu:ut inueniatur scilicet.non ut iuēiat:res iucūda cognitu:ut uidelicet cognoscatur: absurdū relatu:cum refertur obscenū aspectu & siqua sūt alia:ut hō superbus dicto dictis. & nō dictu. Sæuus facto:& factis: nō factu:idē cum dicit & nō cū dr:cum facit nō cū fit.res uero sæua factu & dictu:cū fit aut qñ dr:nō qa facit & fit:aut qñ dr:nō qa facit & dicit. Sed caueamus ne noīa his similia nos decipiant pro his accipientes.ut Cato dignus est ad ministratione:uel resp.digna ē administratu Catonis:ubiq; hic nomen ē.i.administratiōe:sed si dixero resp.digna est administratu.non addendo Cuius.i.genitiuū casum supinū erit.i. ut administretur:genitiuus igitur facit differentiam īter supinū & nomē.quare in illo Virgiliano uersu supradicto qa Virg. abest genitiuus non nomen est sed uerbū cōtra Priscianum Prisc. nec uisu facilis nec dictu affabilis ulli:de huiusmodi thematis nequis mihi inuideat Laurentii uerba audiat.eo lectū ue Laur. nio lectu:pgo auditū:& reuertor auditu:& si qua sint.libet Castigare uulgus imperitum grāmaticæ pfessorū:q uniuersum sane orbē stulto errore peruertūt.sic semp loquētes.Eo Vul. lectum uenio lectu pergo auditum:reuertor auditu:q error unde profectus:& quo ex fonte imperitiæ emanauerit nescio:summoq; opere allucinationem pu. admiror quod tā diu a nemine animaduersum est.

PArticipium est pars orationis declinabilis dicta quod partem capit nominis partemq; uerbi genus habet ad similitudinem nominis: a uerbo autē tempora & significationes: ab utroq; numerum & figuram. Participium ideo inuentū est: ut duo actus possint sine coniunctione proferri. ut Ego docens disco: & docente magistro Ego disco: pro docet magister: & ego disco: & quāuis ab indicatiuis uerbis deriuentur participia: potestate tamen & ui significationis oēs continet modos. hoc pacto exponens doceo: pro expono & doceo. exponens doce: pro expone & doce: exponens docerem: pro exponerem & docerem: cum exponens doceam: ꝑ cum exponam & doceam: exponens docere uolo: pro exponere & docere uolo: Eius igitur modi uim optinent participii cuius uerbo adiungitur quod etiam infinita uerba facere solent. ut scribere me iudico: pro scribo: scribere te impero: pro scribe: scribere me opto: pro utinā scribam: & sic de aliis.

Participiis accidūt sex genus: casus: tp̄s: significatio: numerus: & figura: Genera participiis accidūt quattuor masculinum ut lectus: fœmininū ut lecta: neutrū ut lectū: Cōe triū geneꝝ ut legens. nam oīa pticipia p̄ntis cōia sunt trium generū: sed quædā in ens participia p̄ntis temporis qn̄ substantiuātur tm̄ generis sūt neutri ut accidēs: cōtingēs: antecedēs consequēs: decēs: cōueniēs: præsens: continens: apud rethores: pro firmamēto rōnis. quædam sūt & generis masculini. ut oriēs: occidēs: profluens ꝑ flumine: & cōfluens: quo duo flumina cōueniūt. & fœminini est generis cōtinēs pro terra quæ nō est insula: ut de sicilia ad continentē parū intercapedinis est. Plinius maior li. vi. Alymnū a ꝓxima continēte ab est. vii. cl. passus animās quoq;: ut Cice. requirat: atq; appetat

Plin.
Cice.

ad quas se applicet sui generis animantes: Nõnunq̃ tñ hoc nomẽ i neutro gñe repitur sed magis i plurali. cõsonãs p lra nõ uocali: p̃gnãs uero unde sit pticipiũ nescio. Casus pticipiorum totidem sunt quot nominũ: nam per oẽs casus participia declinantur: & nulla pticipia in casibus defectiua esse possũt. Repetundarũ aũt ut repetundis nõ habet alios casus: & dubitari potest: participiũ nescit siue nomen an gerundiũ Verres accusatus est repetũdarũ uel de repetundis pecuniis cum dico repetundarũ intelligo pecuniarũ quo noĩe pecũiæ & oĩa quibus diuitiæ constãt. Hæc accusatio proprie accidit in eos q cũ forent magistratus: prouincialibus aut ui aut dolo eripuerunt pecũias aut uasa præciosa. uestes: frumẽta: nauigiũ: nũmos: cur u aũt habet pro e lege Laur. Tẽpora par Lau. ticipiis accidũt tria pñs quod pro p̃terito ĩperfecto accipit ut luctans: colens. Vir. id metuens. i. id metuebat. Teren. nũq̃ p̃ Virg. ponens se aliis. pro præponebat ponit & participiũ alñ p̃sen Terẽ. tis p p̃teriti pfecti participii qd nõ inuenit apud latinos. sed bñ apud græcos apud quos ẽt similiter fit. Cice. in bruto. cũ Cice. e cilitia decedens rodũ uenissem: magna. n. est dña inter pricipiũ uiæ unde decedẽs ẽ. & finẽ quo puenit: pbat pulcherrime Laur. in uerbo enĩ ubi participiũ est p̃teriti ipso utimur Laur. & non præsentis. Idem Cice. in. iii. de officiis si exẽpli cã uir Item. bonus. Alexandria profectus magnũ frumẽti numerũ rhodum aduexit: nec dixisset proficiscens. nec tamen in omnibus uerbis hoc facere licet. ut si diceres per uerbum Saluto. Cum amicos salutãs qui alexandria erant. rhodũ uenissem dicendum est amicis salutatis. quia alia est uerbi saluto significatio & alia recedo: per quod dicere poteris alexandria recedens cum rhodum uenissem: ueteres cognoui amicos: Nam is qui recedit: tam diu recedere dicitur q̃ diu tendit ire

dūq; perueniat quod non idem fit in saluto.tamen hoc tem
perate faciendum est. Sunt & pauca quædā participia acti-
uæ uocis significationis tamen passiuæ: ut euidens negociū
non quod uidet: sed quod uidetur: & sic comparatiuum no
quiti. men .ab indul gens indulgētior facies apud Q uin.pro pul
Stati. chra non quæ aliis indulgeat: sed cui alii indulgeāt. Statius.
pulchrior haut ulli triste ad discrimen ituro uultus & egre-
giæ tanta indulgētia formæ. Præterea. honorificiētissimos:
magnificentissimos: munificētissimos ludos cum dicimus:
uidemur passionē significare in participio temporis præsen
tis. Ab honorificens.n.magnificens: munificens ueniunt: li
cet ficens pro faciens dicatur: uel certe a magnificus: honori
ficus: munificus: quæ a facio componūtur: quod est actiuū:
& tñ ita accipiuntur: quasi honorifice magnifice: munifice
facti: non autem facientes. sed causa est: quod hæc ipsa a fa-
cio composita tam passiue q̄ actiue significant. Si quidē uo-
camus hominem magnificum: & opus magnificum. illum
quidem magnanimiter facientem: hoc uero magnanimiter
factum. Præteritum perfectum quod & ꝑ præterito plusq̄
perfecto capitur: ut luctatus cultus. Sed quædam sūt in pas-
siua hac uoce quæ actionem. & non passionē significant. ut
Circunspectus est non qui circunspicitur: quem solemus
appellare conspicuum: sed qui circūspicit & in omnem par-
tem in ore iam spectat: hoc est prudens & sagax. Cōsideratus
in consideratusq; qui agenda cōsiderat: aut secus: nō qui cō-
sideratur aut non consideratur. Disertus qui probe differit:
nō qui differirur. Cautus qui scit sibi cauere: nō cui cauetur:
Cice. nonnūq̄: res cui cauetur: Cicero. pro Cecina. Q uo res mu-
lieri eēt cautior tutus portus: tuta urbs: quæ tutatur alios nō
quod ab aliis defendatur tamen sæpe passiue in hominibus

ut tutus sum ab hostibus: quod munitus & sine piculo sim ignotus etiam sæpe actiue. Quint. ne quis tamen erret igno quint tus nõ est filii mei nouerca: sed mater: ignotus dixit ꝓ ignorans & pro hospite & alieno: non pro ignorato. Argutus qui est acuta quadam & acutata solertia: quasi acute arguens & uestigans: non autem ab altero acute intellectus & uestigatus falsus qui fallit. Teren. censen me aliquam causam fictã Terẽ. falsam ineptam saltem potuisse proloqui? Aliquãdo & passiue: ut idem. Carine falsus es. id est deceptus. Et salu. nec ea Salu. res me falsum habuit. Contentus qui continet quod animo satisfacit: non qui cõtinetur. Tacitus homo taciturnus. Vir. Virg. tamen posuit. Quis te magne cato tacitum aut te cosse Relinquat? Profusus & fluxus actiue apud Salust. Alieni appe Salu. tens: sui profusus: quasi ꝓfusor. nam diuitiarum & formæ gloria fluxa & fragilis habetur. Scitus qui sciens est & argutus. Vnde scitæ Platonis interrogationes dicuntur astutæ & uafræ: ac cum magna arte compositæ. at apud Teren. quo- Terẽ. ꝗ scitum hominẽ hic prorsus ex stultis insanos facit nisi accipere uolumus passiue ut apud eandem. Scitus puer natus e pamphilo est: quasi scite & docte natus. Discretus qui qualitates personarum & rerꝫ momenta discernit: nõ qui discernitur. Cõplacitus aũt ab actiua uoce sicut fluxus uenit: habet ꝗ significationẽ nec actiuam plane nec passiuam: sicut fluxus & inueteratus: quod & ipsum ab actiua uoce descendit: inueterasco neutralis. n. uerbi uox & actiui una ẽ: sicut passiui & deponẽtis atq; cõis cui simile ẽ. Iuratus a iuro. iuratos. eni iudices dicimꝰ q iurarũt. Et excretos hædos apud Vir. ab Virg. excresco. Et exoletꝰ ab exolesco: qđ dũ ẽ substãtiuũ significat scortum masculũ: & præcipue iam adultũ: dum ẽ adiectiuum: significat adultũ: sed raro reperitur. ut apud Plautum. Plau. Reliq domi exoletã uirginẽ. Adultus ab adolesco. Defectus

Mar. quoq; quasi qui deficit.ut Martialis dulcia defecta modulatur carmiua lingua cantator Cygnus funeris ipse sui. Defectaq; labore senectus magna pars mortis nihil mihi reliquit nisi diligentiam. Futurum ut culturus: & colendus. & ista etiam tempora solent ammittere & in nominũ uim trãsire. ut amandus.i.dignus amari: & colendus dignus coli: & ita
Sene. actiuũ participium in rus.Seneca.de neutralibus quæstionibus.Nullam autem mentionem fecit comœtaꝝ non præter missurus:siquid explorari apud illos cõperisset. Prætermissurus dixit pro eo quod est talis qui prætermitteret:nec tempus innuit:sed hominis qualitatem atq; animi uoluntatẽ.
quin. Quint.in undecimo.Neque omnino huiꝰ rei meminit usq̃ pœta ipse profecto non taciturus detanta sua gloria.Non alio modo dixit non taciturus:q̃ participium passiuum iam conuersum in nomen: & alia possunt exempla reperiri.
Participia presentis temporis omnia in ans uel in ens terminantur.ut amans legens:participia uero præteriti in tus:uel insus:uel in xus: & unum ĩ uus quod est mortuus:amatus nisus & nixus.futuri autem in rus uel in dus desinunt.ut lecturus: & legendus. & illud attendendum est quod participia præsentis cuicunq; tempori uerborum iũguntur significationem eius temporis complent ut cænãs sum.i.cæno cænatus eram.i.cænabam cænans fui.i. cænaui cænans fuerã
Cice. ,i.cænaueram cænans ero.i.cænabo.Cice.in primo officiorum nam phylosophiam concedens multis proconcessero.
Significationes participiorum a generibus uerboꝝ sumuntur ab actiuo enim uerbo duo participia ueniunt præsentis temporis & futuri quod rus.syllaba terminatur.ut legens & lecturus a passiuo duo præsentis temporis ĩ tus & futuri : in dus syllaba terminantur.ut lectus & legẽdus:a neutro eadẽ

quæ ab actiuo ut stans & staturus.sed gaudeo:fido:soleo:audeo:prādeo:cæno:iuro:titubo:placeo:pateo:nubo:asuesco qesco:poto:mereo:taceo: careo:tria hn̄t pticipia pn̄s ī ens p̄teriti ī us & futuri ī rus.ut gaudēs gauisus & gauisurꝰ fiēs factꝰ & futurus qđ differētia cā fit:ne si facturus dicamus a facio putetur esse. Seruius dicit solitus non esse participium a soleo sed sine uerbo constare.Cœpi quoq; habet participiū cœptus.A deponenti tria fiunt particia p̄sentis & præteriti temporis & futuri temporis in rus.ut sequens sequutus & sequuturus.& præteriti participium ī tus habet & significationem aliqn̄ passiuam.A cōi uero omnia uerbi ueniūt participia.ut uenerans ueneratus ueneraturus & uenerādus.Et nouimus præsentis participiū & futuri in rus a uerbo cōmuni actionem solam significare.ut uenerans & ueneraturus deū futurum indus passionem tantum:ut uenerādus a suis.Præteriti participium utranq; significationē hr̄e potest:dicimus enim ueneratus a suis & ueneratus suos. aliorum uerborū participia eandem significationem habent uerborum a quibus descendunt & eandem construc̄tonem seruat.ut seruio tibi seruiens tibi sequor te:& sequens te. Formantur autē participia a uerbis hoc mō nam participiū præsentis fit a prima persona præteriti impfec̄ti indicatiui modi mutata bam uel bar in ns.ut orabam orans:sequebar sequēs.Exceptis eo & queo cum suis compositis quæ mutant bam in iens: quibam qui ens:& a participio præsentis temporis fit participiū futuri.quod dus syllaba terminat̃ tis genitiuī in dus ut orās orantis orandus:criminās criminantis criminādus. Participium uero futuri temporis quod rus syllaba terminatur fit ab ultimo supīo addita rus ut lec̄tu lec̄turus.Excipitur orior ortu oriturus:nascor natu nasciturus:pario partu pariturus Seru.

ruo rutu ruiturus: pasco pastu pasciturus irascor iratu irasciturus: noui notu nosciturus: quæ dicuntur pticipia in æqualia. participium præteriti formatur ab eodem ultimo supino addita s littera ut lectu lectus sequutu sequtus. morior autẽ contra regulam mortuus facit. & illud sciendũ est quod oĩa uerba deficientia supinis deficiunt & participiis futuri in rus & præteriti quæ a supinis nascunt: sicut sunt illa deriuatiua ĩ sco terminata quæ incremẽtum assiduũ significãt. ut calesco frigesco: & illa in rio quæ desideratiua uocari uollunt grammatici. ut esurio lecturio: item secundæ cõiugationis uerba tertiæ cõiugationis in eo diuisas syllabas desinentia quæ pteritum in ui diuisas etiam syllabas mutant: ut hæreo repeo: egeo: caleo: lateo: stupeo: luo: spuo: metuo: exceptis paucis: ut doleo dolitum: noceo nocitum: careo caritum uel cassũ: placeo placitum: ualeo ualitũ: ruo ruitũ siue rutũ: & paucis aliis deficiunt & pterita alia multa de usu supinis: ut urgeo: disco: posco: cũpesco: cresco: ambigo: scando: mãdo: strideo: ferio: medeor: uescor: reminiscor: & alia multa. impsonalia quoq; omnibus deficiunt participiis. ut pudet: pœnitet: tędet: quod tamen in composita figura pertꝫsum habet. piget oportet decet quanuis & pœnitens & licens & alia plura

Terẽ. sint lecta apud auctores Ter. facti pœnitẽs: sed hoc a pfectis uerbis: quæ ueteres habebãt ueniũt. ut peniteo. liceo: pudeo quæ ĩ usu iteꝝ fuere. pterea defectiua modis oĩbus deficiũt excepto ouat: quod hẽt ouans: sũt tñ pticipia quædã: quorũ uerba ĩ usu nõ sũt: triũphatus: regnatus: laborat9: decursus.

Terẽ. Ter. decurso iã spatio. nec miꝝ pticipia sine uerbi origine inueniri: cũ & uerba ĩueniant cõposita: quoꝝ simplicibus nemo utat ut offẽdo: respicio: & noĩa sũt deriuatiua quoꝝ primitiua nõ sũt ut hæc puella qđ uidet eẽ diminitiuũ a puera quo nemo utitur licet uetustissimi hæc puera & hic & hæc

Est sciẽdũ qđ quotiẽs ṗticipia desũt loco ṗticipiorum uerbis utimur & relatiuo q' quæ qđ. ut si dicas le litterẽ ĩparade me delectano: dicẽdũ ẽ. litteræ quas ego didici delectant me: & li homini misericordiãti ali poueri acqstano grã ṗmio: homines quos miseret pauperum acqrunt magnũ ṗmium. possumus etiã sine relatiuo: solo uerbo uti cũ cõiunctione copulatiua. ut mi pintito de li mei peccati andai alo cõfessore. dicat penituit me peccatorum meorum. & iui ad cõfessorẽ. & si qđ dat thema ṗ participiũ ṗteriti tẽporis & nõ in ueniat fiat ṗ aliud uerbũ ut hoc modo. el mistro timuto da li scolari fa grã fructo ĩ nela scola. magister formidatus a scolasticis magnũ fructũ in scolis facit: qđ ẽt ṗ uerbũ & relatiuũ ut dictũ ẽ fieri potest. sũt & alia multa themata quæ a Magistris uulgo in scolis dant acuẽdi ĩgenii gratia magis q̃ necessariæ doctrinæ: ubi & qs uel q ille illa illud: & aliqs aliqua aliqđ necesse ẽ supplemẽtũ faciãt. ut el battuto & battente: rẽcrescuto & rencrescẽte: quæ me reffere piget. dat hæc uenia tñ magistris ut eos acuẽt. sed nõ qđ apud elegãtes auctores huiusmodi loquẽdi structuras ĩueniãt. Sed si cõsequẽtiã rerum quãdã significam9 & ṗticipiũ ĩueĩt debet una cũ substãtiuo suo in ablatiuo poni & absolute. quẽ Dio. septimũ uult ẽe casũ ut magistro docẽte discipuli multa discũt. si autẽ nõ ĩuenit Dio. loco ei9 uerbo utimur cũ his dictionib9 postq̃: dũ: dõec: uel qñ: qa: quãuis: si: & similib9. ut si dicat pẽtẽdosi. li peccatori de li soi peccati ouero errori: dio muta la sẽtẽtia. dicit dũ uel qñ uel qa uel si peccatores pœnitet pctõrum uel errorum suorum deus mutat sententiam numerus ṗticipiis accidit uterq; singularis ut legẽs pluralis ut legentes. figuræ ṗticipiorum tot sũt quot uerborũ ex quibus nascuntur ut scribens & discribens.

Sunt nomina quæ cũ uideant̃ participiorũ habere formã tantum carẽtia tẽpore noĩa esse ostendunt̃.ut scutatus: pileatus: cristatus: ocreatus: & similia. Sunt alia eadẽ & nomina & participia.ut armatus: doctus: sapiẽs: sanctus: iudicatus: armatura: scriptura: factũ: dictum: uisum: legendus: amãdus & simalia.ut supradiximus de pticipiis ĩ rus & in dus quæ cũ tpibus ptitipia sũt sine his uero noĩa. Sũt quæ cũ p̃positiõe a pticipiis recedũt.ut idoctus: idocẽs ĩpotẽs: nã nõ dicimus ĩ doceor: neq; indoceo neq; impossum. Sunt quæ cõparationem accipiunt & noĩa dicenda sũt.ut acceptus acceptior & doctus doctior. Sunt alia quæ q̃a cõstructionem suorum uerborũ non hñt noĩa esse significant̃.ut studẽns legũ: sed si dicimus studens legibus partitipiũ est.quattuor modis igit̃ discernuntur huiusmodi noĩa a participiis: tempore: cõpositione: compatione: & cõstructione.

De aduerbiis localibus cap.viii.

LOcaliũ ad uerbiorũ alia discretas habẽt locorũ significatiões alia cõmunes.discretas ubi: quo: unde: qua: quorsum: & quousq;: quæ modo interogatiua: modo relatiua: modo infinita esse possunt.ubi significat in loco: quo ad locum: unde deloco: qua p locũ: quorsũ locũ uersus: quousq; usq; ad locum uel usq; ad tempus. est etiam quoad: quod p quousq; uel p quãdo accipit̃. Terẽ. quid senem quoad spectatis uestrũ. & nota quod hæc aduerbia quãdo sunt relatiua referũt ad uerbia localia: cuiuscũq; significationis & circũstãtiæ fuerit. ut uado illuc ubi fuimus heri. sed quãdo sũt interogatitiua debemus respõdere p ad uerbia eiusdẽ significatiõis & circũstantiæ uel pnoĩa cum ppositionibus conuenientibus.ut ubi es hic uel domi uel in ortulis. & debemus ad uertere ut ad uerbia in loco iungamus uerbis quæ habent signi

ficationē in loco.ut ſum.& aduerbia ad locū iūgam⁹ uerbis quæ hñt ſignificationē ad locū.ut uado & ad uerbia p locū uerbis ſignificantib⁹ per locū:& aduerbia de loco uerbis ſignificātibus de loco.ut trāſeo : uenio:nā aduerbia locū uerſus& quouſq; uerbis ſignificantiib⁹motū ad locū iungunt͛. q̄ttuor.n.iſta uerba & ſimilia eoꝝ q̄ttuor pficiūt mot⁹ & oīa cōſtruūt aduerbia: & noīa ciuitatū caſtelloꝝ locoꝝ fluuioꝝ & cæteroꝝ huiuſmodi.ut ſum: uado:trāſeo:uenio. Aduerbia ſignificātia i loco hæc ſūt.hic illic iſtic intus foris uſq̄ nuſq̄ ibi ibidem utrobiq; alias : & compoſita ab ubi ut ubinam ubiuis & ſimilia. Aduerbia ſignificantia ad locum ſūt hæc huc illuc iſtuc itro foras eo alio:& compoſita a quo. ut quonam quouis.& ſimilia. Aduerbia ſignificantia de loco ſūt hæc.hinc illinc iſtinc intus foris unde aliunde: & compoſita abunde. ut undenam undeuis undecūq; & ſimilia. Aduerbia ſignificantia p locum hæc ſunt.hac illac iſtac ea alia.& cōpoſita a qua.ut quanam quauis & ſimilia. Aduerbia ſignificantia locum uerſus hæc ſūt horſum illorſus iſtorſum: ſurſum deorſum dextrorſum ſiniſtrorſum: & alia compoſita a quorſum.ut quorſumnā & quorſumuis & ſimilia. Aduerbia ſignificantia uſq; ad locum:uel uſq; ad tp̄s hæc ſūt . huc uſq; illucuſq; eouſq;.& cōpoſita a quouſq;. ut quouſq;nam quouſq;uis & ſimilia. Et ſciendum eſt quod ſex illa aduerbia localia d͛ quibus ſupradiximus cum his ſyllabis cōponūtur.Nam:uis:cunq;:piam:quæ:putas:libet:nū:ſi:ali:en:ec:ne:ut ubinam:ubiuis:ubicūq;:ubipiā:ubiq;:ubiputas:ubilibet:nūcubi:ſicubi:alicubi:encubi:eccubi:necubi:& ſic cætera:& geminant͛ hæc aduerbia.ut ubiubi.Terē.ubiubi erit inuentū: quoquo:undeunde:quaqua &c. Nomina ꝓpria ciuitatum uel caſtellorum ſimplicia horū interdū aduerbio- Terē.

rũ officio fungũť ſed ĩ diuerſis caſibus. Nã qñ ĩ loco ſignificant ſi ſint noĩa ſecũdæ declinatiõis genitiui caſus forma ẽ ſequẽda. ſi priæ aut tertiæ datiui. ut bñuenti fui: & romæ uixi: athẽis ſtudui: carthagini multa geſſi. Pauca tñ noĩa tertiæ
Virg. declinatiõis ĩ ablatiuo antiq poſuere. ut. Vir. tyria carthagĩe
Cice. q nũc expectat. Et Cice. cũ tu narbõe mẽſas hoſpitũ uomeres: qď & ſerui⁹ notat neqs me putet ſine auctore loq ĩ q̃rto
Seru. ĩ illo uerſu tyria carthagĩe q nũc expectat ꝑ carthagini: ꝓ ad
Virg. uerbio ĩ loco de loco poſuit Vir. ſic Hor. romæ tybur amem
Hor. uentoſus tybure romã. q. n. aliter q̃ nos loquunť: eos a Dio. accepiſſe reor: a quo iſtud & plæraq; oĩa acceperũt auctor tñ
Dio. bon⁹ negligẽdus nõ ẽ: ſed tñ Diom. eẽ deprauatũ cõtẽderẽ: & genetiui formã minime eẽ recipiẽdã in noĩbus priæ declinatiõis ſignificãtib⁹ ĩ loco. Nos auctorũ exẽplo facere poſſumus: uel datiui uel ablatiui forma utẽdo in tertia dico declinatiõe ꝓ aduerbiis ĩ loco qđ qñ ad locũ ſignificat accuſatiui formã hẽt: ut uado romã: qñ de loco aut p locum ĩ ablatiuo ponũť. ut roma uẽio carthagine trãſeo: Sed cũ uerbis ſignificãtibus locũ uerſus accuſatiuo utimur cũ ꝑpoſitiõe uerſus quæ ſp poſtponẽda ẽ: ut eo puſ ũ uerſus: & cũ illis quæ ſignificãt uſq; ad locũ põem⁹ uſq;. ut uado uſq; romã. Itẽ hæc q̃ttuor appellatiua domus: humus: rus: & militia ꝑpriorũ nominũ ſequũť normã ut ſum domi uẽio militia ſum ruri rure & ĩ rure & cætera quæ qdẽ & cũ ꝑpoſitiõe ponũť. ut ſum
Terẽ. ĩ domo. Ter. ĩ militiã ꝓficiſciť gnatus. Præterea ſupini prior uox ſp iungiť uerbis ſignificãtib⁹ motũ ad locũ ut ſupra de ſupĩo diximus ut nos unus uenatũ. Alia uero noĩa quæcũq; ſint recipiũt ꝑpoſitionẽ nã de noĩs ſignificatiõe nõ recedunt ſed ĩ ablatiuo ĩ loco ſignificãt cũ ꝑpoſitiõe ĩ. ut ĩ agro ſum. & de loco cũ de uel e ex uel a uel ab ut a ciuitate uel ex ciuitate redeo & de græcia uenerũt lr̃æ ĩ accuſatiuo ſignificãt p locũ

cũ ꝑpoſitõe p. ut p mõtẽ uado. & ad locũ cũ ꝑpoſitiõe ad uel ĩ ut ad urbẽ uel ĩ urbẽ uado. Sed ĩ uř locũ ĩtrãtis demõſtrař: ad uero locũ appropĩguãtis & locũ uerſus cũ ꝑpoſitiõe uerſus quæ ut ſupra diximꝰ ſp poſtponẽda ẽ. ut pgo ĩ cãpaniã uerſus & uſq; ad locũ cũ ꝑpoſitiõe uſq; ad uel in. ut ibo uſq; ad ciuitatẽ. Et pergã uſq; ĩ cãpaniã. Noĩa uero uirorũ & ſimilia nõ oĩno his regulis ſeruiũt. dicimꝰ. n. ſũ apud petrũ uado ad petrũ uenio a franciſco: trãſeo prope ioannem Cæſarẽ.

De præpoſitionibus. cap. viiii.

PRæpoſitio ẽ ps orõnis ĩdeclĩabilis quæ ꝑponiť aliis ptibus orõnis uel p appoſitionẽ uel p cõpoſitionẽ. Eſt tñ qñ p appoſitionẽ ꝑlatæ ꝑpoſitiões poſt poſitæ ponũť ut cũ quinq; ablatiuis ꝑnoĩum mecũ: tecũ: ſecũ: nobiſcũ: uobiſcũ: quæ alii compoſita ꝑnoĩa: alii aduerbia putauere. Similiter quocum: qcum: qbuſcum dicimus. tenus poſtponiť. ut capulo tenus addidit enſẽ. ſimiliter uerſus. ut Cic. ſed tñ cũ appropinquare aduentus tuus putaretur: & te iam ex aſia romã uerſus ꝑfectũ eẽ cõſtaret. Aliæ uero ꝑpoſitiões ubi neceſſitate metri nõ ſolẽt poſtponi ĩterdũ tñ mediæ ponũť. ut q̃ dere: q̃ obre: q̃ pp. Et nota ꝙ ꝑpoſitio ĩ textu orõnis grauať oĩbꝰ ſyllabis ubi poſtponať: nã ꝑpoſitæ ꝑpoſitões monoſyllabæ acuto: diſſyllabæ penultĩo acuto ꝑferũť niſi aliq̃ dña ĩpediat ut maria oĩa circũ. finalẽ. n. acuimꝰ ſyllab. ne nom̃ aut aduerbiũ putareť qđ ẽt cõiũctiões ꝑpoſitiuæ uel cões facere ſolẽt. Nã ſi ꝑponãť grauãť oĩbꝰ ſyllabis: ſi poſtponãť acuũtur ĩ pricipio. ꝑpõiť ꝑpoſitio noĩbꝰ uel ſæparate uel cõiũcte ut ĩ hoſtẽ uado. ĩpotẽs. pronoĩbus ſæperate ſolũ. ut ĩ illũ dico cõtra illũ facio. uerbo nõ cõiũcte ſolũ: ut ĩduco: pticipiis coniũcte. ſæperate ut noĩbꝰ. ut ĩdicẽs ĩ amãtẽ eo. Aliis ptibꝰ orõnis cõiũcte ſolũ ꝑpõiť ut deinde. põiť ĩterdũ ꝑ cõiũctiõe cãli ut p pp & ob. ut p deſidiã malitiæ naſcũť. i. cã deſidiæ. Scias

quod composita præpositio aliis partibus in illarũ potestatem cõcidit ut incuruus adoro: abhinc p inde absq; uero nõ est cõposita sed ẽ syllabica adiectio. Sæpe p̃positiões uerbi desũt. ut una eur9 notusq; ruũt p eruũt. Sæpe uerba p̃positioni bus desunt. ut o mihi sola mei sup astianactis imago p super

Terẽ. es sæpe p̃positionib9 habundãt. ut emori p mori. Terẽti. oẽs risu emori. Præpositioni accidit. casus tantũ. casus ĩ p̃positionib9 duo sũt accusatiu9 & ablatiu9. Aliæ enĩ accusatiuo casu p̃ponunt᷑: aliæ abtõ: aliæ utriq;: aliæ gtõ more ãtiquo: ut

Dio. crurũ tenus. Diomedes. Accusatiuæ p̃positiones sunt. Ad per post cis: & trans: apud: ãte: citra: circũ: circa: cõtra: erga: extra iter: ĩtra: ĩfra: iuxta: ppe: pone: ultra: p̃ter: pp: supra: usq;: penes: uersus: circiter: aduersus: secundum: Et quoniã mihi p utile uĩ eẽ d' nõnullarũ supradictarũ p̃positionũ ui dixerem9

Ad significat plærũq; pximitatem. ut adeo. accuro. ad troiã p iuxta troiam. ad balneas p iuxta balneas. & cãsis. ut ad qd hoc fecisti. i. cui9 cã. & similitudĩs. ut accomodat᷑: adæquat9 adsimilitudinem: adunguẽ. significat cõtrarietatẽ. ut ad illũ mihi pugna est. i. contra illũ. accipitur pro temporali ut ad

Terẽ. bellum. i. usq; ad bellũ. est addictiõis. ut ad hæc uerba. Terẽ.

Seru. adhæc mala. Et dicit Serui. ĩ primo: prima qd' ad troiã p caris

Virg. gesserat argis. ad et apud accusatiuæ sũt p̃positiones: sed apd' semp ĩ loco significat: ad & ad locũ: & ĩ loco. ut ad quẽ tum

Cice. iuno his uocib9 usa est. Cice. ĩ uer. decem fiscos ad senatorẽ quẽdã relictos. Item ad Marcũ leccã te habitare uelle dixisti.

Per localem significationẽ hẽt & tẽporalẽ: ut p mediũ forũ & p mediũ diẽ & p uirtutẽ fio laudabilis ubi uirtus quasi loco laudis ostẽdit᷑. Est ãt iurandi. ut per iouẽ: significat etiã pfectionẽ ĩ cõpositione. ut pficio: pcurro: pseuero: pcipio: p oro: plego. Et est iterdũ aduerbiũ quãdo p ualde accipit᷑: ut

per ecastor scitus puer e pāphilo natus est. Ob in cōpositio ne significat contra. ut obuius occurro: sæparata uero significat interdum ꝓ.ut haudquaquā obmeritum.i.ꝓ merito & ponitur pro causali: ut ob uirtutes tuas diligo te. Post ordinem significat loci uel tēporis uel cuiuslibet rei. ut post mortem oppositum: post multum tēpus: post pietatem utilitas ponēda est. & potest esse aduerbium. ut post faciet ꝓ postea. reperitur & post hoc modo positum apud Virgilium. i Buc. Virg. & longo post tempore uenit. de qua præpositione hæc dicit Seru. Seruius. aut archæsmos ē antiq.n. ante post & circum utriq; casui adiungebāt. aut lōgoposttēpore uenit una pars est orationis. ut dicat uenit longo post: sicut multo magis: multo minus: postmodo. Horatius postmodo quod mihi obsit & Hor. longo post. ut post posita uideatur præpositio & in unitatē coacta. Cis localem hēt significationē proprie ut cis alpina gallia: & cis rhenum: transfert͛ etiā ad tempus & ad alias res ut cis diffinitū tēpus: & cis naturæ leges. Trans similr̄ significationē habet. ut trās mōtem. & nota quod oēs monasyllabæ præpositiones & cōponi possūt & sæparari excepto quū pro quon: cō in cōpositione semp īuenit͛ eandē significationem habens: licet mecum tecū & similia dicūt multi cōposita esse. Clam nunquam componitur de qua præpositione apud Teren. eleganter inueni & i ablatiuo constructionem Terē. ut clā patre & patrem. Apud significat in loco. ut apud numātiam de qua ꝑpositiōe uide differētiā supiorē seruii a me Serui positā i ꝑpositiōe ad. Adiūgit͛ & ꝑsonis. ut apud amicū apud romanos & nusquā cōponit͛. Ante localē & tēporalē significationē habet. ut āte domū & āte mēsē & ꝑsonis adiūgit͛. ut āte leues pascēt͛ i æthere cerui.i.ātea: aliquādo ad solā ptinet significationē cōiūctiōis ut apd͛ Vir. neq;.n. ignari sum⁹ āte Virg.

Seru. maloꝝ notat Serui.de q̄ leges ī ꝓpositiōe post qd serui⁹ ipse dicit. Citra nūq̄ cōpōit̃ & paré habet significationem non tamen eandem quam habet cis: nam cis ꝓpriis nominibus fluuioꝝ uel nominum solet plæꝝq; ꝓpōi: & reliqs uero nominib⁹ citra magis ꝓponit̃ ut cis padū: cis alpes: citra famē citra cruorē. citra foꝝ: & pōit̃ īterdū ꝓ siue. ut pl⁹ q̄ si sapes us⁹ siue doctrina q̄ citra usū doctrīa ualet. Circa iuxta significat ut circa tēplū circa. xx. ānos & nūquā ꝓpositiua cōponit̃ sed

Virg. post posita apud Vir. īuenit̃ loco cōiūctionis ꝓlata. quo circa capere ante dolis & cīgere flāma reginā meditor. ē etiā quādo præpositiōi circū subiūgit̃ ut circū circa. Erga affectum demōstrat: & nūquā cōponit̃ ut erga parētes bonus accipit̃ sēp ī bonā partē ī uero ī bonā & ī malā sed sæpi⁹ ī malā. Circi-

Prisc. ter ꝓ iuxta accipit̃: & secūdū Pris. ad tēpus solū ptinet: ut circiter Klās ianuarias sed frequēti⁹ ad nūerū ptinet. ut circiter

Virg. .x. milia passuū nōnūq̄ ēt ad locū. Secūdū accipit̃ īterdū ꝓ iuxta Vir. dulcib⁹ illa qdē illecebris: aut plura secūdū flumīa

Cice. īterdū ꝓ post. Cice. ꝓxime aut & secūdū deos hoīb⁹ maxime utiles eē possunt. īterdū ꝓ eo qd ē ꝓ. ut secundū te litēdo. i. ꝓ te. īterdū ꝓ ī ut secūdū qetē. i. ī qetē. secūdū autē Platonē secūdū pythagorā sensus hic notissimus ē. Pone: supra: īfra: ultra: extra: citra: aduersus: uel aduersum: ꝓpe: cōtra: iuxta: circum: pridie: uersus. aduerbia sunt quotiens uerbis cohærēt & generalē seruāt accētū. quū uero accusatiuo casui seruiunt & generaliter ꝓpositiōes sunt: nam oīa aduerbia localia quæ solent casualibus præponi īter præpositiones nostri posuere licet apud græcos semp aduerbia sint qd p se plæraq; alicuius sint significationis. Ablatiuæ ꝓpositiones sunt a ab abs e ex de ꝓ præ cum clam corā palā sine absq; tenus. a ab abs e & ex eādem fere significationē hn̄t. nam īueniunt̃ locales: tpales: & ordīales: sed a ab abs uerbis passiuis uel ablatiuis frequēti-

us iūgūť. ut amor ab illo:a te aufero abs quolibet. e uero & ex tpales frequenti⁹ sūt.ut ex illo celebrat⁹ honos lætiq́ mío res seruauer diā .& nota qd'e & ex i cōpositiōe uel priuatiuæ sūt.ut eneru⁹: explico:: excro.expedio: extirpo:uel sūt itenti uæ.ut ene&⁹: eneco:eludo:exoleo:exoro:efficio: extendo: uel extra accipiūť ut educo:exero:excludo extermino:extor ris:exlex:exps: & ab ex.deriuať extra.a quoq́ sæpissime pri uatiua ē i cōpositōe:ut & apď græcos.ut amēs:sic ut auf ero. De nō solū localis quū sæpeť sed & memoratiua.ut ď ptib⁹ oronis:i cōpositione uero mō localis ut deduco:detraho: de spicio:deiicio:derideo:mō itentiua.ut depræhēdo:dedo:de prio:denūtio: mō priuatiua .ut despatus:demēs:desū:deie rat. Pro ē localis uel sæpata.uel cōiūcta.ut ꝓ tēplo ꝓ curia ꝓ aulis.i.āte:ē tpalis.ut ꝓuideo ꝓspicio.accipiť ēt loco e uel sup.ut ꝓminet.ꝓeminet uel sup emiet:&ꝓ añ utꝓstratus ꝓ cumbēs:& ꝓ ad ut ꝓ uirib⁹ suis.i.ad uires suas.&ꝓ i:ut ꝓte stimōio.i.itestimōio. præ mō significat ad.ut illū cōtēpsi p̄ me.i.ad cōparationē meā. Ter.illū præ me cōtēpsi.mō signi ficat ob.ut p̄ amore hūc exclusisti foras:mō sup ut p̄sidiū p̄ fectus.mō ualde.ut p̄celsus p̄ualidus. mō añ.ut præcurro p̄ cipio p̄matur⁹. Cū ē copulatiua.ut cū amico hito loco cui⁹ con i cōpositiōe utimur.de q̄ p̄positiōe Ser.pulcherrie notat i.i.Vir. cū uēit auleis:iā se regia supbis. aut ꝓ cū uenerit: aut cū sit aduerbiū tpis ꝓ dū.nec.n.pōt cōiūctiui mōi pticula iū gi idicatiuo.sane sciēdū:cū & dū malo errore a romāis eē cō fusa. Clā adiungiť nō solū ablatiuo: sed ēt accusatiuo teste donato i secūda arte.dicim⁹ clā patrē & clā p̄re & hēt diminu tiuum clāculū cōtra naturā p̄positionis de qua p̄positiōe & supradixim⁹. Corā & palā hn̄t significationem cōtrariam: clam etiam nunq̄ componitur: Sed coram magis ad perso nam: palam ad omnia accipitur. ut sin falsum aut uanum

Tere.

Serui Virg.

aut fictũ est cõtinuo palã ẽ. Sine & absq; hñt significatiõem
Terẽ. negatiuã ut sine timor & nunq̃ cõponunt. Tenus aũt sem
per post ponit: atq; isingulari semp ablatiuo. ut capulo te-
nus addidit ensem: i plurali uero nõ solũ ablatiuo sed ẽt ge-
nitiuo græcorum more præcipue si res sit gemina aut singu
lari numero carens: ut crurum tenus amento palearia pen-
Virg. dent. Gelius. Nam illi rumores de comitiis trãspadanorum
Curci cumaræ tenus caluerunt. Curtius: pauci hostium tenus ex-
acti penetrauerũt portum: est aũt eius significatio usq; ad. ut
capulo tenus usq; ad capulum aliquando ẽt pro nõ ultra: ut
gessit consulatũ titulo tenus .i. nõ ultra titulũ. Vtriusq; ca-
sus p̃positiones sunt.i: sub: super: & subter: sed ꝓuaria signifi
catiõe: nam qñ i motum ad locum significat: uel pro contra
uel ꝓ ad accipitur tũc accusatiuo iungit ut in urbem uado: i
adulteriũ dico: & i puppim reddere rates, p ad puppim & tũc
accusatiuo iungit. quando uero statim significat uel temp9
demõstrat ablatiuo iungit. ut i urbe in italia sum i tẽpore ue
nis. cõposita uero nũc priuatiua ẽ. ut idoctus ipius iniquus:
nũc intẽtiua ut iprimo icuso, incuruo: irrideo. in ẽt ꝓ sub. ut
lentus i umbra. Sub quando ad locum significat uel ꝓ ãte
uel ꝓ per ponit accusatiuo iungit: ut postesq; sub ipsos ni-
tunt gladiis. uel sub lucem exportãt calathis. i. ante lucẽ uel
p lucem: & sub noctem cura recursat. i. p noctem. quando ãt
i loco significat ablatiuo iungit. ut arma sub aduersa posuit
radiãtia quercu. & ibãt obscuri sola sub nocte p umbras. Oẽs
.n. p̃positiones locales & in temporibus & rebus similem ha
bẽt constructionem: sicut. n. dico ad templum sic dico ad tẽ-
pus: & ad hominem & ad iustitiam. Et sic sicut sub templum
ita sub diem sub hominem sub iustitiã & sub templo sub ho
mine sub iustitia. in compositione uero modo localem uim
habẽt: subeo: subtraho: suppono: adminutiuã. ut subrideo

subtristis. Virgilius. olli subridẽs hoīum sator. Super & sub ter cōtrarias hñt significationes & utraq; accusatiuo q̃ ablatiuo iūgunt̃. sūt tñ q putāt subter & super accusatiuas p̃positiones eē solum: sed quādo ī locum significant. figurate ablatiuo iungi. ut gemina sub arbore sidūt: & fere iuuat subter dēsa testudine casus. ex his super tñ pro de ponit̃: ablatiuo solū iungit̃. ut multa sup priamo rogitās. i. de priamo: & his accēsa sup. i. de his. ī compositione ēt inueniunt̃. ut superuacuus subterfuga. Restant p̃positiones sex quæ nunq̃ sæparant̃ & semper ī compositione iueniūnt̃. di: dis: re: se: an: con: ex quibus di: dis: sæpatiuæ sūt. ut diuido distraho. re uidet̃ a retro p apocopē fcm̃. ut reuerto reuertor: recurro retrocurro: uel ex re nascit̃ retro aduerbium sicut ab ex extra. sed ē sæpatiua. ut secubo seduco sæparo & ē abnegatiua. ut securus. An significat circū: ut ambigo: amputo quæ ponit̃ ut supradictum ē. & nota ꝙ inueniunt̃ apud latinos in p̃positionibus tria contraria obseruationi græcoꝝ primum qd' quædam certæ sunt significationes. ut Apud: Erga: circa: inter. Alterum qd quædam nūq̃ componuntur. ut Apud: citra: circa: erga: extra: iuxta: pōe: ꝑpe: secundum: ultra: supra: circiter: cōtra: palā: sine: absq;: tenus. Tertium quod quædam nūq̃ sæparantur ut di: dis: re: se: an: con: & cum apud græcos p̃positiones certā aliquam significationem per se prolatæ non habeant & omnes componi & sæparari possint hos igitur implerisq; sequimur in paucis contra facimus.

De regimine multarum orationis partium. cap. x.

QVoniam & uerbum & quædam aliæ orationis partes casus regūt. Nomina quoq; multa uarios casus regūt post se: Nam omnia nomina ad possessionem pertinētia genitiuum regunt: ita ut in quocunq; casu sit possessio posses

forem in genitiuo ponamus.ut hector filius priami: dauus seruus symonis possunt hæc eadē si tñ substantiuo uerbo ad iungant̄ tam datiuū q̄ genitiuū regere.ut hector filius fuit priamo uel priami.Sed magis datiuo quum significātes po sessionē utimur.ut est mihi nata uirgo:nominatiuo uero ad scientes possessionē:ut si nescis meus ille caper fuit: sciebat
Virg. enim caprū:sed ignorabat enim eius esse possessorem. Alio quoq; sensu inuenies datiuū ꝓ genitiuo:ut fusos ceruix cui lactea crines accipit. Supradictis uero econtrario uidentur illa proferri quæ laudem uel uituperationem aut accidēs ali quod ostendunt.Nam possessionē ipsam per genitiuū pro- ferimus possessorem uero per queuis aliū casum ita quoq; possessio a possessore regitur.ut uir magnæ uirtutis.i.uir ma gnam habēs uirtutem:multæ pulchritudinis mulier.i.mul- tam hñs pulchritudinē mulier.Sæpissime aūt ī huiusmodi
Virg. sensu ablatiuo utimur. Vir.& pulchra faciet te prole parētē. i.pulchræ prolis.i.hñtis pulchram prolem.Similiter & geni tiuū regūt superlatiua ut fortissimæ gentis.Similiter uerba- lia ut amator uirtutis doctoꝝ grāmaticæ:fidens animi simi- liter omnia quæ obtineri:uel desiderari aliquid ostendūt.ut diues copiosus cupidus:similiter genitiuū his cōtrariaꝝ.i. de esse aliquid significantia.ut egenus indigens inops:pauper
Virg. diues uariaꝝ rerū.Vir.diues opum:antiquū dicit eē seruius
Seru. hodie diues opum dicimus cuius hæc sūt uerba.Diues opū absolute antiqui dicebant diuites nūc iungūt cuius rei:ut di ues equū pictai uestis & auri.Et sæuit inops animi.Et om- nium egenos:similiter partitiua.ut alter istoꝝ. Datiuū ca- sum regūt oīa quæ aliquid cōmodi uel incōmodi demōstrāt ut damnosus:periculosus:facilis.Itē uerbalia in lis uel ī dus desinētia pticipiis futuri simillima.ut mirabilis docilis pene trabilis amādus docēdus & similia ut imitādū exēplū bōis.

Præterea noïa æquiparantia tam genetiuo q̃ datiuo coniun gunt̃. ut similis dissimilis par impar amicus inimicus ut do mini similis es. & similis est tibi cynthia. Similiter noïa ad aliquid dicta possunt genitiuũ uel datiuũ regere. ut pr̃ filius dñs seruus patronus cliens: maxĩe aũt datiuis utimur qñ ad gratiã uel utilitatẽ uel cõtra aliqd uolumus significare. ut ur bi pr̃ es urbiq; maritus. Accusatiuus ẽt ab aliqbus noïbus re gitur sed figurate quando quidem parti accidit quod toti redditur & pars quidem in accusatiuo ponit̃ totum uero in quo uis casu. ut fortis dextrã pro fortẽ dextram hñs: Salust. Salu. Dixit Antonius pedibus æger qd ostendit̃ pars etiã in ablati uo esse posse. Ablatiuus etiã iungit̃ aliqbus noïb9 quotiens demõstrat̃ p eum aliqd euenire illi cui iungit̃. ut acutus ocu lis. i. per oculos: ualidus uiribus per uires: gloriosus Laude p laudem. iterdum tñ more græcoꝝ in hoc sensu genitiuo uti mur ut uir magni ingenii. illa etiã noïa quæ hñt uim passiuã ablatiuum regunt. ut lapsus labore: fessus cursu: captus men te: dignus morte & similia. Cõparatiua quoq; regunt abla tiuum. ut sum fortior te: & mons iste altior est aliis mõtibus mille passibus. nam excessus etiã cum cõparatiuis ĩ ablatiuo ponit̃: ꝓpterea qñ cõsequentiã aliquaꝝ reꝝ significam9 ab latiuo utimur siue nominum siue ꝑticipioꝝ aut gerundii. me uiuo non possidebis bõa mea. Et Prisciano doctore mul ta didici: quæ constructiones ꝑdum uel simlem uim haben tes dictiones & per uerbum cognatum illi nomini uel parti cipio resoluunt̃ uel p uerbum substãtiuum: & maxĩe noïa. ut me uiuo. i. dum uiuo uel dum uiuus sum uisis lachrimis tuis misericordia tactus sum. i. postq̃ uidi lachrimas tuas flo rente uirtute bñ uiuitur quoad uirtus floret discẽtibus pue ris magister gloriatur. i. dum uel qa uel si pueri discunt. Et magistro sæpe docenteꝫ tardi tñ nõ discũt. i. quãuis magister

ſæpe doceat tardi tamen ſæpe non diſcũt. Aduerbia quoq; multa ſuos poſtulãt caſus nam pridie illius diei: & poſtridie genitiuo ſeruiũt: & nõnũq̃ ẽt accuſatiuo. ut pridie illius diei & poſtridie nonarum decembrium: pridie Klãs: & poſtridie
T.Li. nonas. T.Liui.li.vi. ẽt pridie idus diuinis ſuper ſederi iuſſit. Ve datiuo ſeruit. ut ue capiti tuo: Hei & heu ſimile qd optinent tamen alterum datiuo alterũ accuſatiuo iungit. ut hei
Terẽ. mihi qualis erat quantũ mutatus ab illo hector. Teren. heu
Pſal. me miſerũ. ſed in Pſalmo eſt heu mihi quia incolatus meus
Lau. prolongatus eſt. Dicit Lau. ſe neſcire ſi factum ſit uicio libra
Lau. riorum ſed ego dico bene & dici poſſe per ipſummet Laur. cum dicat hei & heu ſimile quid optinere & nõ eſt incõueniens ſi ẽt caſum aliqñ ſimilem habuerit heu quẽadmodum hei. Sed cum nominibus frequentius per exprobationem.
Virg. Vir. heu ſtirpem in uiſam: aliquando ẽt cũ nominatiuo hei
Virg. miſera. Vir. heu pietas heu priſca fides. heu heu nulli caſui
Virg. ſeruit. Vir. heu heu quid uolui miſero mihi. Cõparatiua aduerbia & ſuperlatiua præter ſuam coniũctonem ablatiui, & genitiui. ut ſtribo melius te & optime omnium alteri accuſatiuo ſeruiunt utiq; illa quæ iis aduerbiis ueniunt quæ ꝑpo-
Cice. ſitiones eſſe poſſunt illarum enim naturam ſeruant. Cicero. ad Octaui. cur caſtra medio itinere lõgius aduerſarios caſtris
Idem & propius urbem mouentur. Idem ad atti. tamen officium meum putaui exercitum hr̃e q̃ ꝓxime hoſtem. O cum tribus caſibus inuenitur nominatiuo accuſatiuo & uocatiuo.
Virg. Vir. O fortunati quorum iã mœnia ſurgunt eneas ait. & ali-
Cice. bi. O fortunatos ſi ſua bona norit agricolæ. Cice. o uariam uolucremq; fortunam & alibi. o miſerum & deteſtabilẽ hominem ſi hoc ignoras: quæ exclamatio ad omnem effectum conuenit uel miſerationis uel indignationis. Aliquando ẽt

ab illo o sup̄sedem⁹ utiq̄ȝ ī re leniori: neq̄ȝ ita magni caloris: ut īdignū facinus. Cice. ī āto. hominē neq̄ q non dubitarit uel ī foro alea ludere uel cū lege dānatis Pli. iunior: adocta uia. hominē te patientē uel potius durū ac pene crudelē q tā īsignis libros tā diu teneas qđ si exscāderem⁹ dicēdū eēt o ho minē nequā o hominē īpatientē. en & ecce eadē pene serua tiōe amāt nominatiuū & accusatiuū: apđ comicos uero hem ꝑ en affectui seruiens quo oratores non utunt̄ queadmodū nec āst ꝑ at. adiūgit̄ aūt en noīatiuo pariter & accusatiuo cū idicatiuo tñ exponēdo. idicatiuo Vir. en priam⁹ sunt hic sua ꝑmia laudi. ex ꝓbādo. en agros & quā bello troiane petisti he speriā. oratores sæpi⁹ exprobādo & sæpius ꝑ nominatiuum. Cice. Plin. Virg.

Qui. en iprobitas. ecce semper fere cū nominatiuo legitur. ut ecce tibi statius noster. Terē. in eunucho. ecce autem alter nescio qui de amore nunc loquitur. sic enim donatus legit textum: quod si quando reperiatur ecce cum accusatiuo qđ est per rarum: id erit apud pœtas solum. eccum eccam eccos eccas ellum ellam ellos ellas ab ecce composita sunt & aduer biis hic illic & accusatiuo seruiunt. ut eccam uxorem tuam. ideſt ecce hic uxor tua. ellas ancillas tuas. & quia hæc aduer bia uident̄ quodāmodo numeros & genera distinguere pu tat Prisc. cum multis pronomina esse. quæ ratio nō magis in his q̄ in illis ut age agite: dum quæ omnes fatentur aduerbia non uerba esse. licet & ad personam secundam pertineant. so lum & numerum quædam distinguant: nam age semper sin gularem agite semper pluralem numerum postulat. sed age etiā pluralem numerū. Propertius. en age dū dñæ mentem conuertite nostræ. age dum utrunq̄ȝ. ut age agite lege legite. quin. Terē. Don. Prisc. ꝓper.

De coniunctione cap. xi.

Coniunctio est pars orationis ĩdeclinabilis aliaꝝ partiũ coniunctiua qbus con significat uĩ uel ordinẽ.uim qñ simul eẽ res aliquas significat. ut pius & fortis fuit æneas ordinẽ qñ consequentiã aliquaꝝ demõstrat reꝝ. ut si ambulat mouetᷣ.seqtur.n.ambulationẽ motꝰ.accidunt cõiunctioni figura:species: & ordo.figuræ cõiunctionũ duæ sũt simplex ut at et. composita ut atq; et enim:sed enim. species coniun ctionum sunt copulatiua.coniunctiua.subconiunctiua.adiunctiua causalis.effectiua.approbatiua.disiunctiua.subdisiũctiua.disertiua.aduersatiua.abnegatiua.collectiua uel rationalis dubitatiua cõpletiua. addunt nõnuli expositiua. exceptiua. & distributiua. copulatiua ẽ quæ copulat tã sensum q̃ uerba.ut et q; ac atq; qdẽ quoq; qñ ꝓq;:põitᷣ at ast sed aũt uero.heæ.n.copulãt cũ affirmatiõe itellectũ. ẽt sciendum qd quædã copulatiuæ cõiungunt oratões solũ.ut at ast aut ueꝝ cæteꝝ qdẽ.aliæ uero possunt cõiungere dictiões & orationes: & notatᷣ qd oĩs cõiunctio copulãs dictioẽs si sunt causales debet copulare similes casꝰ.ẽ tñ qñ copulat dissimiles qdᷣfit duobus modis uno mõ q̃do dictio illa põt regere diuersos casꝰ ut diues denarioꝝ & uestibꝰ.altero ĩ possesiuis ut hæc domꝰ ẽ mea & fris.cõtinuatiua ẽ quæ cõtinuatiões & cõseq̃ntias reꝝ significat cũ dubitatiõe aliq̃ essẽtiæ reꝝ ut sin si siue seu quæ tã cõtinuatiuæ q̃ causales eẽ possũt.ꝓprie aũt cõtĩuatiua ẽ quæ significat ordinẽ ꝑcedẽtis rei adseq̃ẽtẽ. ut si stertit dormit.si ægrotat pallet. Subcõtinuatiua uero est quæ cãm cõtinuatõis oñdit cõseq̃ẽtẽ cũ essẽtia reꝝ.ut qñ ãbulat mouetᷣ: & qa sol ẽ sup terrã dies ẽ ūtrũq;.n.significat fieri ordine consequenti.quidam & has & continuatiuas & effectiuas inter species casualium posuerunt. nec irrationabiliter p has enim continuationis & subcontinuatiõis & adiunctiõis effectionis causa ostenditur reddi continuatiuis si ambulat

mouetur: subcontinuationis quia ambulat mouet˜. adiun-
ctionis. ut mouet˜ ambulat. effectionis mouet˜ ambulat enĩ.

Adiunctiua ẽ quæ uerbis subiunctiuis adiungit˜. ut si cum dum ne quatenus. ut si uenias faciã ut ꝓsit tibi. Et differt q dẽ a causali qm̃ adiunctiua profert˜ cum dubitatiõe: causalis uero cũ affirmatiõe. Causalis est quæ significat causam antecedentẽ. causatiua. i. res ueniens ex cã antecedente. ut doctus sum nam legi. Vir. Aeole nãq; tibi pater diuũ atq; hominum rex & mulcere dedit fluctus & tollere uento. inueniũtur nomina uel pronomina uel præpositiones uel aduerbia quæ loco causaliũ siue effectiuaꝵ accipiũtur. ut ideo eo quapp quãobrẽ quas obres qua cã. Effectiua est quæ significat effectum causæ. ut legi iõ doct9 sũ. & utor exercitiis idcirco sũ san9. Approbatiua ẽ quæ approbat rẽ. ut eqdẽ merui nec depcor. ĩueniunt˜ ẽt cães ꝓ approbatiuis. Virgi. Dii tibi siqua præest certo pietas quæ talia curet. & alio ĩ loco. si quid iusticiæ usquam est. & alibi si concessa peto si dãt ea mœnia pcæ. Et notatur quod qñ sunt approbatiuæ proprie ĩdicatiuo iũguntur. Disiũctiua ẽ quæ quauis uoces dictiõesq; cõiũgat sensum tñ disiungit & alterã rẽ eẽ & alterã nõ eẽ significat. ut ne uel aut. Iuue. aut dic aut accipe Calcẽ. Subdisiũctiua est quæ q̃uis uocẽ disiunctiuaꝵ habeat utrunq; tñ eẽ significat ut simul uel copulatiue uel discrete simul ut uel rex mihi gratias sp agebat. idest & rex: Alexander qui & paris dicit˜ discrete ut uel legit iste uel cogitat tota die significat. n. utrũq; fieri sed nõ simul. Discretiua uel electiua ẽ quæ qñ diuersis ꝓpositis aliqd ex eis nos eligere oñdimus. Ter. Quæ sese inhoneste optauit parare hic diuitiasq; honeste in patria paup uiuer˜. Aduersatiua ẽ quæ aduersũ cõuenienti significat ut tñ q̃q̃ q̃uis & si licet saltem heæ ẽt diminutiuã significationẽ

Virg.
Virg.
Iuue.

Virg. habent. Vir. saltem siqua mihi de te suscepta fuisset āte fugā
Idem soboles. Idem & magis atq; magis q̄q̄ secreta parētis anchisæ domus arboribusq; ob tecta recessit. clarescūt sonit⁹ & nō ui di librū ne dū legerim. Et est sciendū ꝙ & si & q̄q̄ quotiens ponunt̃ ī principio libroꝝ orationū aut epistolaꝝ īdicatiuū
Cice. postulāt. ut & si negociis familiarib⁹ īpediri uix satis ocium studio suppeditare possum⁹. Contra q̄uis & licet raro cū īdi catiuo ponunt̃ ī huiuscemodi ꝑ̄cipiis. In aliis aūt locis q̄q̄ & si & q̄uis īdifferenter ponunt̃. Sunt q aduersatiuas dupli ces eē dicunt. Nā quædā copulāt uniuersaliter quæcunq; ap
Terē. posita. ut at sed ꝙ autē uero ueꝝ cæterum & hn̄t hoc uulgare Ma. Quædā copulant opposita quātū ad causā effectuū. ha rū aliæ īpediūt uerbū & hn̄t hoc uulgare. bēche: auengache ut q̄q̄ q̄uis si & si etiā si. Aliæ īpediunt uerbum & habēt hoc uulgare no dimeno. ut tamen attamen uerūtamē sedtamē.

Abnegatiua est quæ uerbis cōiuncta posse fieri rē ostendit: sed ꝓpter cām aliqd īpediri ne fiat. ut fecissē si potuissem. ut gaudeat priam⁹ si audeat. Collectiua uel rōnalis est quæ ꝑ illationē colligit supradicta hoc est rōnem cōfirmat. ut ergo igit̃ itaq; qn alioquin īmo utiq; atquin: dicūt̃ & illatiuæ qd̃ ꝓpositis aliis īferunt̃. ut solus Cice. catalinam domuit solus igitur Cicero. patriam seruauit. Dubitatiua est quæ dubita tionem significat ut an ne utrum utrumne anne nonne nec ne. ut eloquar an sileam in morte necne ꝓdest recte uiuere necne. i. annon. sæpissime heæ dictionis interogāt. Cōple ctiua est quæ ornatus metriue cā nulla significationis neces sitate ponit̃: ut nō aūt qdē quoq; tm̄ nā nāq; & similes quæ tm̄ oēs ī aliis specieb⁹ cōiunctiones iūeniunt̃. Expositiua ē quæ cōiungit ea quoꝝ unū alterum exponit. ut hoc est idest.

Exceptiua ē quæ significat ab aliquo toto exceptionē ut ni nisi ꝑterq̄. ut oēs nr̄i dāt operā sapiētiæ nisi tu. Et pōt fieri ex

ceptio p hãc ppositioné pter.ut uenerit oés pter te. Distributi ua é quæ diuersis diuersa distribuit ut nos aio tu uero corpi i dulges. Ordo coiunctioi accidit. Ná aliæ semp præponunt aliæ semper postponunt: aliæ pro arbitrio & præpoi & post poni possunt. Præpositiuæ coniunctiones sunt.xiiii.ac at:ast aut:uel:nec:neq;:si:quin:quatenus:sin:seu:siue:ni:nisi.
Subiũctiuæ uero sunt sex.q; ne:ue:quidem:quoq;:autem. Aliæ uero omnes cõmunes sunt q; & pponi & postponi pos sunt pro arbitrio nostro sed uero fore semp postponit. Et il lud scire debemus q; q; ne ue. Subiunctiuæ coniunctões en cleticæ sunt eo qa inclinãt ad se accentum præcedentis sylla bæ. Et debent semper coniunctæ cum præcedenti scribi.ut le go scriboq;. Et quottidie bonũ ne malũ ue fit nõ itelligo. Et est sciendum qd coniunctiones interdum sibi præponũt.ut atq; eqdẽ teucrũ memini sydona ueire. Præterea scire opor tet nos quod quemadmodũ ppositiones ita & cõiũctiones i ueniũtur plæriq; in una eadẽq; uoce diuersas significationes habẽtes de quibus breuiter pauca exponenda sunt. q; itẽrdũ causalis est.Cice.unũ illud nescio gratuler ne tibi an timeam Cice. q; mirabilis est expectatio reditus tui.interdũ est aduersatiua Cice.ad Appium.q; si tu quoq; eandem de mea uolũtate er Cice ga te spem habes ea te profecto nũq̃ fallet.interdum adiũcti ua ut uolo q; scribas. Nisi modo exceptiua est ut omnes sco lastici dant operã sapientiæ nisi tu mõ est cõtinuatiua. Cice. Cice. p Milone. nisi forte putamus dementẽ P.scipionẽ africanũ fuisse qui quum p seditionẽ a C.Carbone interogaretur qd de Tib.gracchi morte sentiret respondit iure sibi cæsum uide ri. Et est sciendum nisi quotiẽs principiũ sententiæ ẽ indica tiuũ desiderat alñ subiũctiuũ ẽt:ut uapulabis nisi caues uel nisi caueas. At & aut pro saltem ponuntur interdũ ut si nõ uis parare diuitias:at ne paratas destrue: & si nõ factis reddis

debitũ aut uerbis Age gratias. Ac & atq; nõ mõ copulatiuæ sunt sed etiam aduerbia cõperandi. Teren. nũq̃ æque ac mõ paupertas onus uisa est mihi & miserum & graue. & alio i loco. ne simili utamur fortuna atq; usi sumus. Vel mõ ẽ coniunctio disiunctiua. ut uel redde mihi pecunias uel ambula i ius. Mõ substãtiua. ut uel amicis uel reip. quottidie dat operã uir bon9. Mõ diminutionẽ significat. ut Luc. O fœlix uel sic tua Roma urẽ. Mõ ẽ aduerbiũ ĩtẽtiui uel maxiæ bellũ ꝓ lõge maximũ. Si ĩterdũ ẽ cõtĩuatia. ut si ãbulat mouet̃ ĩterdũ subcõtinuatiua. ut si sol ẽ sup terrã dies ẽ. ĩterdũ aduersatiua ut si fuit Cicero princeps senatus non ppea potuit Antonii gladios effugere. Iuterdũ abnegatiua. ut Vixisset diuti9 Cic. si in Antonii inimicitiã nõ incidisset. Interdũ cãlis ut eris doctus si legas. ĩterdũ ẽ aduerbiũ negãdi. Vir. hunc ego si potui tm̃ sperare dolorẽ. Interdũ ẽ aduerbiũ optãdi. Vt interdũ ẽ coniũctio aduersatiua qñ põit̃ ꝓ q̃uis. ĩterdũ adiũctiua. ut legas iubeo. ĩterdũ cãlis. ut exerceo te ut sanus sis. Interdũ ẽ aduerbiũ q̃litatis. Interdũ q̃titatis de utroq; ẽ exẽplũ apud Vir. in Buc. ut uidi ut perii & me malus abstulit error. Interdum optãdi qñ põit̃ ꝓ utinã. Interdũ similitudinis. ut facis ita ut te decet. Enĩ mõ ẽ cãlis Cice. ad lentulum. Tanta est. n. magnitudo tuoꝝ erga me meritorũ ut qm̃ nisi pfecta re de me non cõquieuisti ego quia nõ idẽ in tua cã efficio mihi uitã acerbam putẽ. Mõ est cõpletiua mõ affirmatiua & maxie si præponitur Teren. Enimuero daue nihil loci est segniciæ: neq; secordiæ. Ne interdum est coniunctio causalis. Vir. ne recipi portis aut duci i mœnia possit neu populum antiqua sub religiõe tueri. ubi notatur aut & neu pro copulatiuis cõiunctionibus. Interdũ est copulatiua qñ pro neq; ponit̃. Teren. non eam ne nunc qdem quũ accessor ultro. Interdũ est adiunctiua ne faceres iussi. Interdum dubitatiua iustitiæ ne

Terẽ. Luc. Virg. Terẽ. Virg. Virg. Cice. Terẽ. Terẽ.

prius mirer belli ne laborum. Interdum cõfirmatiua. Teren. Terē
nunccine demum istuc uerbũ in te incidit. Virg. tanta ne me Virg
tenuit nate uoluptas. ut per me hostili paterer succedere dex
træ. Interdum diminutiuã significationẽ habet. Salu. incata Salu.
lina quippe secundæ res sapientium animos fatigant ne illi
corruptis moribus uictoriæ obtemperabant. Quomodo ẽt
accipiũtur. interdum nec & neq;. Interdum ne est aduerbiũ
interogandi. Terẽ. Ego ne tu ergo. Iterdum aduerbium. ut Terẽ.
tu ne cede malis. q̃ interdũ ẽ cõiunctio disertiua uel electi-
ua. ut diues uolo esse q̃ paup. Interdũ aduerbium similitudi
nis. Ter. q̃ inique cõparatum ẽ ꝓ ut. iterdum ẽ accusatiui ca Terẽ.
sus nois ĩfiniti quæ. Quoq; iterdũ ẽ copulatiua. Vir. tu quo Virg.
q; litorib⁹ æneia nutrix iterdũ cõpletiua. Idẽ Multa quoq; & Idem
bello passus dũ cõderet urbẽ. Licet & licebit uerba sũt & cõ
iunctiões aduersatiuæ.

De interiectione. cap. xii.

INteriectionẽ græci iter aduerbia ponũt qm̃ hæc quoq;
uel adiungit̃ uerbis uel uerba eis subaudiunt̃. ut si di-
cas Pape miror qd uideo: uel sine uerbo hñte ipsi⁹ uerbi si-
gnificationẽ. ut proh iuppr̃. Romãi iõ sæpatã posuere qa uĩ
effectũ uerbi ĩ se hr̃e: planã mot⁹ animi significationẽ demõ
strat ẽtsi nõ addat̃ uerbũ. Est igit̃ iteriectio ps orõnis decliã
bilis iteriecta aliis ptib⁹ orõnis ad exprimẽdos animi affect⁹
aut lætãtis ut euax: aut dolẽtis ut hei heu: aut timẽtis ut at at
aut admirãtis ut pape: aut exclamãtis. ut proh. aut idignãtis
ut hem. iter has ponũt̃ ẽt sonituũ illiteratoꝝ imitatiões. ut ri
sus. ut ah ah & he & phi & dic & an. Aliæ quoq; ptes orõnis
singulæ uel plures solẽt iteriectiue ꝓferri. ut phas nephas ꝓ-
nephas ĩfandũ. Vir. nauib⁹ ĩfandũ amissis iunonis ob irã in Virg.
fandũ ꝓ iteriectione ponũt. Accentus interiectionib⁹ certi
ẽẽ nõ pñt: qppe cũ ascondita uoce nõ plena exp̃ssa ꝓferunt̃
& pro affectus causa moti q̃litate cõfundunt̃ in eis accẽtus.

COmparatiuū est quod cum intellectu positiui uel cū aliquo pticipe sensu magis aduerbium significat. ut albior magis albus: & ulterior magis ultra q̄ ille qui est ultra: sed priusq̄ ulterius procedamus: sciendum est comparationis gradus esse tres. est positiuus: comparatiuus: & superlatiuus: positiuus ut doctus: comparatiuus ut doctior: superlatiuus ut doctissimus. Cōparant̄ aūt nomina quæ aut qualitatem significant: aut quantitatem sed non omnia per oēs gradus exeunt. Aliquando enim positiuus tantum inuenit̄ ut mediocris singularis: unicus: Aliquando positiuus & cōparatiuus. ut senior. Et sunt hæc fere memoranda iuuenis: senex: adolescens: lōginquus: obnoxius: & proximus. sic etiā aliquando positiuus & superlatiuus. ut pius piissimus. Nam nomina habentia uocalem ante us comparatiuum non habent. ut rube9: pius: strenuus sed magis & positiuum habet uim comparatiui. ut magis arduus. Deriuantur igitur comparatiua & superlatiua a tribus tantū partibus orationis hoc est a nominibus. ut clarus clarior clarissimus a uerbis detero deterior deterrimus: sed non ab aliis uerbis. ab aduerbiis intra interior intimus: nā uoces cōes nominibus & participiis qn̄ comparatiuū faciunt nomina putanda sunt non participia: sicut uoces cōmunes præpositionibus & aduerbiis tunc enim comparatiua habent quum aduerbia sunt. Sunt autē nomina quæ comparari possunt secundæ uel tertiæ declinationis: quæ a primo casu desinente in i lr̄am correptam & accepta or faciunt comparatiua. ut albus albi: & hic & hæc albior & hoc albius: fortis hui9 fortis huic forti hic & hæc fortior & hoc fortius. Excipiuntur hæc: quæ tam comparatiua q̄ superlatiua inæqualiter formant̄. bonus melior optimus: malus peior pessimus: magnus maior maximus: Paruus mi-

nor minimus: multus plus plurimus. Iuuenis iunior: diues ditior ditissim9: dexter dexterior dextim9: neq̄ neqor neqssimus. Præterea a facio dico & loquor cōposita terminata in cus nō gignūt ex se cōpatiua nec suplatiua. ut magnific9: mirificus: benefic9: maleficus: ueneficus: uulnificus: pacificus: morbific9: sacrific9: maledicus: fatidic9: ueridic9: magniloquus: uaniloqu9: doctiloquus: uersutiloquus: & alia multa faciunt enī cōparatiua & suplatiua non ex se sed ex aliis quæ uel i usu nō sunt uel pticipia esse possūt. ut munificens: quib9 nō utimur: maledicens: magniloquens &c. quæ pticipia esse possūt: eoꝝ igit̄ cōpatiua & suplatiua erunt magnificentior: magnificentissim9: munificentior munificentissimus: sic maledicens maledicentior maledicentissimus: altiloquētior altiloquentissim9. sed a facio cōposita possūt hr̄e nō solū cōstitutiuū suplatiuū ēt suū. Terē. mirificissimus ē patruus tuus. Aduerbia quæ habent cōpatiua nomina sūt hæc intra: post: infra: citra: supra: ꝓpe: ultra: extra: ante: pridē: & penitus. quoꝝ compatiua plærūq; desinūt in erior. ut ītra interior. post posterior ꝑter ꝓpe ꝓpior: pridem prior. & penitus penitior. Compatiuū ad unū uel ad plures sui generis & alieni cōpatur. ut ego sū fortior te: sū fortior sociis: sum fortior leone: & leonibus ita uult priscianus: qd' Laur. arguit græcoꝝ rōne quā ipse Prisci. rep̄hendit. Tu tn̄ sequare quam uelis. Compatiuum ad unū sui generis tantū: ad plures autē diuersi generis cōpatur. ita Laur. & græcoꝝ rō præcipit. ut fortior te & fortior leonibus: & nō fortior sociis. & fortior leone. mihi laurētii sentētia placet. & illa Prisciani uilis esse nō uidet̄. uult enī compatiuū cōstrui cū ablatiuo uel nominatiuo cū q̄. & cū altero ablatiuo significante excessum. ut sū maior te uno palmo. ubi aūt agit̄ de mensura & pōdere. substā-

Terē.
Laur.
Prisc.
Lau.
Græ.
Lau.
Prisc.

tiuum semper rei est in genitiuo & fit per plus & minus . ut habeo te plus frumenti & olei minus: quando uero de numero p plures & pauciores. item p plus & minus . ut habeo libros plures te uel pauciores plus librorum & minus librorum. Teren. amicorum hic minus habens. Et qñ construitur

Terẽ.

Græ. græcorum more uult genitiuum: utiq; inter duos tantũ: ut aiacum fortior quidẽ fuit telamonius: & manuũ melior ẽ dextera & multæ sunt auctoritates quas hic referre opus nõ est. si fuissent tres p comperatiuum dici potuisset. sed per superlatiuum quod ad plures comperat᷑. ut aiacũ fortissimus fuit telamonius: & digitorum medius est longissimus. ideo dicimus maior & minor aiax: maior & minor atrides. maior & minor Cato: maior & minor Scipio: quia duo sunt: & qñ significat tp̃s nõ dignitatẽ dicimus Cyr. ſupior & Cyr. posterior & de malis dicimus. ut ſupior dionysius: & iferior: q numerus dualis cum superat nõ per cõperatiuum dicimus sed per positiuum: uel superlatiuum ut magnus pompeius fabius uel. Valerius maximus & ratio ista tam latinorũ q̃ græcorum est: ut comperatiuũ ĩter duo comperetur cõtra quã regulam nullum inuenitur exemplum in cõtrarium nisi ecclesiasticorum præsertim ĩmitantium græcos: nulla enim litera est latina nouĩ testamẽti. dicunt ergo maior discipulorũ minor fratrum: & ratio eoꝝ summa est. Siue quod cæteri pares sunt unus autem aut excellat aut excellatur: uel quia nõ magnifecerunt istam differentiam comparatiui & superlatiui. ut hoc ad plures illud uero inter duos comperetnr. & alterum pro altero posuerunt. ut comperatiuum pro ſuplatiuo & superlatiuũ pro cõperatiuo: quod ex illo loco datur intelligi: qui uult inter uos maior esse: sit uero minimus: cur non dixit maximus minimusq;: aut maior minorq;: nisi qđ pro maximus posuit maior: inquo græcum sequuti sumus: hæc

autem ego refero ex uerbis Laur. non enim tanti sũ ut ista p scrutari penitus uelim sit quomodocũq; ipse putat. Ego re-ctissime dictũ esse affirmo in illo aũt licet huc parũ pertinet græcũ nõ seqmur nũc manẽt fides: spes charitas tria hæc maior horũ est charitas: cur nõ aut maior hag: aut maius horũ græci hũc articulum ingeneribus unũ hñt Ton. uerũ tamen latinus potuisset dici maximũ: nisi græcos imitari uoluissemus: græcos inquã unde traduxerunt: nõ autem ueteres illos & ex quibus grãmatica cõfirmat: nam ut charitas ẽ maior cæteris ita cæterarum duag: ut opinor altera alterã superat: raroq; reperitur numerus triũ ubi non potius superlatio cadat: quæ tres diuersas exigit q̃titates q̃ comperatio. ideoq; græci contenti fuerũt dicere comperationẽ ad unũ suplationem ad plura. q̃si oĩa interse aliud ab alio distãtia sed de hoc in superlatiuo melius: recte ẽt comperatiuũ trãscẽdit suplatiuum Prisc. docente. ut Achilles fortissimo troianog Hectore fortior fuit. est qñ ꝓpositiuo cõpatiuũ ponit. ut comitis senioris acestæ pro senis. sic ẽt & iunior hoc uult Prisc. uult maxime Seruius quod Lau. impugnat: & seruio nõ ur̃ credere q̃ Varro. adducit intestimoniũ: quẽ Plin. prius adduxisse cõfirmat: negat igit Lau. cõperatiuũ ꝓ positiuo poni imo illud senex uult esse ꝓ ualde senex tu lege eos & eog rõnes & quæ tibi melior ur̃ accipe. Est qñ ad contraria cõpatur & minus significat ut mare ponticum dulcius q̃ cætera maria. i. minus amarum. Prisc. Virg. Seru. Lua. Varr. Plin.

De superlatiuo. Cap. xiiii.

SVplatiuũ duob9 modis diffinit. Prisc. uno sic suplatiuũ est qd ad plures sui gñis cõpatur i hoc cõuẽit græca rõ & Lau. sñia eã sequẽtis: & cæterog. Et dicit idẽ Prisc. qd super põit oib9. ut fortissim9 græcog achilles. i. fortis sup oẽs græcos qd Lau. ĩfra arguet nã debuit dicer̃ maxie fortis græcog: Prisc. Lau. Prisc. Lau.

& nō ſup omnes græcos: qa ſequeret̃ qđ eſſet ſupra ſe fortis quod fieri neqt. Altero mō ſic. ſuplatiuum eſt quod p ſe p̱latum hēt intellectum ſui poſitiui cum ualde aduerbio: ut

Lau. fortiſſimus hercules fuit. i. ualde fortis: nos autē & Lau. ſententiam cū exponimus compatiuū p magis: qđ compatiuū eē non eſt dubium: ne uideat̃ ſuplatiuū minus compatiuo ſignificare ſi exponat̃ p ualde. qđ poſitiuū ē. alio diffiniem⁹ mō: ita ut una diffinitiōe expōatus compatiuū totū diffinitum ut lex diffinienendi poſtulat. igit̃ ſuplatiuū eſt qđ cum intellectu poſitiui maxīe aduerbiū ſignificat. ut fortiſſimus græcoꝝ achilles. i. maxīe græcoꝝ fortis achilles: & fortiſſim⁹ hercules fuit. i. maxime fortis hercules fuit. & fuiſti ſupmus oīum. i. fuiſti maxīe ſupra oēs q ſupfuerūt. ſine dubio ergo

Lau. comperat̃ ad plures ſui generis ſicut & compatiuū: unde rep

Lac. hendit̃ a Lauren. Lac. q dixit. Age ſerui non ſolum adoleſcētium q tibi æquarii ſunt ſed ſenū quoq; oīum doctiſſimus:

Priſc. non ē eiuſdem generis adoleſcens cū ſenibus idem Priſc. in primo eſt breuiſſimū eoꝝ: quæ diuidi poſſunt: id qđ diuidi nō poteſt: nō aliter q̃ ſi dicas hæc ē pulcherrima ſuaꝝ ſoroꝝ cum ſit dicendum: hæc pulcherrima ſoroꝝ: nam ſoroꝝ ipſa una eſt: ſuaꝝ non eſt. ergo dicas ſum fortiſſimus romanoꝝ

Lac. ſi romanus es. & non carthaginenſiū. ſimiliter Lactan. repræ

Lau. hendit̃ ſicut in aliis a Laurē. cū dixit ſybillæ unum deū p̄dicant: maxīe tñ erithea quæ celebrior & nobilior inter cæteras habet̃ celeberrima & nobiliſſima dicēdū erat cū eēnt plures.

Cice. piget hic immorari exempla multa ſunt Cice. & Quint. qñ

quin. duo ſunt non p ſuplatiuum ſed p cōperatiuū fieri thema: ſic

Lau. qñ plures p ſuplatiuū non p cōpatiuū. tñ ne tātum Lau. con

Lac. cedat̃ tu ſequeris ēt Lactā. uiꝝ eqdē eruditiſſimū & fecūdiſſimum eloquētiæ doctorē. Poſitiua i er terminata ſiue ſint

secundæ siue sint tertiæ declinationis in noiatiuo addita ri-
mus faciũt suplatiuũ. ut niger nigerrimus paup pauprimus:
alia si sint secundæ declinatiõis formãt superlatiuũ a geneti
uo addita s & simus. ut albus albi albissimus: excipiuntur
suplatiua optimus: pessimus: maximus: minimus: plurim9
ditissimus: dextimus: neqssimus: deterrim9: a uerbo detero
si uero sint tertiæ declinatiõis formãt superlatiua a genetiuo
addita simus. ut fortis fortissimus excipit̃ uetus qd ueterri-
mus. itẽ positiua cum qnq3 suis cõpositis quo℞ superlatiua
desinunt in limus: facilis facillimus: agilis agillimus: gracilis
gracillm9: humilis humillim9: similis simillim9. Ab aduer
biis hæc suplatiua fiũt: ĩtra intim9: ĩfra infimus: citra citim9
supra supremus: ꝑpe ꝑxim9: ultra ultim9: extra extremus
uel extim9: pridẽ penit9 penitissim9: sæpe sæpissim9. Et no
tandum quod quædam dictiões conueniẽter omnibus gra-
dibus aptantur. ut tam: & q̃. dicimus enim sum tam doctus
q̃ prudens: & sum tam doctior q̃ prudentior te: & sum tam
prudẽtissimus q̃ doctissimus omnium. Similiter omnibus
gradibus aptari possunt inter & ex. Quin. in gladiatore. qui quin.
inter nos ut apparet fortior fuit. de superlatiuo hoc sit exem
plum: celeberrimus ĩter omnes & nobilissimus habetur. Sũt
quædam dictiones quæ non conuenienter omnibus gradi-
bus aptari possunt: De quibus breuiter per ordinem aliqua
dicemus a positiuo incipientes. Positiui igitur aptissime co-
hærerent omnis: cunctus: tam pro tantum: q̃ pro quantum
& propterq̃: paulum: multum aliquantum: & aduerbia cõ-
peranda omnia. ut omnes docti amant doctos: sed omnis
etiam cum comparatiuo recte ponitur. Quinti. in ægro re- quin.
dempto. rus: seruulos: pẽates: & omnia utiliora properatim
festinatione parentis addixi. magis q̃ interdum cõperatiuo

adiungitur quũ ipse cõperatiuꝰ uel ad se uel ad alios compa
tur.ut achilles ænea fortior magisq̃ iustior.& aiax ulixe forti
or magisq̃ diomedes. ꝑterea q̃ ꝓ quantum cum superlatiuo
potest adiungi si ponatur uerbũ possum: uel idem significãs
queo ualeo licet: & si qua sunt alia.cuius rei ratio ẽ:ꝗ q̃ non
suplatiuo sed uerbo iungitur.ut scribas q̃ optime potes.item
positiuo ꝓpria sunt:imprimis cũprimis inter primos:in pau
cis:cum paucis:īter paucos:sed oẽs:ante alios:præter cæteros
Virg. hæc tñ postrema non nunq̃ patiunť gradus Vir. pigmaleon
scelere ante alios immanior omnes quos intermedius uenit
Idem furor.idẽ in vii.petit ante alios pulcherrimꝰ oẽs turnus auis
atauisq; potens.comperatiuis recte iungitur uter:tanto: ali-
quanto & eo magis:tanto magis:paulo:multo & similia. ut
quanto maior es. tanto te geras submisius:multo etiam cũ
superlatiuo reperitur. ut multo doctissimus. superlatiuus
proprie gaudet quisq;: & q̃ pro ualde: longe proualde: &
facile pro non dubie: quisq; etiam cũ positiuis iungi potest
sed cũ illis dumtaxat quæ cõperatiuo carent. ut pius strenu-
us: & illis numeralibus quales sunt. primus. secũdus. tertius
& deiceps. ut prīo quoq; anno uideo te:qnto quoq; ãno fit
Cæs. lustrum.Cæsar in comentario quinto. legione ꝓ ducta cog-
noscit non decimum quẽq; esse reliquũ militem sine uulne
Cice. re.Cice.pro ligario quotus enim istud quisq; fecit.longe aũt
Virg. amat iungi secum etiam comperatiuum Virgilius. in x. At
pedibus longe melior licus.& præpositiones has.ante: post:
præ:ut longe ante.longe post:longe præstans: & reliqua cõ-
posita a præ.item omnia quæ superlationem quandam ha-
bent: & proxime ad comperatiua accedunt.ut longe superat
longe uincit:longe princeps. & ea quæ diuersitatem ut alius
aliter secus:diuersus:dissimilis:alienus: &c.ut longe alius.fa

cile quoq; pro non dubie non modo superlatiuis iungitur. sed his etiam nominibus princeps: præcipuus: summus: primus: secundus: & siqua sunt alia. Cicer. pro Roscio. non solum municipii larinatis ex quo erat. sed etiam regionis illi9 ciuitatis uirtute existimatiōe nobilitate facile princeps. Sed quum dicimus facile secundus non ad ordinem respicim9. sed ad dignitatem. ut tu es facile secundus a rege: hoc est facile post regem: & hæc breuiter de superlatiuis gradibus secūdum frequentiorem usum dicta sufficiant. Cice.

De diminutiuo. cap. xv.

DIminutiuum ē qđ sui primitiui diminutionem significat. ut regulus paruus rex. Diminutiua sūt uel cā necessitatis. ut apud salustium. postq̄ reguli in unum conuenerunt: uel urbanitatis. ut est apud Iuuenalem. unde fit ut malim fraterculus esse gigantis: uel causa adulationis. & maxime puerorum. ut sergiolus cuius quidem forma uaria & multiplex est lege Prisciā. de qua hic a nobis non agetur: sed de illa forma diminutiui quod fit a nominibus neutralibus & comparatiuis quæ diminutionem significant illorum & sine dubio ablatiuo iunguntur comperatiuorum suorum more. ut sum maiusculus te: & grandiusculus tuo fratre. Salu. Iuue. Prisc.

De figuris cap xvi.

DIximus de partibus quibusdā orationis & earum regimine. Nunc de accidentiuum conuenientia disseramus. quæ duplex est. simplex & figurata. simplex qua uerbū. conuenire cum suo nominatiuo debet numero & psona. ut ego lego tu legis: & adiectiua: uel diuidua pticipia uel huiusmodi cū substātiuis noīb9 gñe nūero & casu. ut uir bon9 mulier bōa: figurata quotiēs diuersi nūeri aut alia quoq; accidētia nō uitiose copulāť deq̄ breuiter p pauca p̄cipiemus.

Si duo numeri diuersi fuerint singulariter prolati aptius uerbum implurali ponitur.ut Socrates & plato scripsere de arte dicẽdi:ita ẽt adiectiua:& relatiua & huiuscemodi in plurali aptius ponũtur cum ad duo uel ad plura singularia eiusdem tamen generis referũtur.ut plato & socrates docti semper patientiæ dedere operã.Si uero duo numeri diuersi fuerint uerbum uel adiectiuum nomen uel relatiuum uel participium licet possit in plurali poni tñ frequentius uiciniori redditr.ut hic illius arma hic curus fuit.Similiter si duo uel plura diuersa genera coniungunt singularis numeri uel diuersorũ numerorum uiciniori respondemus.ut uir & mulier

Sacre litte. bona ad me uenit.ut est in sacris litteris maleus & securis & alia ferramenta non sunt audita in domo domini.Si autem pluralis numeri digniori respondetur necesse est: ut uiri & mulieres ad me uenere solliciti.ubi scire oportet e tribus generibus primum locũ dignitatis optinet masculinũ alterum fœmininũ infinitum est neutrum.Est tamen qñ digniori rñdemus plurali numero. ut rex & regina omni uirtute pleni me semper habuere carissimum.Si cõiugantur psonæ diuersæ p coniũctionem copulatiuam uel præpositionẽ: cum cuiuscũq3 sint numeri uerbum digniori redditur:& in plurali ponẽdum est.ut ego & tu & omnes nostri uirtuti damus

Virg. operã.Vir.ii.æne. uellimur idẽ iphit9 & pelias mecũ. Est tñ

Sacre litte. quando non digniori sed minori redditur:ut est in sacris litteris.ut hebrei sunt & ego.Et prima quod persona e tribus dignissima est post secunda.Præterea qñ uerbũ uel participium uel adiectiuum nomen uel relatiuum reditur quæ ex generalibus i specialia uel expluribus in singularia distribuũtur debent etiam distributa in eodem casu esse in quo id qd

Virg. diuiditur.ut Vir.in Buc.cur non mopse boni qñ conueni-

mus ambo. Tu calamos inflare leues ego dicere uersus. si uero ad distributam redditur tūc pponemus pluralē diuidēdū. ut animalium quædam sunt rationalia quædā irrationalia: & si nomen diuidendū fuerit ēt in singulari poni potest. ut gentis romanæ pars fuit fortis pars sapiens. & illud ē sciendū quod in huiusmodi cōstructione diuiduoꝝ sæpe implicita pferuntur distributa. ut habent hunc morem plæriq; argentarii ut alius aliū poscant reddat nemini: & alter alterius onera portate. illud est etiam sciendum quod non solum supra dictis modis possumus figuris uti qbus libenter utimur sed etiam per figuram & diuersi sæpe numeri: & diuersa genera & diuersi casus & personæ & tempora copulātur quæ diuersis auctorum exēplis necessariū duxi comprobare. Diuersi igitur numeri construuntur. ut Vir. primo æneidos pars in frustra secant uerubusq; trementia figunt. ad sensum enim reddit plurale uerbum secant: quia pars troianorum plures in hoc loco intelliguntur. Salusti. in catalina interea seruitia repudiabāt cuius initio ad eū magnæ copiæ cōcurrebāt: cui9 .n. singularē ad rē rettulit. i. cuius rei seruitioꝝ Ter. in eunucho. Si quisq̄ est qui studeat placere bonis q̄ plurimis & minime multos lædere in his poeta hic nomen pfitetur suum quisq̄ enim ad multos intelligit̄. in sacris quoq; litteris dicit̄ deus plasmauit hominē & creauit eos marem & fœminam.

Virg.

Salu.

Terē.

Sacre lrẽ.

Diuersa genera similiter construunt̄ Vir. in buc. dulce satis humor depulsis arbutus hædis. lenta salix fœto pecori mihi solus amitas. ad dulce enim qd neutꝝ tā masculini q̄ fœminini reddunt̄: qd excusatur qa adiectiua neutro substātiuātur. ut dulce sit dulcis res. Diuersi quoq; casus p casib9 sæpe ponunt̄ Teren. in andria dii immortales qd turbæ est apud foꝝ quot illic hominū litigāt p quod hoīes. idē exandro cō-

Virg.

Terē.

Cice. migrauit huic uiciniæ ꝑ in hãc uiciniã. Cice. in primo i uec-
tiuaꝝ non ita mihi uelim deos ꝓpitios ut æquũ illud mihi
tpis: ꝑ illud tps: aut ut qbuſdã placet ſub intelligimus aliqd
ut conditio ſtatus qualitas uel ſimile. ut ſit cõditio illius diei
ſicut i illo quũ haberẽ i aĩo nauigãdi ſubitelligamus ꝓpoſitũ
Sa'u. Saluſ. ꝑter reꝝ capitaliũ condẽnatis ꝑ condẽnatos. diuerſæ
pſonæ ẽt cõſtruunt̃ nã oẽs tertiæ pſonæ ſiue noĩum ſiue pro
nominũ poſſunt apponi primæ & ſecundæ pſonæ. excepto
Virg. ſui ſibi Virg. ille ego q quondã gracili modulatus auena car
Cice. men. Cic. i primo officioꝝ. tñ ut ipe ad meã utilitatẽ ſemp cũ
græcis latina cõiunxi. prima autem & ſecunda pſona nec ſibi
iuicem apponi poſſũt nec tertiæ. nemo. n. dicit ego tu es. uel
ego tu ſum. nec ego ille facit: tu ille facit ego aũt ille facio. tu
ille facis dr̃. nã ideſt appoſitũ qđ apponit̃ illi ad qđ reddit̃
uerbũ. ſed tertiæ uel primæ uel ſecundæ pſonæ. ut dictũ eſt
uel ẽt tertiæ appõi pñt ſiue ſit eiuſdẽ ſiue diuerſoꝝ geneꝝ &
nũeroꝝ. dũ eiuſdẽ ſit caſ9 quæ figuræ apđ oẽs ſcriptores cæle
Virg. berria eſt. Vir. i Buc. nõ tuus hic mœris nec uiueret ipſe mẽal
chas. idem i prio æneidos. Nymboꝝ i patriã loca fœta furen
tib9 auſtris æoliã uenit. quæ licet non ſint tertiæ pſonæ: quũ
tertia tertiæ apponit̃ tñ ſunt diuerſa cõſtructibilia ad idem p
tinentia. dicit̃ aũt hæc fieri appoſitio pĩcipaliter quattuor đ
cauſis. Cã generalitatis reſtrigendæ. ut aĩal canem uideo. Cau
ſa æquocationis tollendæ. ut canis cæleſte ſignũ orit̃. Cauſa
proprietatis attribuendæ. ut Cæſar uir fortis iperiũ obtinuit.
Cauſa diſcretionis faciendæ. ut ille ipſe fui. Diuerſa tpa uel
Virg. temp9 ꝑ tpe. Vir. iii. æne. Poſtq̃ res aſiæ priamiq; uertere gen
tem Immeritã uiſũ ſupis ceciditq; ſupbũ ilium & oĩs humo
fumat neptunia troia: cecidit eſt ꝑteritum. fumat aũt eſt pſe
ns. qđ aũt plicentiã poeticam factum eſt. ut tempus ꝑ tẽpoř
Virg. ponatur. i. fumat ꝑ fumauit. aut naturã rei expſit Vir. nã rui
na i breui ſic fumus aut lõgo tpe pdurat. Et eſt ſciendum qđ

tam poetæ q̃ alii scriptores frequenter utunt̃ præteritis pro pn̄tibus uel futuris cõtra aūt raro. Ter. in andria. Sed si quid Terẽ. narrare occepi pro accipio uel accipiam nec solū per tempora numeros genera casus & personas solent auctores narrare figuras: sed etiam per omnia uniuscuiusq; partium orationis accidentia: nam & modi alii pro aliis & species & figuræ aliæ pro aliis sæpe ponuntur ab auctoribus. Modi alii pro aliis. ut musa mihi causa memora: & dicite pierides. imperatiua pro optatiuis: & ecõtrario optatiua & subiūctiua uel indicatiua pro imperatiuis Teren. in eunucho nihil tibi quicquā credo desinas ꝓ desine Vir. quarto Geo. sin durā metuas hyemem parcesq; futuro pro parcito. Hor. inter cūcta leges & per cūctabere doctos pro legito & percūctator. Species primitiua ꝓ deriuatiua sæpe ponit̃ uel ecõtrario. ut optima cælicolū saturnia magna deaꝶ. magna dixit Enni9 ꝓ maxīa Emi. Positiuū ꝓ suplatiuo. Virgil. ipsa dearum dardana suscitat arma pro ad arma. Figuræ quoq; aliæ pro aliis. Virg i primo æn. Totumq; asedibus imis una eurus notusq; ruunt pro eruunt. Aliæ quoq; partes orationis pro aliis partibus orationis uel eædẽ pro se nõ suo loco sæpe ponūt̃ ab auctorib9 ut nomen ꝓ aduerbio. ut sublime uolās ꝓ sublimiter. & sole recens orto ꝓ recenter. & ecõtrario aduerbium pro noīe ut genus unde latinum ꝓ ex quo. ꝑterea iuste ꝓ uere. & uere ꝓ iuste: & satis pro sufficienter sæpe ponitur similiter ꝑpositiones aliæ pro aliis: & coniunctiones ponuntur & aliæ quoq; partes Virgilius in quarto multa super priamo cogitans .i. de Priamo. item in secundo aut pelego danaum insidias suspectaq; dona ꝑcipitare iubet subiectisq; urere flāmis ꝓ subiiciēdis. ue copulatiua posuit coniūctionẽ ꝓ disiūctiua & alia multa sūt huiusmodi exēpla apd auctores. hæc quæ sequūt̃ ex Laurentio & dõat9 i iūximus antecedēs sepæ casū relatiui dona.

Terẽ. Virg. Hor. Virg. Virg. Virg. Virg. Idem Lau.

Virg. relicto suo. Vir. urbem quã statuo uestra ẽ. sed oratores post
Ouid ponunt antecedens. Ouid. Cecidere manu quas legeret her-
quin. bas. Q uinti. timeo ne quos porrexerim cibos uenera fiant.
Terẽ. Terenti. populo ut placerent quas fecisset fabulas. Dicit do-
dona natus ad fecisset retulit fabulas non ad placerent. & est sylle-
Idem psis. idem quas credis has nõ sunt ueræ nuptiæ. est syllepsis.
Seru. Seruius aũt dicit. urbem pro urbs p antiptosim ut multi uo-
lunt melius tñ bis repetendũ ut uultis cõsidere mecũ & uul-
Grã. tis urbẽ quã statuo: grãmatici quoq; oẽs antiptosim uocãt
Prisc. casum ꝑ casu. nescio si donati textus sit mendosus. recte Pri
scianus uocãt oẽs figuras diuersitates uno & cõmuni uoca-
Dio. bulo. & anteq̃ ad alia procedamus audi Diomedem quid de
hac figurata locutione dicat in generibus locutionũ Atthis
lingua quæ breuitati studet admittit solœcismos quos cũ do
cti fecerint non solœcismi sed schæmata sermonis appellan-
tur ut ẽ nuda genu & urbem quã statuo uestra ẽ. ibi enim nu
dum hñs genu debuit dicere: & urbs quã statuo urã est: sed
seruiẽs schæmati qd appellatur ellenismũ tres orationis par-
tes redegit in duas usu atthicissimo. Relatiuũ & ãtecedens
Cice. est uenustum ut sint in eodem casu licet apud Cice. in salust.
multi legũt: nunqd eos quos protulit Scipiones & metellos
ante fuerunt opinionis aut gloriæ. quidam legunt nunquid
Euã. hi quos protulit. Et in euangelio dicitur. Sermonem quem
audistis non est meus tractum a græco. ubi est sermo & non
Inter sermonem. & interpres malluit latine q̃ grammatice loqui i
tali sermonis genere uel idem nomen repetemus: uel accusa
tiuum indebitum casum soluemus: nam utrũq; fieri compe
rimus: & frequenter auctores ita locuti sunt ut quas res tibi
tum terra tum mari nuper cõmisi. hæ res sint cũ frẽ cões uel
hæ sint cum fratre cões uel ex eis aliquã cõicabis cum fratre.

& ita p alios casus: ut quaꝝ rerũ non indiges eas uel eas res donabis mihi: uel heæ meæ erũt. illud magis poeticũ ẽ apud Hora. v. carminũ. qs non malaꝝ quas amor curas hẽt hæc in Horter obliuiscit: & iteꝝ in satyra. q fit mœcenas ut nẽo quã sibi sortem seu ratio dederit seu sors obiecerit illa cõtentus uiuat laudet diuersa sequentes. insuper Donatus dicit sylepsim eẽ dona utiq; p genera. utinã aut hic surd9 aut hæc muta facta sit: qd cũ ita sit ubi ẽ istã generis dignitas. ut fœmininũ cõcipiat masculinũ: p qua Grãmatici oẽs tãtope loquunt: qua qdẽ rõe nõ semp digniori sed minori respõdẽus i ipsis diuersitatib9 ut uir & mulier bona sicut supradictũ ẽ: ex qua ratõe donati p q̃ rectissime i sacris litteris ẽ malleus & securis & alia ferramenta nõ sunt audita i domo domini similiter. i illo. hæbrei lræ. sunt & ego. Rellatiuũ freqũẽter nõ respondet antecedenti neq; i genere neq; i numero & eius sẽtentia ab ãtecedẽte reflectit i cõsequẽs substãtiuũ. ut de masculĩo genere i neutꝝ: ẽ locus i carcere qd tullianũ appellatur. Dixit Salu. & nõ qui Ouid. ilios & murus qd fuit ante solũ. Sed Vale. Max. fecit cõtrariũ li. ii. antea senatus assiduã statiõẽ eo loci peregebat qui hodiẽ cœnaculũ appellatur & nõ quod. Pli. ut Salu. incoitu uero lunæ qd interluniũ uocant. Et in numero plurali Cice. quibus tñ gradibus Romulus incælum ascendit. his quæ isti appellant bona mutato ẽt nũero cũ genere masculi non in fœmininum Cice. Omnes tenues atq; humiles quæ maxia multitudo ẽ sibi p̃sidiũ paratũ putant. & Vir. nec partẽ posuere suis: quæ maxia turba ẽ: Et manẽte genere fit quoq; mutatio. Quin. ubi uero uniuersas familias fames extinsit: quæ pars maxia est: manes domus situm dicũt: ediuerso de fœminino in masculinũ non mutato numero. Salust. & fines hẽt ab occidẽte fretũ nostri maris & occeani ab ortu so

Grã.
Sacre
Salu.
Vale.
Max.
Oui.
Plin.
Cice.
Cice.
Virg.
quin.
Salu.

lis decliuẽ latitudinẽ: quem locũ catabathmon incolæ appel
quin. lant & nõ quã: Mutato ẽt numero. ut Quin. resistam his q omissa re℞ q nerui sunt in causis diligẽtia quodã inani circa uoces studio senescãt. & alibi. Et supplicatões q maxim⁹ honor uictoribus bello ducibus dat̃. & in toga meruit: De neutro genere in aliud genus.
Salu. Salu. ipse ex flumine quã ꝓximam oppido aquã supradiximus iumẽta emeret. Mutato ẽt nũero. Anxur fuit quæ nũc terrecinæ sũt urbs ꝓba in palude: Et
quin. qñq; absq; ullo certo añcedẽte. ut Quin. Ego quæ fœlicissima uel lassitudo uel sacietas ẽ uirtute cõsenui. Diuersũ huic gen⁹ ẽ cũ dictio rñdet añcedẽti: quæ rñdet̃ debet sequẽti sub
Virg. stãtiuo. ut apud Vir. at puer ascanius Cui nũc cognomẽ iu-
Liui. lo. & non iulũ Liui. li. xxv. Scipio cui Africano fuit cognomen & nõ africanũ q modus licet frequẽtior sit non nũq̃ &
Cice. noĩe qd ẽ magis gñale utimur. ut Cice. Argentarius sext⁹ clo
quin. dius cui nomẽ ẽ formio & nõ formiũ. Qui. notũ ẽ qd gliconi acciderit cui spiridion fuit cognomẽ neq; p relatiuũ mõ:
Terẽ. sed ẽt citra relatiuũ. ut Ter. Hæcira ẽ huic nomẽ fabulæ &
Liui. hoc p noĩatiuũ: & pdatiuũ ut li. i. faustulo fuisse nomẽ ferũt.
Salu. & Soli. inde unionib⁹ nomẽ dat̃. Vbi sunt duo supposita uel plura uerbum debet sequi ultimum in persona genere: & numero præterq̃ ubi per comperationem uel similitudinem loquemur. ut ego illum de suo regno: ille me de nr̃a re pub. pcontatus ẽ. i. ego illum de suo regno pcontatus sum illa ma de nr̃a repub. pcõtatus in prĩo supposito ĩtelligit̃ uerbũ in secũdo uero exprimit̃: muta ordinẽ psona℞ simul & psonã uerbi. ille me de nr̃a repub. ego illũ de suo rego pcõtatus sũ. muta gen⁹: ego illũ de suo regno: illa me de nr̃a rep. pcõtata ẽ muta nũeros: Ego illos illas ue de suo regno: illi illæ ue de nr̃a rep. pcõtati pcõtatæ ue sũt. Meli⁹ ego istuc q̃ uos facissẽ: nõ ãt q̃ facissetis hoc ille ita prudenter. ut ego fecisset nõ autẽ ut Ego fecissem. i. hoc ille sic prudẽter ut ego feci &

ipse fecit. Synedoche posita ptis ꝓ toto ē: hāc figurā orato res refugiunt quale foret. gētē stridore horrēdā: hirtā corpo rib9 oculis glaucā historici uero minime Salust. & altera pte Salu. C. Anto. pedib9 æger in prīo adeē neqbat Cicer. Q uin. quæ Cice. dixissent pedib9 ægris nec dixissēt doleo caput: doleo ilia aut quin ilibus eēt. n. synedoche: Sed dolet mihi caput: & ilia dolent tibi: nec & illud Salu. quasi dolēs eius casum est synodoche Salu. Hæc figura tm̄ ad animi & corpis q̄litatē ptiet nihil ad exter na respiciēs: q̄lia sūt doleo caput: doleo ilia: & hic pulcher fa ciē: ornat9 aīum: iōq3 illa synodoche nō erūt potēs diuitiis: grauis pietate: ꝑditus dignitate. De lectiōis ordīe cap. xvii.

REm paruā ut doctissimi uiri uter uerbis a quo hæc acce pimus adort9 sum sed nō ī utilē delectōis explicādæ or dine: duo eni uel īprimis necessaria sūt ad clarā lectionis ītel ligētiā: ut uerboꝝ oīum ꝓprietatē teneam9 & naturalē ordi nē quo uerba alia ab aliis depēdēt. Et licet in uerboꝝ ꝓprie tate ꝑcipue lectiōis intellect9 sit. tm̄ hic quoq3 ordo negligen dus nō est: quē q ignorat lectiōis sn̄iam penit9 ignoret neces se ē. Accidit ad hæc qđ q naturalē hūc ordinē ignorat nunq̄ recte ordinē cōponere poterit. Est. n. regula quædā & ꝓbatio nis mediū ad oratiōis cōgnitatē cognoscēdā sicut septēnari us aut nonari9 in aritmetrica nūer9 itaq3 licet puū qd uideať nōnullis tm̄ parua sæpe nūero neglecta maiora īpediūt. dili gēter custodita maximū pare solēt ad iumētū ad maiora cō sequēda rē igiť ipam agredar. De orationis partibus.

EX oibus ptib9 duæ sūt pricipales ptes nomē & uerbū. ī uerbo uis sermōis posita ē. ī noīe uero materia ut. Q. quin. ait. i. lib. institutionū suaꝝ iōq3 solū uerbū regit casū añ se nā post se & uerba & pticipia & nō nulla ēt noīa regūt. uerbū āt infinitū non solum regit sed etiam regitur uel ab aliis uer bis uel a nomie adiectiuo nec mirum quum infinitum ut in quit. Priscianus. significet ipsam rem quam obtinet uerbum

nã ſcribere eſt ſcriptura.ſtudere ſtudiũ.ſeruire ſeruit⁹.curre re curſus.Itẽ ſubiunctiu⁹ mod⁹ ꝑ īfinito poſit⁹ eodẽ mõ ſe hẽt ī cõſtructiõe quo īfinitũ. Partes uero indeclinabiles nec regunt ꝓprie nec regũtᷣ:ſed cũ aliis ꝑtib⁹ officiũ hñt: nã aduerbiũ determinat aut ꝑticipiũ nõnunq̃ nomẽ.ut tm̃ hõ ẽ ri ſibilis.ꝓpoſitio caſib⁹ ſeruit. cõiunctio cæteras cõiũgit ꝑtes. Interiectio ꝓpe aduerbiorꝫ naturã adhæret.ſed ſæpe plenam uerbi ſignificationẽ ī ſe hẽt.ut o īfœlicẽ adoleſcẽtẽ.proh deũ atq; hoium fidẽ.ueh miſero mihi.uideturq; talis cõſtructio nõ egere uerbo. quũ ꝓprie quẽdã affectum animi ſignificet cui ſi adderem⁹ uerbũ ꝓpriã ei⁹ uī & dignitatẽ auferrĩm⁹ placet igitᷣ ītelligi.ī huiuſmõi cõſtructiõib⁹ uerbũ.Inueniũtᷣ tñ nõnulla aduerbia caſus regerẽ: & tũc maxīe quũ nominũ terminatio cõſtructionẽ aduerbialẽ accipiens ꝑ aduerbio põitᷣ ut domi cæſaris fui:nõnulla caſib⁹ ſæparati ſeruiũt.ut pridie nonas & pridie nonarꝫ:en ꝓbitas:ecce magiſter & plura quæ dñt ī ordinãda lectione nõ uerbo ſed ſuis caſib⁹ ꝓponi. Idẽ faciunt & īteriectiões nõnullæ.ut ueh miſero mihi & ueh capiti tuo.& hæc doct⁹ uir a Priſci. mutuat⁹ ẽ & ego ab illo.

Ordinatio cõſiderãda ẽ cũ ī uno uerbo tũ ī pluribus ī uno uerbo quũ caſus ipos q ab uno uerbo regũtᷣ recte diſpoñim⁹. In plurib⁹ aũt quũ ipſa uerba ordinam⁹: ꝑ ut alia uidẽtᷣ ad alia īferri ut ſi de priori pri⁹ conſiderem⁹. Oĩs dictio recta apte añ debet añ dictionẽ regẽtẽ collocari.ſed quæ apte poſt regitᷣ ſtatī poſt dictionẽ regẽtẽ collocãda ẽ. Oẽ relatiuũ ſine copula ad ſuũ ītercedẽs debet illico poſt ſuũ añcedẽs collocari: & uerbũ a quo regitᷣ relatiuũ ſtatī relatiuo ſubiũgẽdũ eſt. Oĩ cõſtructio ꝓpria accidẽtali ꝓponẽda ẽ.Eſt ãt cõſtructio ꝓprie uniuſcuiuſq; uerbi res agẽs & patiẽs. Accidẽtalis uero ẽ oĩs alia cõſtructio. ut alias a me dictũ eſt. Aduerbiũ ſẽp ẽ iuſta uerbũ collocãdũ aut iuſta ꝑticipiũ ubi quæ certis

casibus seruiũt.ea.n.suis casib9 ꝑponēť idē facit ēt iteriectio
sed cũ aduerbiũ negatiuum negat nomē uelut Dyalecticoꝝ
more loqr ĩfinitat nomini iungēdũ nõ uerbo ut oĩs actio ñ
æqua uituperāda ē:negatio eni hic adiectiuũ negat nõ uer-
bũ iõ adiectiue præponetť in ordĩe:positio oĩs collocanda ē
immediate añ casũ cui seruit cõiũctio ãt iter ptes q̃s cõiungit

De textus directione.cap. xviii.

QVum igiť uolumus aliquē textũ dirigere si fuerit ibi uocatiuus casus eũ primũ capiemus:deinde casũ quē uerbũ illud ante se regit postea uerbũ ipsũ locabimus ide casum q regiť a parte post p ꝓpriã uerbi naturã.post hũc ordinabimus cõstructiones accidētales præ iuditio nostro.nã lõgissimũ eēt dicere quæ cõstructio accidentalis ꝓponi quæue post poni debeat. sed nos ipsi iudicare poterimus.ut ĩ hoc exemplo.emi tibi magister his diebus libros multos pecunia mea.ordo.o magister ego emi multos libros tibi pecũia mea his diebus.& hic ē uerus ordo & naturalis:& quotienscunq; possumus seruãdus ē.sed nos ĩterdũ necessitate ducti puertimus.sæpe enim quo sentētia clarior sit:nõ a supposito sed ab ipso uerbo ĩcipimus ordinē ĩter relatiuũ & antecedens aliqd ĩterpõimus.sæpe cõstructionē accidentalē ꝑponimus ꝓpriæ & ꝑcipue quũ ad ꝓpriã cõstructionē quæ ē a pte post seqtur relatiuũ. Nã ex oĩbus cõstructiõibus quæ sunt a pte post ea semp aliis post ponēda ē ad quã seqtur relatiuum.sed qñ relatiũ refert suppositũ tũc aut ĩter antecedēs & eius uer bũ ĩter ponitť uerbũ relatiui cũ tota ei9 cõstructiõe: aut ĩter relatiuũ & antecedens ĩterponetť aliqd dũ id tale fuerit ne obscuriorē faciat textus sententiã.hæc oĩa tribus exēplis clare patebũt primũ p q̃ pauci ĩ hac repti sũt uita q peccuniã præferre amicitiæ existiment. nonnulli sic ordinat p q̃ pauci q existiment

pecuniā p̄ferre amicitiæ eē sordidū repti sunt i hac uita. alii clarius hoc mō. sūt repti i hac uita p q̄ pauci q existiment esse sordidū p̄ferre pecuniā amicitiæ. nā hoc est clarius: ut suppositum iterdū non modo ipsi uerbo sed ēt apposito postponatur. ut post & i uerbo principali & in hoc ifinito eē. cuius suppositū qd est p q̄ pauci p̄ferre pecuniā amicitiæ post ponit Alteꝝ exemplum est de relatiuo. nihil est aūt qd tam deceat q̄ in omni re gerenda cōsilioq; capiendo seruare cōstantiam quidā grāmatici minuti sic ordinant: aūt ꝓ sed: nihil est qd tā deceat q̄ seruare constantiā in omni re gerenda & consilio capiendo. tertiū exemplum. multo labore Cice. parauit sibi magnā auctoritatem quā oībus rebus humanis āponūt sapientes. ordo est Cice. parauit sibi multo labore magnam auctoritatem quā sapientes anteponūt oībus rebꝰ humanis

Item constructionem accidentalē præponimus ꝓpriæ ubicunq; posset dubitari a quo regitur si postponemus queadmodum si constructio propria haberet in se participium uel aliquam dictionem regentē hoc modo. optimo cōsilio Cice. expulit e ciuitate Catilinam contra patriam arma parantem ordo est Cicero expulit optimo consilio e ciuitate Catilinam parantem arma contra patriam. & est sciendū quod omnis dictio negatiua composita recta a parte post debet resolui in simplici ut negatio præponatur uerbo negato. ut nemini credo qui uerbis sit largior. similiter ne pro nō corrigendi sunt nocentes ne fiat iuuentus impudentior. ordo est: nocentes sunt corigendi ut iuuentus non fiat impudentior. similiter quin prout non. nunq̄ accedo adte quin abste abeam doctior. ordo est. ego nunq̄ accedo ad te ut ego non abeam doctior abste. interdum in oratione deest uerbum aut p̄positio neccessaria aut alia pars quæ cum ordinamus textū aliumde

sumenda est. & in ordine nostro miscenda textui. ut ego ne illã: quæ illũ &c. ordo ẽ. ego ne dignor aduẽtu meo illã: quæ præposuit illũ mihi. item una eurus notusq; ruunt ꝑ eruunt uel æruunt. nõ nunq̃ dictio habundat uel ornatus causa uel metri necessitate posita: quæ ĩ ordinãda lectione abiicienda est: ut principio corporis nostri magnã naturã ipsa uidet̃ habuisse rationem: quæ formã nostrã reliquãq; figurã in qua esset species honesta eam posuit impromptu. Item at & tamen quandoq; abiiciuntur in lectione. Virg. ille ego nũc Cano horrentia arma martis: qui quondam modulatus carmẽ tenui auena egressus siluis Coegi uicina arua ut quãuis parerent colono gratum opus agricolis. at. abiicitur de qua etiã particula facit mentionem Lau. Cice. o Marce fili. ego censeo idem faciũdũ tibi ut ipse feci. ut par. sis in facultate utriusq; orationis semp cõiunxi latina cũ græcis neq; id solum in phisophia sed ẽt in exercitatione dicendi: q̃q̃ te iã audientem Cratippum annũ idq; athenis habundare oportet ꝑceptis institutisq; philosophiæ pp sumã Auctoritatẽ & doctoris & urbis quorũ alter potest augere te scientia altera exẽplis tamen abiicitur nisi diceres. Sed tamen etiam. De ordinatione quæ fit in singulis uerbis satis (ut arbitror) dictum est: nunc de ipsis uerbis ordinandis dicendum uidet̃. Q uũ igitur oratio nostra plura continet uerba incipiendus est ordo a principali ad quod uerba alia ordinanda sunt prout uidebitur aliud ab alio dependere. Ita tamẽ ut unicuiq; uerbo fiat apte ordinatio casuum quos ipse regit & alia obseruẽtur. quæ supradiximus. Est autem uerbum principale quod cũq; non dependet ab alio. Dependentiam aũt hãc faciunt præpositæ dictiones relatiuæ uel causales uel aduersatiuæ

Cice. Virg. Lau. Cice. Cice.

uel huiusmodi quæ uerbũ imediate sequens non ipeditũ im pediũt & alteri coniũgunt & talia sunt noia relatiua incipiẽ tia a c uel a q ut qui qualis quãtus cuius & similia.itẽ aduer bia relatiua oía quæ duo uerba postulãt sine copula ut quali ter quãtum:quotiẽs:quãdo:ubi quo: unde qua:sicut sicuti: uelut:ueluti:ceu:& similia.item postq̃:dum donec.similiter hæ coniunctiones qñ nõ sũt copulatiuæ.qa qm̃ eni nã:nãq; q̃ obrem:quas obres:quapp:qua cã.ut:qđ:cũ:q̃q̃:q̃uis:licet si:& si:ẽt si:quin:quaten9 nisi ubi & quæcũq; pro his ponũt

Præterea quotiens dictio copulatiua copulat duo uerba quoꝝ pri9 sit ipeditũ alteꝝ etiã ipedit̃.ut qm̃ hic saluber aer est & hoies diligunt & discipuli studiosi sunt placet mihi locus.Ordo est locus placet mihi qm̃ aer est hic saluber & homines diligũt me & discipuli sũt studiosi.Et nota qđ si duæ aut plures e supradictis dictionibus imediate ponerent̃ singulæ quidem singulis uerbis applicandæ sunt.ita ut quæ ꝓpinquior sit uerbo ꝓpiquius uerbũ ipediat quæ uero remotior remotius.ut uirtus quæ quoniã quãto est maior in hoie tanto maiores parit utilitates oibus rebus ꝑponẽda eẽt a nemine pfecte amatur nisi a quo pfecte cognoscit̃. hic primũ uerbũ ipeditur a quãto secũdũ a qm̃ tertiũ a quæ quartũ igit̃ est amatur erit uerbũ pricipale.ordo igit̃ erit uirtus quæ esset ꝑponenda oibus rebus qm̃ ipsa parit tãto maiores utilitates quanto est maior ipsa in hoie a nemine pfecte amat̃ hoc est nõ amatur pfecte ab aliquo hoie nisi ab eo a quo ipsa pfecte cognoscit̃. Illud ẽt scire oportet qđ cũ in oratione habem9 cõiũctionẽ causalẽ effectiuã expositiuã exceptiuã aduersatiuã uel huiusmõi debet eius uerbũ collocari post illꝫ cui9 est causa effectus expositio uel a quo excipit̃ uel cui aduersatur ita ut nullũ aliud uerbũ sit mediũ.Exẽpla de oibus ponem9

primũ de causali. sũmopere expetẽda est uirtus nã sine ea nihil rectũ nihil laudabile fieri põt. ordo est uirt9 sũmopere expetenda est nã rectũ nihil laudabile sine ea fieri põt. Exẽplũ de effectiua. Semp dedisti operã litteris. nam tu ad sũmã eloquentiæ pfectionẽ peruenisti. ordo est. Tu semp dedisti operam lr̃is nã tu peruenisti ad summã pfectionẽ eloquẽtiæ. de expositiua hoc sit exẽplũ. bellũ uoluptatibus idicẽdũ ẽ. hoc est soli uirtuti uacãdũ. ordo est. bellũ est indicẽdũ uoluptatibus hoc est uacandũ soli uirtuti. Itẽ puniẽdi sunt auari hoc est quorum auaritia damnosa est multis. ordo est. auari hoc est illi quoꝝ auaritia dãnosa est multis sunt puniendi. Exemplum. de exceptiua uapulabis nisi hĩc abis ordo patet. de aduersatiua hoc est exemplum. q̃q̃ præclaro es genere natus tu si uirtute uacas nulla iudicandus es laude dignus. ordo est abiecta particula tamen sic tu non es iudicandus dignus aliqua laude si tu uacas uirtute q̃q̃ es natus præclaro genere interdum ita ordinatur duo aut plura uerba sub eodem supposito & apposito ut adea pariter alia uerba referantur hoc modo. Itaq; eos uiros suspiciunt & maximis efferunt laudibus in quibus se existimant excellentes quasdam & singulares prospicere uirtutes. Hunc textum duobus modis poterimus ordinare uno cõiunctis primis uerbis sic. Itaq; homines suspiciunt & efferunt maximis laudibus eos uiros inquibus ipsi existimant se prospicere quasdam uirtutes excellentes & singulares. Alio sæperatis sic. itaq; suspiciũt eos uiros in quibus ipsi existimant se prospicere quasdam uirtutes excellentes: & singulares & ipsi homines efferunt maximis laudibus eos uiros in quibus &c. prior modus elegantior est & clarior. alter ad grammaticos minutos potius pertinet.

Item illud sciendum est quod quando uerbum anteceden

tis dependet a uerbo relatiui debemus mutare relatiuum in antecedentem.ut in hoc exemplo dicitur.si bonum in sola uirtute est debemus eam relictis omnibus rebus quærere.ordo est debemus quærere uirtutem relictis omnibus rebus si bonum est in ea sola. Sæpe fit relatio ad totã orationẽ.ut uirtutẽ pauci amant qđ mihi molœstissimũ ẽ.ordo est pauci amãt uirtutẽ qđ ẽ molœstissimũ mihi. Itẽ sit ergo hic sermo ĩ quo oẽs socratici maxĩe excellũt lenis minimeq; ptiax ãnce dẽs relatiui nõ ẽ simplex sermo:sed sermo lenis & minime p tinax in quo oẽs socratici maxime excellũt. Sciendũ præterea quod relatiuũ debet pprie regi ab eo uerbo quod impedit inuenitur tñ interdũ aliud uerbum impedire ab alio regi quæ cõstructio sub difficilis est.ut fugiẽda sunt uicia quæ quia perdunt aĩam & corpus est hærẽdum uirtutibus: uel si mauis hoc mõ.uicia quæ quia perdunt aĩam & corpus hærẽdum uirtutibus sunt fugienda. Caput autẽ est totius huius rei de qua agimus:ut ita ordinemus lectionẽ ut sit eius sñia quo fieri põt clarior quicunq; enim ordo lectionis sentẽtiã efficit duriorem uitiosus est:ideo præcipit Donatus semper in lectione seruandum ordinẽ & sensum.sæpe enim usurpatur ordo & sensus est:quod utinam nostri facerẽt hoc tẽpo

Inter. re interpretes ut relictis uocabilis & historiis quas margine magno librorũ reponunt. quæ oĩa mediocris quisq; per se posset inuenire librorũ copia adhibita quæ & magna est huius tẽporis:satis eẽt profecto si dicerẽt in lectionibus.ordo ẽ & sensus:quibus pceptis facilis est lectionis intellectus.ideo attendendũ a nobis est ut ipsum omni diligentia inuestigemus ad nostræ lectionis claritudinẽ. Accidit aliquando:ut & cõstructionẽ lectionis accipiamus ab eo quod ĩpedit prin

Prisc. cipale uerbũ ut Prisci.exemplo patet. Quoniam secuti su

mus auctoritatem Apollonii in plærisq; de partibus oratio-
nis in ante expositis libris non prætermitētes quoq; necessa- Apo.
ria aliorum siue nostrorū siue græcorū. Et siquid ipsi quoq;
noui potuim⁹ addere. nūc quoq; sequētes maxime uestigia
eiusdem de ordinatiōe dictionū quā græci uocant syntaxin.
Siquid etiam congruum inueniatur ex aliis uel ex nobis nō
recusemus interponere.

De punctis & comis. cap. xix.

ADdemus aliquid de pūctis: cum ut sit legētibus lectio
faciliori: tū ut sit prolatio cōcinna magis. his enim faci
lius legendo intelligere poterimus ubi sensus claudat᷑ unde
incipiat ubi atollenda ubi deprimenda sit uox ubi suspen-
dendus spiritus ubi effundendus sit. itaq; his adhibitis con-
cinnius proferemus facilius intelligamus. Puncta autē quæ
in eruditorum usus tenuit sunt: punctum: Coma: interoga-
tiuū: uirgula: Parēthesis. Sed aduertēdū est duplex eē suppo
sitū & appositū uerbis. Alterū uniuscuiusq; uerbi suū hoc ē
casus qui a pte añ & a pte post regunt᷑ a uerbo. Alteꝝ totius
distinctionis hñs in se plura uerba unū tñ pricipale. Nā quū
de tota destinatione loquimur dicimus suppositū non solū
casum rectū a parte ante. sed quicqd ab eo casu depēdet: Ita-
q; appositū dicemus non mō casus rectos a pte post sed quic
quid ab eis uel ab ipso uerbo depēdet. itaq; post appositū to
tius distinctiōis debet pōi punctū sic . quo denotatur nullū
uerbū sequens a ꝑcedentibus depēdere nec ꝑcedens a sequē
tibus. Coma uero fit ex duob⁹ pūctis: pōiturq; post uniuſ
cuiusq; uerbi suā constructionē qua denotat᷑ uel ꝑcedens a
sequenti uel sequēs a ꝑcedenti uerbo depēdere: ita tñ ut nul Virg
lus casus rectus a sequentib⁹ ꝑcedat uel a ꝑcedentibus sequa
tur nisi sit figura. Interogationis punctū hēt supra se retor

tam uirgulā hoc mō:ponitur q; iterdū loco comæ sæpissime aūt loco puncti ubi uerbū pcedēs iterrogatiue proferēdū est.
Virgula fit hoc mō / hæc ponitur inter duo substātiua uel duo adiectiua ne faciāt confusionē & inter duo uerba quando eorum cōstructiones nō distincte sed mixte sunt: & ubicūq; distinguendū est sed pp uerborum cōstructiones mixtas iter se coma poni nō pōt. Et licet in plærisq; codicibus raro repiat uirgula sed eius loco coma sæpissime tñ nos necessariā existimātes eos q uirgula utunt sequi maluimus. Parēthesis figurat hoc mō( ) quæ itercludit iterpositā rōnē diuersæ sniæ. Est enim duplex altera quæ in pricipio ponit altera quæ i fine sniæ interpositæ. æneas(nec eni patrius cōsistere mētē passus amor)rapidū ad naues pmittit achaten. hūc textū sic distinguemus. æneas hic incipit parēthesis(neq; eni patrius cōsistere meutē passus amor)hic finit rapidū ad naues pmitit achaten hic ponit pūctū. supiorum punctorum hoc sit exēplū. Dūqdem his obedierit: nō mō iperator/sed liber oino nō erit: pclare eni hoc ē a doctissimis usurpatū: quorum ego auctoritate nō uterer: si mihi apud prudētissimos loquar: qbus hæc: iaudita nō sūt: quare cur ego dissimulē me siqd i his studiis operæ posueri pdidisse? hūc quoq; distinguemus hoc mō. Dūqdam his obedierit: hic coma ponit. nō mō iperatori hic uirgula sed liber hñdus oino nō erit: hic coma. præclare. n. hoc ē adoctissimis usurpatū: coma. quorum ego auctoritate nō uterer: coma. si mihi apud aliquos agrestes hæc hñda eēt orō: coma. qbus hæc inaudita nō sūt: coma. Cur ego dissimulē me uirgula siquid i his studiis operæ posueri. uirgula. pdidisse? hic iterogatiōis pūctū claudit orōnē pfectam. Et hæc habui quæ depūctis dicerē quæ si diligētes uoluerimus eē ab eruditissimo quoq; usurpata fuisse inueniemus.

FINIS.

Oliuerius Poeta Ioāni Cæsari
Cariſſimo filio.S.P.D.

CArissime fili Ioānes Cæſar ut tibi prodeſſem teq; delectarem aliqd d' ſyllabaꝝ quātitate dicere uolui. Vt per te ſimul oibus noſtra legētibus utilitati eſſem: qui uerſus facere & poetæ noiari uolūt.qd quidem opuſculū cariſſimo ēt fratri tuo Ioāni Iacobo deſtinatū fuerat:ut patrē ambo imitaremini & ad grāmaticā & ad poeticam facultatem.ſed hei mihi duræ rapuit ipſum inclemētia mortis: Et paucis.n.diebus me & te cū Matre & ſorore ſimul perdidit & ꝓfecto non ſine lachrimis multis gemitu atq; dolore.Oib9 his uita defūctis ſolus es patri ſolamen relictus.cōſolemur igitur fili poſt multas lachrimas: nam dñs dedit dominus abſtulit ſit nomen dñi benedictum:quē humiliter oro:ut te mihi conſeruet & ſupſtitē faciat qñ me quoq; uocabit.Ad bonarū artiū ſtudiū te hortor ut aliorum & noſtra legas.quæ multū ꝓderunt.& ſcito quid dicā:ſciunto & ſtudioſi adoleſcētes noſtra equidem legentes. Cum uoluerint Primas ſcire ſyllabas atq; medias:cernant quinq; oēs uocales ante quattuordecim cōſonantes in opuſculo ſignatas in ultimis uero ſyllabis oēs uocales cōſonantes & ſyllabas in quas ultimæ deſinunt dictiones ita quidem earum quantitatē percipient & pulchro quidem ordine & alio q̄ cæteri ſcripſerit quos ego uiderim. Vbi enim inuenient ſyllabas breues lōgas & cōmunes & in earum regulis exceptiones.non ſit hoc ſuperbe dictum raro facient uerſus qui in ſyllabis peccent dummodo diligenter inſpiciant Vale.

Ersus ex pedibus pedes ex syllabis constare manifestum est ideo a syllabis incipiendum esse uidetur. Omnis autem syllaba aut prima aut media aut ultima est quæ in principio dictionis est prima quæ autem in fine est ultima uocatur: etiam si unius tantũ syllabæ dictio sit. cæteræ autem omnes mediæ dicũtur: eius quãtitas. yii. fere modis cognoscitur. Deriuatione. Compositione. uocalium sequela. Dyphthongo. Positione. Exemplo. & natura. quorum tres primi ad primas & medias tm̃. Alii uero ad omnes pertinent syllabas. Deriuatione igitur cognoscitur syllaba. nam tanta solet esse uocalis in deriuatione quãta erit in primitiuo: si nec ipsa uocalis nec sequens mutatur consonans. ut doceo docẽs. Fallit tamẽ regula in his. uoces: leges: sedes: teges: Reges. Staturus: Statura: Secius: Regula: elegia: humanitas humanus: quæ primam producũt licet eorũ primitiua uoco: lego: sedeo: tego: rego: Statuo: Secus: Rego: Elegus: huius primam habent breuem. Sed Antonius pan-
Pán. normita elegiam breuem posuit. dicẽs flens elegia uenit. Et alibi nostra tuos timuit tumidos elegia coturnos. Contra in his: duces: lucerna: uadum: haruspex: acerb9: arista: fides: dicax: & ab eo composita. ut fatidicus: Causidicus: pría breuis est: licet eoꝶ primitiua: duco: luceo: uado: ara: acer: areo: fido: dico primam habeant lõgam. Item italus itala italum. primam habet cõmunem: quum italia primam habeat con-
Ser. suetudine longam tamẽ seruius dicit longam esse pro breuí ĩ italiam fato. Excipiunt nonnulli multa alia quæ qm̃ de eo

rum primitiuis dubitari poteſt p̄termittenda duximus. Ad hunc modum pertinere uidentur uoces quæ a prima eiuſdem nominis & uerbi poſitione deſcendunt. Nam licet nō dicantur proprie deriuari: tamen alienæ ab hoc loco nō ſūt.

In his itaq; ſemper prima poſitio attendenda eſt: cuius prima ſyllaba eandem ſolent ſeruare quantitatem: ſi eandem ſeruant litteraturam. Fallit nonnunquam regula in præteritis & ſupinis. Nam omnia præterita dyſſyllaba producunt primam. ut uidi: ſteti: legi: præter bibi: fidi: ſcidi: dedi: ſteti: tuli: & habentia uocalem ante alteram uocalem: ut rui: fui: ſui: Similiter omnia ſupina dyſſyllaba producūt primam ut luſum: præter itum: quitum: Citum: ſitum: litum: datum: Statum: Ratum: & rutum. Sed citum tūc corripitur quum uenit a cieo cies. Nam ſi fit a cio cis producitur. Item omne præteritum in principio geminatum corripit primam ſyllabam: ut momordi: tetendi: cecidi: & ſecunda breuis eſt. ut Cecini: Cecidi. niſi in duobus uerbis cedo & pedo. Item genui: poſui: coegi: primam corripiunt licet in præſenti producant. Econtrario in his tribus repperi: reppuli: rettuli: prima poſitione producitur quæ in præſenti corripiebat͛. Sed Ouidius in epiſtolis repuli prima breui poſuit ſubtracta littera una. Quæq; fero repuli doctis medicatibus ignes. Supina eorum trium naturam ſequuntur præſentis quoniam præterita hæc per accidens ſunt longa geminatis litteris. Item omnia ſupina quæ fiūt a præteritis in ſyllaba terminatis mutando ui in tum habent penultiām longam ut amaui amatum. exceptis de quibus ſupradictum eſt. Oui.

Poſt hæc ſcire oportet ꝙ omnes uerbi uoces quæ ſūt ex cognatione p̄ntis tantā habēt primam quāta eſt in p̄nti & quæ

ſunt excognatione præteriti quanta ē in pterito ut lego legebam legam legi legerā legero: exceptis nō nullis monoſyllabis. ut do. ſto. Præterea in his quæ deriuant a uerbis ſemp uidendum eſt quanta ſit ſyllaba in uoce unde fit formatio Nam tanta erit inderiuatiuo quanta in primitiuo ſi ſeques conſonans non mutat ut moueo mouens mouēdus mouēdi motū motabile motio motor. Crementū ēt conſiderandum eſt in noībus & uerbis eſt autem crementū ſyllaba quæ additur noīatiuo ſingulari & ſecūdæ uoci uerborū ut poeta poetarum amas amabā. Vnde in nominibus a & e & o ī plurali numero ſemp producunt i uero & u ſemp corripiuntur ut quaꝝ rerum quorum manibus portubus. De uerbis intelligimus uocis actiuæ: ſed ſi non eſt actiuum. debemus fingere uocem actiuam & inde formare cæteras uoces. A igitur ante crementum ſemp eſt longa ut amabam amaui amabo amarem. Excipitur do das cum compoſitis primæ cōiugationis ut circundare. Et ſi non ſequitur r ſemp pducit. ut amemus docemus legebā docebam audiebā legemus audiemus ſed in anomalis non ſemper ſeruat regula. At ſequente r in præterito pfecto indicatiui oīum cōiugationū. Et in futuro indicatiui tertiæ & quartæ coniugationis ſemp producitur ut amauerunt uel amauere. legeris uel legere audieris uel au

Virg. diere. Sed in his præteritis inuenit qñꝙ licentia. Vir. Obſtupui ſteteruntq; comæ & uox faucibus hæſit. Idem. Matris lōga decem tulerunt faſtidia menſes. Similiter in prima coniugatiōe primum & ultimū tempus optatiui: & primum & ſecundū ſubiunctiui. ut amareris uel rere ameris uel amere. Similiter in ſecūda cōiugatiōe primū tps indicatiui: ipera tiui: optatiui: & infinitiui: & ſecūdū ſubiunctiui: ut doceris uel docere. docerer docereris docerē. docere doceri. Simili-

ter in tertia coniugatione reris uel rere. ut legereris uel legere re. Alibi fere ubiq; breuis est e ante r in qualibet coniugatione. ut legor legeris uel legere. legerā legerem legerer legerim legero. Amaueram docueram amauerī amauero docuerim docuero amaberis uel amabere. doceberis uel docebere. I in primis crementis quartæ cōiugationis semp producit᷑. ut uenimus audimus audirē audire. Similiter in primis duorum uerboꝝ uolo & sum semp ꝓducitur. ut simus uelimus: Excipitur in ꝑterito i añ mus. ut uenimus hausimus. semp corripit᷑ alibi si non sequit᷑ u cōsonans. ut amauimus. legite legimini legiminor. At si sequit᷑ u consonās producit᷑ ut petiui. in quo ꝑterito u subtracta media breuis efficit᷑. ut petiit audiit. O incremētis uerboꝝ semp est longa. V uero semp est breuis. Cōpositiōe cognoscit᷑ interdū syllaba respiciendo accentum. Nā dictio duaꝝ syllabaꝝ. ut pono lego & si cōponitur cum re & cōtingat ꝓnunciabis accentū acuto & primā simplicis eē longam ut repono. Si uero graui accentu ꝓfert᷑ contingat primā simplicis esse breuem. ut plego. Vnde uī q̧ syllaba cognoscenda cōpositione debeat eē penultīa. sed id non nisi a peritis & exercitatis cognosci pōt. Fallit regula in cōpositis ab inde & qñ quoꝝ cōposita penultīa acuunt & tñ penultīa longa est ut perinde: deinde: subinde: nequando: aliquando. E contrario in his satiffeci: satisdedi: & fideiubeo a nonnullis penultima acuitur & tñ facio iubeo & dedi hñt primam breuē. Præterea quum syllaba soleat esse tanta in compositis quanta erat in simplicibus nonnulla composita naturam simplicium non seruant. Nā cognitū: agnitum: deiero: peiero: semisopitus: azimum: innuba: pronuba: mediā Virg. corripiūt & cōnubiū in quo uerbo Vir. mediā syllabā nu breuem fecit in connubio iungā: longā in repulit cōnubia nr̄a.

nubit hēt īdifferentē licet coꝝ ſimplicia:notū:iuro: ſopio: uel ſopitū:zima:nubo primā ꝓducūt.contra ambitum ſupi num: & eius pticipium. ambitus penultimā ꝓducit q̄uis ea dem ſyllaba ī ſimplici.itū corripiat.ſed ambitus ſubſtātiuum corripit penultimā. Item tres lōga eſt at trecenti hēt primā breuem qn̄ conſonātem mutat nā regula hēt locum ſeruata conſonāte etiā ſi uocalis mutet. Inſup ī cōpoſitis de quoꝝ ſimplicibꝰ dubitari pōt cauti eē debemus ne fallamur ſimili tudine uocū qd quale ſit ſubiectis exemplis patebit. ſuffoco & præfoco penultimā hn̄t mō longā mō breuem. nā mō fit ex faux cuius prima lōga eſt mō exfocus cuius prima breuis

Ver. ē.un̄ uerſ.ſuffocat extiguit ſuffocat guttura ſtringit. pfidus penultimā corripit ſicut fides.at īfidus ꝓducit ſicut fidus & fido.abſcidi p̄teritū ſi eius pn̄s cōponit acedo penultimā hēt longā.ſi a ſcido correptā. p̄ſtolor alii uolunt hr̄e penultimā breuem aſſerentes componi a græco quod ſignificat muto. Alii longam uolentes fieri ex præſto & olim quod uſus ipſe comprobat.Irrito ſi a rite componitur ſignificat prouoco & penultimam ꝓducit ut ſegnius irritant animos demiſſa pau rem.Si uero a rate ſignificat euacuare uel non ratum eſſe &

Ver. penultimam corripit.Vnde uerſus.Irritat euacuat irritat pro uocat irā. Excito excitas penultimam habet communem ſicut citum ſupinum unde componitur & eodem modo citus.Renitens penultimam habet communem nam eius uerbum modo ex niteo nites componitur cuius prima cor ripitur.modo ex nitor niteris cuius prima longa eſt. Eli quat mediā corripit ſicut liquo liquas & liqueo liques. quæ corripiunt primam:licet liquor liqueris habeat primam lon gam.At liquor nomen primam corripit. Deliro deliras: &

nomen delirus penultimam producunt. Nam lyra interdũ significat instrumentum musicum & tũc habet quidem primã breuem. Interdum sulcum & habet primam longam & ab hac ultima significatione fit liro uerbum quod significat arare sulcare: inde fit delirare. Horatius. quicquid delirant reges plectũtur achiui. Inde delirus. Horatius. aduersus me tham Taurus delirus & amens. Præterea quum præpositio tanta sic composita quanta perse aduertendæ sũt natura breues quæ si componuntur cum uerbo iacio nonnunq̃ communes efficiũtur in uocib⁹ trisyllabis quæ sequuntur præsens: ut obiicit quod inde factum est quoniam ex uerbo iacio nõnunq̃ euphoniæ causa abiicitur consonans & præpositio manet secundum naturam suam breuis. ut abicit subicit reicit. quæ in prosa oratione abiicit subiicit reiicit sunt. Hor. Hor.

Statius. fata uidere prior subicit gauisus ulixes. Virgilius. quantum uere nouo uiridis se subicit alnus. Idem. Titire pascentes a flumine reice capellas. Ouidius. de fine titulo. Reice libatos illius ore cibos. Sed refert pro eo quod est distat uel prodest. quoniam non q. re. præpositione sed ex re ablatiuo componitur primam producit. Stati. Virg. Idem Oui.

Bis & bi in compositione semper corripiuntur nisi positio mutet naturam. E de pre se di pro ubique producuntur si in compositione non sequitur uocalis. notant quidem nonnulli dirrimo uerbum & disert⁹ quorum prima breuis est. sed tamen ego existimo ex dis & non ex di composita eẽ. & in hoc uerbo dirrimo s in r litterã concessisse quod apud ueteres in nonnullis equidem factum est ut Valesius Valerius & propterea poterunt hæc & huiusmodi alia breuiari.

Notantur præterea propero proteruus pronepos pro

- cella profugus profiteor proficiſcor profecto ꝓcurro profe-
ſtus profundo ꝓpheta & ſimilia quæ primã corripiunt quæ
poſſunt uideri nõ ex pro ſed ex procul eẽ cõpoſita cuius pri-
Iuue. ma breuis eſt. At Iuuenalis. Profectura domo ſicula nõ miti
or aula. profectura dixit prima lõga fortaſſe licentia poetica
quæ dari ſolet in quadriſyllabis. Vocaliũ ſequela hoc mo-
do cognoſcitur ſyllaba: nã uocalis ante uocalem diuiſis ſylla
bis in latinis dictionibus breuis eſt ut deus. Excipitur fio qđ
ubicũq; non ſequitur r lr̃a. habet uocalẽ ante alterã uocalem
Oui. longam ut fiam fies. Ouidius de triſti. Omnia iam fient fieri
quæ poſſe negabam. At genitiui noĩum & pronoĩum deſinẽ
tes in ius hñt i uocalẽ ante alterã uocalẽ indifferentẽ ut uni9
illius præter alius ubi i ſemper eſt longa & alterius ſemper ẽ
breuis. Itẽ genitiui & datiui quintæ declinationis habẽtes
e puram añ i ſemp producunt e ut diei faciei aciei. Annui ar
gui uenientes a pñte in uo diuiſas deſinẽte ut annuo arguo
Enn. uocalẽ ante alterã uocalem producendã. Ennius annuit ſeſe
mecũ decernere ferro. In græcis uero dictiõibus uocalis añ
alteram uocalẽ frequenter ꝓducitur. ut aer dius dia diũ æo-
lus. hinc eſt ꝙ priamides primã producit licet priam9 primã
Virg. corripiat ſed patronimica ſeruãt grãmaticæ normã. Virgili.
Priamides helenus multis comitãtibus ꝓffert. Nonnulla tñ
Oui. græca corripiunt uocalem añ alterã uocalem ut Illion. Oui-
dius. Illion & murus qđ fuit ante ſolum. Item Theſeis. æne-
is. Tragœdia: Comœdia: Talia ſymphonia: Elægia: Letaniæ:
Caſtumargia: nigromãtia: lombardia: ungaria hñt uocalem
ante alterã uocalẽ mõ breuem & quod frequẽtius modo lõ
Virg. gam. Virg. Noſtra nec erubuit ſyluas habitare talia. Iuuena-
Iuue. lis uexatus totiens rauci theſeide codri. Itẽ propria noĩa bar-
bara quæ habẽt i ante a plærunq; producũt i ut maria lucia.

Dyphthongo cognoscit͛ syllaba nā oīs dyphthōgus longa est Oui.& tenuis tellus audit utrūq; mare tñ hæc ꝓpositio ꝑ si componitur cum dictione incipiente a uocali & uocalis remanet incōpositione corripitur licet in ea sit diphthongus Vir.stipitibus duris agitur sudibusue præustis. Positionem dicimus quū duæ consonantes aut una duplex sequnt͛ uocalem uel ī eadē dictione uel ī diuersa.in eadem ut arma follis ignis axis troia.indiuersa si dictio finiat ī cōsonātē: & sequēs dictio incipiat a consonante ut si dicimus italiam facto. cognoscimus igit͛ positione syllabā.nā sp uocalis quā huius cōsonantiū positio sequit͛ longa est.ut arma uirūq; cano troie q primus aboris. Sed priusq̄ de ea penitus dicamus uidēdum est quā habeāt ī uersu naturā quinq; iste litteræ i u x z & h quod qdem ad nostri ꝓpositi breuitatē & dilucidítatē multum ptinere uidet͛ & ad positionē multum facere quæ regina modoꝝ cognoscendoꝝ ē. igitur i & u quādoq; uocales sunt quandoq; consonātes quū in capite syllabæ collocātur in eadem dictione & sequente uocali uel altera eaꝝ.ut iuno:uenus uultus:uates.Ex quibus u si ponit͛ post g uel q & sequitur uocalis in eadē syllabā nullā habet in uersu potestatem: ut aqua lingua idēq; fit si post s ponat͛ sequēte a uel e. ut suadeo suauis suesco suetus.Ouidius.Quod male psuades utinā bene cogere posses nonnunq̄ diuidit͛ syllaba & u uocalis efficitur.Ouidius de cuculo ille famē secum semper portare sueuit.sic quoq; in dictiōe soluo u diuisa uocalis efficitur.I quoq; in medio duaꝝ uocaliū posita duplex effícit͛ cōsona ut troia maior peior & quæ qñq; diuiditur & uocalis efficitur.ut troia gaza apud Virgi.& sic positio nō est exci piunt͛ aūt composita quædā ut biiugus triiug9: & tenuia.& sic in datiuis nominū & pronominū facientiū in genitiuo ī ius remanet duplex cōsona.ut cui huic & monosyllabæ sūt

Oui. Virg. Oui. Oui. Virg.

Vir. dictiones. Virgi. Stat sua cuiq; dies breue & irreperabile tps
Oui. Oui. tradit' huic digitis cartha notata meis. Excipit' ei quod dissyllabū ē. ad dr̄iam ei īteriectionē similiter ē in uocatiuis nominū ī ius terminantiū ī qbus i duplex ē consona. ut Pō-pei gai. qua ratione antiqui scribebāt genitiuos istos nomi-nū triplici i tū in p̄dictis uocatiuis & datiuis uersus necessita-
Stati. te syllaba diuidit' & uocalis efficit' i Statius. lætus huic dono
Oui. uideas dare iura nepotes. Ouidius de tristibus accipe pōpei deductū carmē ab illo. x & z similiter uim duplicis consonā-tis hn̄t. ut axis: gaza. & qn̄q; p simplici ponuutur consonāte in diuersis dictionibus pizona & azotum nam uocalis ante ipsas litteras breuis efficit' h uero quā grāmatici nostri aspira tionis notā uocant nullam in uersu potestatē habere uolunt
Sed. sedulius Poeta mihi p consonante posuisse (ut alii uolūt) minime uidet'. Vir. humilis mœsto deiect⁹ lumina uultu. ui detur. n. positio hic eē r & h hæc. n. littera potestatē nullā ha
Prisc. bet Prisciano docente. & bene hoc notauimus ī uersu aliqd facere ut ante ipsam non fiat collisio: nec p̄cedētem litteram impediat. alia forsitan ē ratio: quam p nunc dimittimus ne
Iuue. lōgiores eē uideamur: mult⁹ sūt auctoꝝ exempla. Iuuenalis
Vir. uiuendū est recte. tum propter plurima cū his Virgi. ætas lu-cinam: iustosq; pati hymenæos. & clamassent litt⁹ hyla hyla omne sonaret: & post habita coluisse samo hic illius arma. de h hacten⁹ ad positionem reuertamur. Si dictio a duab⁹ incipiens consonantibus sequatur dictionem desinentem in uocalem breuem duæ illæ cōsonantes non mutant præce dētis uocalis naturā ut bōa p̄cemur licet apud ueteres repia-m⁹ mutasse nōnūq̄ Vir. Terrasq; tractusq; maris cælūq; pfū
Idem dū. Idē alibi. Tribulaq; traheæq; & iniquo pōder' rastri Iuue.
Iuue. senib⁹ & acre malū sæpe stillātis ocelli. At si ex duab⁹ cōsonā tibus in eadē syllaba positis prior fuerit muta et altera liqui

da semp uocalis in eadē dictione p̄cedēs est cōis si est natura breuis.ut tenebre:Athlas:repello:Lucanus. Interea phœbo gellidas pellēte tenebras.Sūt aūt liquidæ puræ duæ l & r.Itē in hac dictiōe.Ramnes pría syllaba cōis.ubi debet m hr̄i loco mutæ & n liqdæ.Itē tolero bulio suburra primā hn̄t natura breuē & sic posuerūt multi poetæ.Ouidius.ut ualeas aio qcqd tolerare laboris.Sed quū opus est,p̄ducunt geminatis cōsonātibus qd accidit ēt ī aliis multis ut tollero bullio Sabbura qd nomē qn̄ est p̄priū semp geminat b Lucan9.Mittitur íterea nudis a rege secūdus ut tibi cōmissi simulator sabbura belli. Exēplo cognoscit̄ syllaba qn̄ p̄ut íuenit̄ apud doctos poetas syllaba uel lōga uel breuis ita a nobis debet teneri.Sed ē aduertēdū dictiōes nōnullas dubias eē secūdū diuersa significata quæ mō breuē hn̄t syllabā secūdū unā significationē mō lōgā secūdū aliā.ut Cydon qd si p̄priū nomen ciuitatis uel uiri primā p̄ducit.Si uero adiectiuū ē ut Cydonia spicula primā corripit.Stati9media de plebe cydonum.

Luc. Oui. Luc. Stati.

Coma breui prima capillos nō cæsos īdicat.prima uero lōga uillā significat.Edo pría breuí comedo:pría lōga extraho.

Linus nomē propriū primā corripit.linū uero pro filo primam producit.Thetis pro matre achillis utrāq; corripit:pro uxore uero occeani utrāq; propducit.licet. Virgilius. Interdum primam corripiat.ut in hoc uersu.pauca tamen suberunt priscæ uestigia fraudis quæ tentare thetim ratib9 & cingere muris oppida.labo labas primam corripit.labor laberis primam producit.Megera pro furia primā corripit secundā producit.Megera uero pro herculis uxore utranq; corripit. Propago pro genere primam corripit pro arbore uero p̄ducit.Manat producit primam. Manet eandem corripit. Odi uerbum producit.Opem pro saturni uxore & pro nympha prima longa semper enūciamus. Alias uero prima breui ut

Virg.

opis ad æthereum pēnis aufertur olympum. Liquor nomē corripitur: liquor uerbum producitur. Deierare prima lon
Don. ga est ualde iurare prima uero breui ē deos iurare ut donato placet. fortuitus abeundo & fortuna componit͛: eius penul
Iuue. tima Iuuena. corripit. Horatius ꝓducit. unde seruius expo-
Hor. nens illud Virgilii in. vi. itur in antiquam syluam. dicit hu9
Seru. uerbi eo is incertam eē naturam & ad hūc modū multa alia sunt. Multæ etiam sūt dictiōes quæ in eodem significato cō-munes habēt syllabas ut cocytus: pituita: Sycania: Sydonia: quorum media indifferens ē. In nominibus propriis prima & media indifferens est fere nisi positio uel diphthongus ī-pediat. Sed consulo ubiq; imitandos eē poetas & quod fre-quentius illi faciunt nos frequentius & quod illi semp nos semper faciamus. Natura est: præcipua quædam regula di uisim oēm determinans syllabam cui nonnunq̄ supradicti modi sūt qd͛ cū accidit supradictos sequimur modos. In hac regula non quēadmodū in superioribus confuse & iisdem præceptis medias & ultimas quib9 primas sed diuisim & di uersis præceptis cognoscimus syllabas. Igitur a primis īcipiē tes ad reliquas suo ordine uenimus.

De primis syllabis.

B ANte b lōga fit o ut obex obiicio. excipitur obes uerbū obesus soboles. Itē qñ duæ consonantes præcedunt o ut probus globus scrobes. Cæteræ omnes uocales breues sūt ante b ut caballus labellum hebes lebes tribulus hiberus ru-bus rubeus stabilis stabulū dabo labo labor. Excipit͛ labor uerbū fabula faba scabidus trabes stabā pabulū labes fabor strabo nabā sed fabella īdifferēs ē. Excipit͛ ēt qñ duplex cōso na ꝑcedit e ut gleba creber. Itē debeo thebe nebrida debilis tribula fibula tibia liburnū ibo quibo libū uibex sibilus fi-bula fibra & liber qñ est mobile & qñ significat filios. Itē tu

ber rubigo suber uber pubes puber. Item qñ b uel n p̄cedit u.ut bubo bubulus nubo nubilis quæ omnia primam producunt præter bubulcus sed de connubio pronuba innuba supradictum est quū de compositis tractaremus.

Ante c longa fit u ut duco luceo lucis.excipit᷑ lucerna luce na lucror ducē ducenti. item habentia n uel c uel r aut u ut nucis cucumis crucis.aliæ oēs uocales añ c breues sūt ut acer qñ arborē significat acerb9 secus cicer licet pi ce9 dicax iocus iocor ꝓceres ocul9 uocor.Excipiūt hñtia b uel p añ a ut bac chor pacē placo quæ ꝓducūt primā præter paciscor placet ba culus spaciū bracos quoq; pria corripit᷑.Itē excipitur acer tra cus facundus machina dacus graculus mœchus securus p̄co mecū tecū secū uecors eccho theca spicula duco uicus mica nichiteria trica uicenus ficedula ficus licia spica sicut pica pi cus iocūdus uocis procerus uocalis phoca ocior ociū poculū quæ primā habent longā sed cocyton indifferens est. C

Ante d ꝓducitur e i o & u ut cedo fido fidus codex lodex rodo sudo trudo.Excipit᷑ cedo prodic edo pes pedis pedum cedrus fides fidis cidonia Idone9 qdē idē quādo est neutrū nā idē masculinū ꝓducit᷑ modo modus ordo rhodus rodope rudēs pudet sudes rudis trudes gen9 machinæ studeo cu do quoq; pria corripit᷑ sed rudo indifferēs est.Excipiunt᷑ ēt pollissylaba hñtia e uel o añ d pedūculus edulū medulla mo deror fodior modi9 sodalis sedeo medic9 quæ & ipsa primā hñt breuē.p̄ter sedulus sedicio quoq; pria ꝓducit᷑ ut ꝓderis primā habet īdifferētē.Itē corripiunt primā hñtia b uel r uel u ante ī ut bidens tridens uideo tricliniū p̄ter strideo uel stri do idolū sed idola primā corripit. A uero ante d corripit᷑ ut gradus uades excipit᷑ radix clades spadix gades suadeo tra do traduco uado rado sed gradiuus indifferens est. D

Ante f ꝓducit᷑ i & u ut trifo ifis bufo . Excipiunt᷑ quædā F

composita ut trifidus. Aliæ uero omnes uocales breues sunt ante f ut raphanus uapher nephas cephas profor profugus ofella. Excipiunt profugio ꝑfero ꝑfuit sed offa gemiat f.

G Ante g producit o & u ut cogo lugeo nugæ ruga. Excipiũtur toga rogo rogus excipiuntur ét habẽtia f uel i uel p ante u ut fugio iugum pugil quorũ prima corripitur præter fruges iugerum & iugis adiectiuũ. Aliæ uero uocales breues sũt ante g ut sagax ago lego rego tego rigeo ligo niger. Excipiũtur strages uagio uagina stragula saga lagana secundũ quosdam regis regina regula leges lego legas tegula dego uel ego egloceros fligo fligo uiginti triginta bigæ pigæ frigus pigardus migro frigo. Item hñtia p uel f ante a ut pagus pagina fagus frago quorũ prima producit præter flagellũ fragor fragilis plaga pro percussione. Item producũt primã habẽtia st añ i ut stigo strigosus præter strigiles cui9 prima indifferẽs est.

L Ante l longa est a e & i ut talis qualis telũ uelum chelæ iulis ilex milia. Excipitur uerbum calo alo palam malus adiectiuũ chelim uelim uelut gelu scelus celer melus chylindrus phylomena phylix hilaris cilium cilix miliũ fruges bilibris pilus & pila ludus. Item a añte l quæ crescunt in genetiuo ut sal salis palus ꝑter calo & ales. Item excipiunt polisyllaba habentia a uel e ante l ut alius aliquis calaber melibœus relligio uelinã calatus quorum prima corripitur præter spelunca delibutus heletrum spelea elisios deliciæ delubrũ balista alea caligo balena squaleo quæ producunt primã. Ante o & u ante l corripiũt ut colo dolus oliua mulier fulica. Excipiuntur colo colas nolo solor molior moles sol solis proles boletus dolium olim coliphia solus polipus stola prolixus sed sollemnis & sollers geminãt l. Itẽ excipiuntur habentia g uel m uel f añ u ut gulio mulus fuligo. ꝑter fulica mulier & gula.

M Ante m producitur a i o & u ut damus fames clamis fama

ſtamen cimex limes fomes roma nomen omen humo hu-
manus fumus numen flumen. Excipiũtur amo thamos thi
ma nimis fimus ſimul hymẽ homo ſtomachus omaſum co
medo dñs coma comare glom9 glomero comes domo omit
to rhomos uomo hum9 humilis humerus. Itẽ corripiũt pri-
mã polliſyllaba hñtia a uel i añ m ut famulus camœna ni-
mius cyminũ ſimilis p̃ter amitto lamina lamẽtor amẽtum ſi
mia. Itẽ corripit̃ u añ m qñ n uel c uel t p̃cedit ut numerus
crumena cumulus tumulus p̃ter numen ſtruma. E uero añ
m corripit̃ ut cremo cirmo femur. Excipit̃ ſemira demo. Itẽ
excipiũt̃ habentia e puram ante m ut emitto emineo emus
emathia præter emo emis themis. Item producunt primam
diſſyllaba creſcentia in genetiuo ut ſemen thema ſemis præ
ter næmus memor femur.

N Ante n ꝓducitur a e i & u ut panis rana cenũ linum pinus
funis punio. Excipiũt̃ manus cano canis hæc anus anas pha
nes eni pheneſtra penũ penit9, penitet penetro penes pẽates
freneſis tinea linio lino cune9 tũica iuniperi. Itẽ excipiũt̃ pol
liſyllaba nõ uẽiẽtia a longis ut lauius at ganeo ꝓducit̃. Itẽ
corripit̃ e añ n ſi p̃cedit b uel g t uel u ut bñ ſenex gena te-
nus teneo uenus. Præterea ueniũt uena tenia tena uenator
trenſtra ſemis. Itẽ corripit̃ i añ n ſi p̃cedit c s uel m ut cinis ci
nic9 ſino nimor p̃ter mino ſinus qđ quũ genus uaſis ſignifi
cat producitur. O uero ante n corripitur ut ſono tono bo-
nus excipit̃ non9 zona pono põe nonas monos. Itẽ excipiũ
tur hñtia e d uel p añ o ut conũ conor donor donec ꝓnus.

P Ante p omnis uocalis corripitur. ut capio ſapio lepus te-
peo ſcyphus cypharius liparis piper ſopor ſoporus opor
tet lupus ſuper. Excipiuntur iſta quidem papilio & uapu-
lo apulus apher papa ſaphyrus crapula lappa mappa rapa

epacta riphei uipera ripa sypharíũ sipho cipus stipo stipes ꝓ
pago uitis nã propago de hoïe corripitur. Itẽ producunt pri
mã opilio popisma sopio populus arbor Iuppiter cupa stu
pa sed opportunus. geminat. p. Itẽ producitur e ante p præ
cedit s ut sepio sepũ præter sepelio uerbũ. Itẽ ꝓducitur o an
te p si p̃cedit c ut copia scopa præter scopulus cophinus co
pos. Itẽ producitur o ante p si præcedit n r uel p ut nup ru
per rupes pupillus sed pupilla indifferens est.

Q Ante q omnis uocalis corripit̃ ut aqua laqueus sequor ne
que nequeo liqueo liquor nomen & liquor liquaris liquor
coquus. Excipit̃ neq̃ nequicia neqter nequaq̃ liqueor lique
ris uerbũ. Excipiunt̃ ẽt cõposita a ꝓducẽtib9 ut quaq̃ quoq;

R Ante r ꝓducitur i & u ut lira pro sulco mirus tyro tyrun
culus cirus uires uirus cura murus. Excipit̃ lyra instrm̃ mu
sicum tyrãnus pira pirus nurus furit muria curules. Itẽ exci
piuntur pollisyllaba hñtia i ante r ut tyria syria uireo præ
ter styria pirula pirata pyramus & syrius pro stella. Aliæ oẽs
uocales corripiunt̃ ante r ut arion arista uaricosus aruspex te
ro fero merus herus hera series hæresis coriũ foris. Excipiun
tur carex area uarica uarex areo uaricia glarea pareo naris he
ros feretrũ ueretq; inferiæ feralis erumna cerulus eruca seria
seres ceres sero clerus corus uentus os oris oro ora corã ?orax
corallus morã mos moris doricus sorex sed corion primã ha
bet cõem. Item ꝓducitur a ante rus ra rum ut carus cara carũ
ara præter hara para. Item ꝓducit e ante r si p̃cedit u conso
nans ut uerus ueruca uerucosus p̃ter ueru uereor. Itẽ ꝓduci
tur e ante i si p̃cedit p ĩ dyssyllabis ut pero ponis. Itẽ ꝓducit̃
o añ r si p̃cedit l uel r ut lorum lorica ros roris roro roras.

S Ante s ꝓducitur oïs uocalis ut rasus nasus esopus risus ni
sus glossa osus musa susus. Excipiunt̃ casa q̃si basis nasamon
theseis nisi miser misert9 risana rosa ꝓseuca ꝓsa posui dosis

pusillus. Item excipiunt polisyllaba habētia a ante s ut asin9 asina prætor caseus & basiū. Ante t producitur e & u ut me ta fretus mutus ruta. tutus. Excipiunt metallū metuo meto fretū metrū retro getes & thetis pro mře achillis. Itē corripitur puto putris uti cutis frutex uter utra lutū pro sorde. Item corripitur e añ t pcedente p uel u ut peto ueto uetulus. Sed pollissyllaba hñtia u ante t primā hñt indifferentē ut pute9. Nam respicienda est origo dictionū tñ plærūq; breuē habēt. Excipiunt hæc quæ primā pducūt mutuo mutu9 glutio pu teo futio futilis utilis. Aliæ uocales breues sunt añ t ut nato quater quaternus statū status statio latet iter itē titulus totidē quotus noto nota. Excipiunt uates saturnus laterna lat9 lata latū atrium catholicus q̄ttuor qd multi cū gemino tt scri bunt fatū natura quaten9 ater itur nitor niteris dis ditis clitella litis phiton glitis pitisma psitacus titan titillo sitio ditis poto dotis cotis quotidie qd cū tt gemino scribimus tot9 no tum notus. Sed plato & statī indifferentē hñt primā. Itē pro ducitur a añ t si pcedit m r uel l cū muta ut mater frater pratū flatus pp mathesis sed platea hēt primā indifferentē. Item pducūt i añ t si pcedit m r uel u ut mitis mitologia rit9 uita uito uerbū pp hirrito mitea uitulus uidū & uitellū ouī. Itē pducitur o añ t si duæ cōsonantes præcedunt ut cloto proti nus pter proteru9 ptos ptotos & ide deriuatiua monoptota diptota triptota. Ante u producit e i & u ut scæu9 uiuo cui9 liuor uua. uuidus. Excipiunt seuerus breuis leuo leue nō onerosum beuer niuis & cōposita a bis & tris ut biuiū tri uium & quæ hñt cōsonātem ante u ut pluuia fluuius. Aliæ uocales corripiuntur añ u ut auis paueo lauo nouus faueo moueo. Excipiunt ouū prouincia puidus prouentus proui deo grauis auia gauisus mauis mauors pauo nauis suauis prauus. Et hñtia l cum muta ante a ut clauis claua flauis.

T V

B ANte b in mediis syllabis ꝑducit̃ e ut ephœbus excipit̃ hereb⁹ hesebõ terebint⁹ helebor⁹. Cæteræ uocales corripiunt̃ añ b ut syllaba cacabus arabes terribilis manib⁹ orobus scenobœa coluber lugubris intuba corduba. Excipiũtur habẽtia a añ bilis uel bũdus uel bulũ ut amabilis exorabilis lætabũdus errabũdus uenabulũ tintinabulum uocabulum. Itẽ ꝑducunt penultimã october saluber ãbobus duob⁹. uerbalia in bilis ueniẽtia a q̃rta cõiugatiõe i lrãm idifferẽter hñt añ bilis ut punibilis audibilis mugibilis similiter possibilis. Cõposita aũt simpliciũ regulas ſequũt̃ ut describo cõtribuo.

C Ante c ꝑducit̃ e ut alecis ueruecis. Excipit̃ seneca. Cæteræ uocales corripiunt̃ añ c ut pitacat⁹ iliacus punicus ciuicus sinoca cimodoce uolucris uolucis. Excipitur cloaca benacus opacus. Itẽ hñtia a añ culum ut spectaculũ umbraculũ miraculũ. Itẽ obliq noĩum terminatoꝝ in ax ut rapacis capacis ꝑter pharnacis. Itẽ ꝑducunt mediã apricus labicus amic⁹ umbilicus pudicus formica lorica lectica mirica caicus mẽdicus uesica urtica rubrica. Itẽ ꝑducunt penultimã cõposita a post & añ ut postica ãtica. Similiter quædã ꝑpria in icus termĩata uel desinẽtia. ut Federicus inimicus Ludouicus. nõ tñ ꝑpĩa nã amicus tidicus didic⁹ corripiunt̃. Similiter in x termĩata syllabã in obliqs ꝑducũt penultimam ut fœlicis radicis pdicis cornicis. Extra hãc regulã sunt masculĩa fere oĩa ut calix calicis. Itẽ filix salix pnix a pnicor penultimã ꝑducit in obliqs sed a pneco corripit. Mastix phœnix lodix bõbix ꝑducunt penultimã in obliqs. Itẽ ꝑducunt penultimã obliq noĩum in ox desinẽtiũ ut uelocis ferocis atrocis. Itẽ pollucis. Similiter ꝑducunt u añ c hñtia a uel u post c ut festuca ueruca sambucus sambuca caducus. Similiter mãduco fiducia.

D Ante d ꝑducitur c & u ut menedula hæredes diomedes pa

ludis hyrudo testudo. Excipiuntur pecudes eseda melchisedech. Itē desinētia ī da ut andromeda. Itē cōposita ab edo & obliq cōpositoꝝ a pes ut ficedula q̄drupes. Cæteræ uero uocales corripiunt͛ añ d ut palladis archadis elada auidus cupidus esodus epodō. Excipiunt͛ cicada abidos aloides. Item trisyllaba in ides ut thesides atrides nerides. Itē coronides. Item finita in ido ut formido cupido. Item considero desidero desiderium insidus herodes custodes.

Ante f oīs uocalis corripitur ut carnifex cinifex. F

Ante g ꝑducuntur a & u ut imago uorago uespugo lanugo ferrugo. Excipit͛ cōiugis sanguisuga licet sugo unde cōponitur ꝑducat͛. Itē pelagus abdenago & oīa noia secūdæ declinatiōis ut onager. Cæteræ uocales corripiunt͛ ut elegi leges ꝑdigus exiguꝰ epilogus egloga. Excipitur tristega cetegus sic quæ ī tia sūt uel ī quo ut auariaia caligo p̄ter cōposita a corripientibus primā ut redigo subigo caligo. Itē ꝑducunt mediā habētia o īter duo g ut sinagoga pedagogus isagoge. G

Ante l longa est e ut camelus cādela sequela phaselus. Excipitur abimelec angelus. Cæteræ uero breues sunt ut italus tātalus utilis uentilo pendulus insula nebula soboles indoles. Excipiuntur adulor getulus & noīa tertiæ declinationis in alis uel in ale terminata quæ penultimā ꝑducūt ut australis pluuialis regalis impialis. Itē obliq neutroꝝ terminatorū in al ut aīalis tribunalis ceruicalis. Similiter ꝑducūt penultimā neutra terminata in ile ut monile sedile cubile. Similiter denoīatiua ī ilis termiata ut aprilis q̄ntilis sextilis scurilis uirilis. Præter humilis parilis dapsilis pēsilis nubilis. Producūt ēt primā exilis subtilis asilū. Itē ꝑducunt u añ l noīa deriuata tertiæ declinationis ut pedulis tribulis. Sed zabulon corripit mediā sicut torcular & specular. Obliqui aūt desinentiū in ul u corripiunt ut ꝯsulis præsulis consulis. L

M Ante m producitur e & u ut racemus poliphemus alumen bitumen uolumen. Excipiuntur incolumis contumax autumo uehemens hæremus hyemis alemania gessemani. Verba in men a secunda cõiugatione corripiunt u ante men ut documen. Alie uero uocales breues sunt ante m ut thalamꝰ cyminum balsamum animus maximus pessimus intimus salomon. Excipiuntur desinentia in amen ut solamen tinamen similiter opimus sublimis. Similiter uerbalia in men a quarta coniugatiõe ut munimen lenimen. Similiter producunt o ante m neutra ut amomum cardamomũ cinamomũ

N Ante n producitur e o & u ut uenenũ cyrene camœne matrona corona renones lacuna fortuna. Excipiuntur helenus helena iuuenis asenec hebenus sardonis dyaconus turonis canonis calidonis lingonis britonis. Item corripiunt penultimam nonnulli obliqui propriorum ut menonis sarpedonis præter sinon synonis zenonis simonis & similia. Similiter propria locoꝝ in non terminata corripiunt penultimam inobliquis ut lacedæmonis antedonis. Præter Calidonis & babilonis. Similiter corripiũtꝑenultimã armonicus mamona canonis demonis sindonis ꝗuis inueniatur sindonis longa. Sed a & i breues sunt añ n ut raphanus stephanus cophinus azimus asinus. Excipiuntur noĩa tertiæ declinationis ut imanis. Similiter ꝓducunt a añ n hñtia uocalẽ ante a ut matiana dioditianus martianus. Similiter gentilia uel patria & omnia deriuata quæ hñt a añ nus uel na uel num ut romanus nolanus marchianus uesanus ꝑter libanum Similiter ꝓducunt a ante n obliq habentes a ante nis ut titanis pæanis acharnanis. Similiter ꝓducũt a ante n aranea balanus uel canus garganus. Item ꝓducunt i ante n ut festino caninus. Itẽ ꝓpria ut marinus crispinus. Similiter ciminum caminum salinum. Similiter deriuata ut quirinus lupinus propino su-

pinus quæ mediam ꝑducũt. Similiter corripiunt mediã cra stinus hoccine nundinæ protinus acinus pendino diutinus Corripiunt præterea mediam deriuata ab olea bisso clam se ro fago ametisto hyacinto bombice ut oleaginus bissinus clãdestinus serotinus faginus ametistinus hyacintinus bom bicinus. Item adamantina. Item producunt i ante n desinen tia in na ut officina popina culina ꝑter pagina fœmina ma china trutina sarcina fuscina elemosina mutina buccina pro serpina lamina. Similiter ꝑducũt i ante n obliqui nominũ terminatorũ in in ut delphinis salaminis hñt t ante i a primi tiuis ut matutinis cristalin9 ꝑter clandestinus & mediastin9

Añ p corripit' oĩs uocalis ut agape gausape alapa lelepa po lipus antipos merope caliope upupa. Excipit' priap9 sinapis ꝑsepe ostipũ eurip9 esopus europa pirop9 canopus ciclopes. P

Ante q lõga ẽ i ut iniquus antiquus ꝑter siliqua & reliqu9 Q

Ante r longa ẽ u ut natura iunctura. Excipiunt' mercurius centurio lemures & uerba deriuata. Item obliqui nominum in ur ut turturis murmuris præter telluris. Aliæ omnes uoca les breues sunt ante r ut tartarus barbarus humer9 trenarus tytirus anchora. Excipitur theodorus eliodorus zedoara. Ex cipiuntur ẽt quæ manifeste deriuantur hñtia a añ r ut secu laris appollinaris scholaris seminarium præter denarium se cundum quosdam donarium altare. Item producitur a ante r in obliquis deriuatoꝝ ut lupanaris lacunaris calcaris tor cularis. Præter iubaris cesaris nectaris asparis bostaris. Item ꝑducũt penultimã ꝓpria terminata in erus ut gualterus. Itẽ statera & deriuata desinentia in rus & in rum præcedente e ut seuerus sincerus austerus galerus. Item machera chimera panthera crathera hyberus mulieres indifferenter ponunt aliqui sed tutius producitur. Item indifferens est e sequen te rium ut magisterium cimiterium. Item producunt pe R

penultimam butyrum bolelyrus papirus Saphyrus quando lapidem significat.nam pro uitro corripit penultimam.Itẽ producunt o ante r manifeste deriuata ut pastorius tonsorius sonorus odorus.Item producunt o obliqui noĩum terminatorum i or ut doctoris uxoris præter arbor memor rector castor marmor æquor & quædam propria ut hector.Itẽ producunt penultimam obliqui masculorum in os desinentiũ ut lepus leporis.Item producitur pelorus.

S Ante s ꝓducitur o & u ut alosa uinosus petrosus cerusa arethusa acherusius marusius.excipitur perusia. Cæteræ uocales breues sunt ante s ut carbasus petasus caucasus nemesis hæresis cytisus.Excipiuntur deriuatiua ut agaso.Item parnasus omasus lœsus mathesis padisus anchises gauisus.

T Ante t producitur e o & u ut myrtetum oliuetum ꝓseneta azotum niloticus nepotes astutus pohitus.Excipitur arbutus:& obliqui nominũ tertiæ declinationis desinentium in es breuem ut terretis hebetis segetis præpetis præter inquietis.Item corripit mediam amethistus.Incompositis ut supra dictum est attendenda est simplicium regula.Cæteræ uocales breues sũt ante t ut ciatus calathus leuitas diuites. Excipiuntur aperte deriuata habentia a ante t ut rotatus uocatus citatus aratrum.item desinentia in ates ut achates non tamẽ oĩa.Nam socrates & hypocrates corripiunt penultimam.Itẽ producũt penultimam obliqui nominum in as desinentiũ ut mecœnatis pietatis.Item producunt penultimam terminata in ta uenientia a propriis hominum uel locorũ ut margarita leuita heremita.Sed pituita & polimita indifferentẽ hñt penultimã.Itẽ ꝓducũt penultimã desinentia in ites aut in itis ut polites neapolites anchonites asernochites.Similiter denominatiua in itus terminata ut auritus pollitus turritus censitus ꝑter seruitus.Sed aduerbia sic terminata corri-

piunt penultimam ut cælitus funditus penitus.

Desinentia a supino quarte cõiugationis productionẽ supinorum seruant ut auditus munitus lenitus. Supinũ tertiæ conjugationis desinens in itum si non fiat a pterito in ui diuisas terminato penultimam producit ut cupitum petitum præter pario paritum disco discitum quod non iueniri mul ti dicunt pco pcitũ posco poscitũ fugio fugitũ cognosco cognitũ agnosco agnitũ. Deponentia quæ faciũt in itus pducunt penultimã ut sortitꝰ oblitꝰ. Sed ueniẽtia a tueor corripiũt penultimã ut tuitꝰ cõtuitus. Itẽ pducũt penultimã lechitus hermophroditꝰ aconita. Sed cocytꝰ idifferẽs iuenit. Itẽ pducũt penultimã obliq noĩum terminatoꝝ in is qui faciũt in itis ut samnis samintis lis litis dis ditis memphis memphitis licet memphis in noĩatiuo corripit ultimã. V

Añ u pducit ois uocalis ut cadauer meneuius sueui saliua recidiuꝰ. Excipit niniue & cõposita quæ naturã simplicium seruant.

De ultimis syllabis.

IN a desinentia casualia in noĩatiuo accusatiuo & uocatiuo ultimã corripiũt ut hic poeta o poeta. hæc tpa & o tẽpora. Excipit uocatiuꝰ noĩum i as lõgã desinentiũ ut hic andreas o andrea. Nõnulla ẽt in noĩatiuo lõga repiunt ut geta tegea nemea ad græcoꝝ imitatiõem apud quos nõiatiuꝰ in a desinẽs finalẽ plærũq pducit. Numeralia termĩata ĩgin ta hñt ultimã cõem ut trigita qdrigita. qdã tñ uolũt ut in masculino & fœminino pducat ĩ neutro corripiat. At thomas seneca dicit ĩ his nũeralibꝰ nũq̃ breuẽ iuẽisse ultimã. Itẽ noĩa elemẽtoꝝ sũt cõia a b c d e. Cæteræ oẽs dictiões ĩ a terminantes pducũt finalẽ ut ab hoc poeta ab hac musa. Excipiunt ut puta & ita & qa quæ finalẽ corripiũt. Sed iterea postea antea licet uideant cõponi ex accusatiuo pnoie tñ si cõiũcta sunt finalẽ pducũt. diuisa uero corripiũt qñ ea accusatiuꝰ ẽ casus

E Item in e desinentia monosyllaba pducunt ut me te se de pre. sed qꝫ qñ est cõiunctio corripit. quando non est nomen pducit & scribit cũ hac dyphthõgo æ. Itẽ ne qñ est interroga tiuũ uel dubitatiuũ corripit in aliis significationib9 pducit itẽ me me te te se se licet sint gẽminata tñ naturã simplicium seruãt. Græca in e desinentia pducunt ut tisbe nerine. abla tius qntæ declinationis ut ab re die. similiter fame qm̃ apud ueteres erat qntæ declinatiõis. similiter oĩa quæ cũ his ablati uis cõponũt ut quare quottidie hodie. noĩa i es longã termi nata primæ declinatõis finalem ablatiui pducũt ut anchise.

Diphthongus ut supra diximus ubiqꝫ pducit ut musæ cumæ poetæ. Imperatiuus modus secunda cõiugatõis finalẽ pducit ut doce sede uale. Aduerbia uenientia a datiuis terminatis in o mutando o in e ut tardo tarde iusto iuste producuntur. excipitur bene & male. Aduerbia suplatiua pducũtur ut prudẽtissime iniustissime. cæteræ oẽs uocales e littera terminatæ corripiũt finalẽ ut mare sedile lege sæpe. excipiũt

I fere & ferme quæ pducuntur. In i litterã desinentia finalẽ pducunt ut uidi legi noui præter mihi sibi ibi tibi ubi nisi & quasi quæ finalem indifferentẽ habent quã naturã seruãt ibi & ubi incõpositione ut ibidẽ ubiqꝫ. sed datiui & uocatiui

O græcoꝝ ut phillidi & pallidi finalẽ corripiũt. In o desinẽtia monosyllaba producũt ut do sto similiter datiui & ablatiui ut huic & ab hoc domino. excipiunt gerundia quoqꝫ finalis in differenter ponit. In aliis omnibus o finalis idifferens est ut amo lego tanto quanto sedulo metuo raro. Nã aduerbia nonnulla licet habeant uocẽ similem datiuis nominũ tñ in differẽtem hñt finalem. Item cõposita a monosyllabis ut cõdo credo asto in differentẽ hñt finalem more alioꝝ quæ sũt pollisyllaba

V V finalis semper producitur ut stricta gelu terrisqꝫ diu non

credidit hostem. In b d m t p uel g desinentia ultimam corripiunt ut ioab aliquid tēplū caput. Ioseph. magog. excipiūtur quæ diphthongū hñt uel positionem in fine. & quæ syncopam patiuntur ut aut amant fumat ꝓfumauit. Excipitur iacob. In c desinentia producunt ut sic ꝑter lac nec donec quæ corripiunt. Hic pronomē dicunt indifferenter poni. sed apud auctores ꝓducitur frequētius. Sed siquis obiiciat de fac quod breue est. rñdemus regulā datā esse fac esse cōcisum nā debuit esse face. In l lr̄a terminata finalē corripiūt ut uigil ꝑter sol nil & barbara in el ut gabriel raphael omnia enim producunt finalem ꝑter israel quod corripitur. In n littera terminata producunt ultimam ut titan. Exceptis forsan forsitan tamē ain iñ dein exin & nominibus in en syllaba terminatis quorū genitiuus crescens penultimā corripit ut nomen lumē & græcis qbusdā ut ilion pelion quorum ultiā corripit. Accusatiuus græcus primæ declinatiōis in an syllaba terminatus a noīatiuo in a ueniēs corripit finalem ut eginan. Dubitatur aūt quāta sit uiden. Vnde cū regula data sit ꝓprie de ītegris nō de concisis. & oēs poetæ corripiant dicimus eē breuem. Tibullus euētura ꝑcor uiden ut fœlicibus extis. Itē dubitatur quāta sit ultima harum dictionum satin ten nemon pro satis ne tene nemone de quibus adeo dubitat petrus helyas ut cōsulat nō esse ponēda nisi in fine uersus aut sequēte cōsonante. In r lr̄a desinētia finalem corripiunt ut cæsar Excipiunt monosyllaba terminata in ar ut par far lar. Item fur cur uer aer æther & crather quæ finalē ꝓducunt licet nō nulli dicāt crather īdifferētē habere ultimā. Sed petrus helyas asserit se nunq̄ nisi longā inuenisse. Itē iber & ex eo cōposita ut celtiber finalē ꝓducit. In as desinētia finalē producūt ut cras pietas ꝑter terminantia genitiuū in adis ut palas paladis & græca pluralia troas pisidas quorū finalis corripitur

B D M T P G C L N R As

Es In es desinentia finalem ꝑducũt ut pelides uel pes angues magnes locuples labes quies dares cremes dies: ꝑter inqes penes & es uerbũ substãtiuũ & græca pluralia panes naiades griphes. Et corripiẽtia penultimã genetiui crescẽtis ut miles duces quorũ ultia corripit᷑. De corripiẽtibꝰ penultimã crescẽtis genetiui excipiũt᷑ abies aries paries & pes res cures spes & fides quoꝝ finalis ꝑducit᷑. sed ceres genriles nomẽ dubiũ ẽ quãtum hẽat finalẽ qm̃ eiꝰ genetiuus ceretis ĩdifferẽtẽ hẽt penultimã. Inuenit᷑ ẽt ceritus Cõpositã a pes quædã dñr finalẽ indifferẽtẽ hr̃e petrꝰ helyas cõsulit ut inter longas sẽp ponant᷑ quũ nullũ ĩuenerit exẽplũ ĩcõtrariũ. Itẽ uerbũ sũ es ẽ. iõ corripit᷑ ut distet ab edo es ẽ qd ꝑducit᷑. Põt dubitari de his noibus populorum lingones britones quoꝝ ultima breuis inuenitur Lucanus. Pugnaces pictis cohibebant lingões armis. Iuue. quod nec terribiles cimbri nec britones unq̃.

Petr. hely. Luc. Iuue.

Is In is finita si ꝑducunt penultimã genetiui crescentis lõgã hñt finalẽ ut lis samnis ꝑter memphis. Similiter producũt finalẽ plures casus ut ois acris dñis musis. Similit᷑ monosyllaba & ex eis composita q̃uis quæ oia ꝑducunt finalem ꝑter is bis quis. Similiter secũda uox indicatiui quartæ cõiugatiõis ut audis seruis: quã regulã nõnulli latiorẽ ponũt dicẽtes oia uerba quæ in scda ꝑsona plurali penultiꝰ acuũt ꝑducũt ĩ singulari ultĩam si desinãt ĩ is ut possis uelis audis. Cæteræ oẽs dictiões ĩ is termĩatæ corripiũt finalẽ ut ignis timoris legis.

Os In os desinentia ꝑducunt finalẽ ut dos sacerdos feros ꝑter os ossis pos cõpos & ĩpos. Et græca declinabilia uel seruantia latinã declinationẽ ut ilios lemnos quoꝝ finalis corripitur.

Vs In us desinentia finalem corripiunt ut potius: præter monosyllba ut plus rus sus & producentia penultimã crescẽtis genetiui ut uirtus tellus: Et genetiuũ singularẽ cum tribus casibus similis in plurali quartæ declinatiõis ut uisus. Et græ

ca quoq; genetiui terminant in odis ut melāp9 melanpodis & diphthongata ī fine ut theseus quoq; ultima producitur: Horatius tñ ultimam huius dictionis palus breuē posuit in hoc uersu. Regis opus sterilisq; diu palus actaq; remis. Et hæc breuiter de syllabarum quantitate dicta sufficiant. illud autem sciendum est syllabam longam duo habere tempora breuem autem unum comunem unum & semis. Hor.

De pedibus.

COgnitis syllabis uidendū est q pedes ex his syllabis cō stituant sunt autem pedes octo & .xx. quoq; quatuor dissyllabi sūt octo trisyllabi. xvi. quadrisyllabi. Nā q plurib9 syllabis pedes constare putat is inutilem omnino rē atq; sup uacuā fingit. Horum autē productæ quot cōtractæ syllabæ sint exponemus qd ut breui9 fiat loco productæ syllabæ. L. ponemus loco uero breuis. B. litteram.

Pirrichius.	.bb.	Epitritus primus.	.blll.
Spondeus.	.ll.	Peon primus.	.lbbb.
Iambus.	.bl.	Peon secundus.	.blbb.
Trocheus.	.lb.	Epitritus secundus.	.lbll.
Tribrachus.	.bbb.	Peon tertius.	.bblb.
Molossus.	.lll.	Epitritus tertius.	.llbl.
Anapestus.	.bbl.	Peon quartus.	.bbbl.
Dactylus.	.lbb.	Epitritus quartus.	.lllb.
Amphibrachus.	.blb.	Dyanibus.	.blbl.
Amphimacrus.	.lbl.	Dytrocheus.	.lblb.
Bacchius.	.bll.	Antipastus.	.bllb.
Palinbachius siue.	.llb.	Coriambus.	.lbbl.
Antibachius.		Ionicus minor.	.bbll.
Proceleumaticus.	.bbbb.	Ionicus maior.	.llbb.
Dyspondeus.	.llll.		

Hii igitur octo &.xx.pedes sunt neque alii qui ex his nō cōponantur inueniri pñt. Verū ex his alii digniores hñtur nec oēs in eodē genere orōnis sūt idonei qd præceptis oñdere longissimū eēt sed lectiōe & exercitatiōe assidua hæc oīa multo melius carissime fili disces. Intelligesq; spondeū epitritos & oēs pedes q longis habūdat syllabis tardā & grauē conficere orōnē siue prosa utaris, siue carmīe. Pirrichiū uero dactylū & his similes ueloce & cōcitatā. Iambum. Trocheū. & anapestū humili & demissæ. Dactylū & Spondeū. peones & epitritos grandi & dignæ orōni accōmodatiores uerū de his hactenus

de carmine Nūc ad carmē expedibus cōponēdū transeamus: Sūt aūt carminū genera multa. quædā sumūt nomē a pede in eis domināte ut dactylicū & throchaicū. Quædā a nūero pedū ut Exametrū & Pentametrū. Quædā ab iuentore ut Saphicum. Quædā a materia ut heroicū & Buccolicū. Quædā ab instrō quo decantantur ut lyricū. Quædā a numero syllabarū ut endecasyllabum. Exqbus omnibus. xx. tm̄ genera pricipi maioribus rebus excupato sufficiant. Exametrū. Pentametrū. Iambicū. Saphicū. Colophoniū. Corianticum. Falenticū. Archiloicū. Trochaicū. Asclepiadeū. Faliscū. Alchaichū Lagœticū. Alemaniū. Feregratium. Parennacū. Gligoriicū. Iponatiōū. Ionicū. Adonicū. Exametrū qd & datylicū & heroicū dr sex expedibus constat. quorū quattuor primi uel dactyli uel spondei indifferenter eē pñt uel utriq;: & adeo ad placitum ponūtur ut ēt his prosa utatur orō Liui. facturus ne

quin. opere pretiū sim. qd arguit Quin. & multi aliū dicūt fuisse principiū. quītus fere semp dactylus eē solet nec cōcīne alio mō sonat uersus. Sextū uero locū tm̄ spondeus uel trocheus

quin. conficit ut quidē uolunt sed teste Quin. syllaba oīs in fine carminis indifferens est potius spōdeus sit q̄ trocheus mirū

Alex. est qd Alexāder dicit. Sedes nulla datur pter sexta trocheo, in

terdum tñ spōdeus in quinto ꝓ dactylo ponit̃ sed raro. Vir Virg.
gi. pro molli uiola pro purpureo narcyso. Luca. Altus cæso- Luc.
rum pauit cruor armētoꝶ mollius quidē hoc sonat carmen
quia ex una dictione duo simul cōficiunt̃ pedes: qd Persius Per.
ridet incarmine. Q uin. in orone rephendit sic costam lon- quin.
go subduximus appēnino. Vir. cornua uelataꝶ obuertemꝰ Virg.
antennarū. Oui. Margine terraꝶ porrexerat amphitrite. Pro Oui.
celeumaticus nōnūq̄ in hoc carmine reperit̃ prodactylo po Pers.
ni. Persius. Non prætoris erat stultis clara tenuia rerum Vir. Virg.
Hex sacris sedes epulis hic ariete cæso. Idem alibi. Parieti- Idem
busq; premunt actis & quattuor addūt. Et alibi. Hærent pa
rietibus scalæ postesq; subipsos. Lucretius tenue cauati ocu- Luc.
li cauata tēpora frigida pellis. Præterea Anapestus ī exame
tro reperit̃ ꝓ dactylo. Vir. fluuioꝶ rex eridanus. Hor. ēt in Virg.
quinto posuit Anapestum ꝓ dactylo dicens. nūc adipe puro Hor.
uolūt quidā tribrachū in qnto etiā pro datylo eē. ut abdidit
& natæ tubaq; canit hymenæos. sed uidemus t lrām sæpe ꝓ-
duci Vir. pergama cōpeteret ī cōcessosq; hymenæos nihil de Virg.
h dicamus: nā sine ea dixit Iuue. magnus ciuis obit & formi
datus othoni. multi afferunt rōnem pētimemeris quæ lōga
est uel remanētis syllabæ ex syncopata dictione: quæ & bre-
uis est Virg. exiit oppositasq; uicit gurgite moles qdidā etiā Virg.
admittūt iābum Virgi. liminaq; laurusq; dei totusq; moueri Virg.
nescio hoc posse fieri: nā q; dictio etiā longa ē quæ breuis fe-
re semp reperitur. Accidit interdū necessitate metri ut breuis
pro lōga: & longa pro breui ponat̃ per figuram.

De Scantione.

PRæterea tū in hoc genere carminis tum in aliis īterdū
in scansione syllaba diuidit̃. Oui. nūc quoq; te saluo p Oui.
soluenda mihi. Interdum uocales duæ pro una hn̄tur ut dii
diis ii. iis: sic enī scribunt̃ hii casus. In his duobus tū una sem

per sola uocalis profertur siue in metro siue in prosa. Inter-
Teré. dum ét lrã siue syllaba in scansione abiicit᷑ ut in illo. Terétii
uersu. Sine inuidia laudem inuenias & amicos pares in quo
Prisc. teste Prisciano abiicitur u cõsonans. Est enim trimetrũ iãbi-
cum ut primus pes est. si nini. ubi u abiicit᷑ & triũ breuiũ pes
cõficitur: qui ẽ tribrachus. Scdus dia. qui dr̃ iãbus. Tertius.
lau din: qui est spõdeus. quartus est uenias: q est anapestus.
quint⁹ est. & ami: q est anapestus. sextus est. cos pares: qui est
amphimacrus. Sic nõnulli scandũt. At t sed multo melius sic
ut primus pes sit. sinini. qui est tribrachus. ubi abiicit᷑ u cõso
nans. Scds dia lau. qui ẽ spõdeus ubi primæ duæ uocales per
syuéresim pro una syllaba capiunt᷑. Tertius est. diu ue ni. q ẽ
tribrachus ubi similiter abiicit᷑ u cõsonãs. Q uartus. as et a
qui est dactylus. Q uintus. nicos: qui est spõdeus. Sextus pa
res: qui est iãbus. Idem accidit. si dictio incipiẽs a uocali seq̃-
tur dictionẽ in uocalẽ desinentem. nã tunc prioris dictionis
Iuuc. uocalis abiicitur in scãsione. Iuuena. Semp ego auditor tm̃
nunq̃ ne reponã. Interdũ duæ aliæ uocales abiiciũtur. Virg.
uno eodẽq; tulit partu paribusq; reuinxit aliq̃n longa uócã
lis nõ abiicitur sed breuiat᷑. ut sub ilio alto. sic ẽt diphtõgus.
Om. ut isulæ ionio. & græci hoc faciũt. Hom. Andra moi enepe
Virg. musa. Vir. de uocali. credimus an qui amãt. diphtõgus q̃nq;
remanet longa. ut ante tibi eoæ atlantides ascondantur. In-
terdũ tamẽ in hui⁹ locis nulla abiicit᷑ uocalis sed nimia ẽ im
Virg. proprietas. Vir. Et longũ formose uale uale inqt iola, ubi di
Seru. cit seruius sequentẽ uocalẽ supiori detrahere unũ tp̃s. Itẽ O
aduerbiũ semp remanet & corripit᷑ si dictio sequẽs a uocali
Virg. incipiat & uocatiui casus fuerit Virg. Te corydon o alexi tra-
Luc. hit sua quẽq; uoluptas. alibi producit᷑. Lucanus. O utinã cæ
liq; deis herebiq; liberet. Præterea si dictio desinit in m & se

quēs dictio incipiat a uocali m cū sua uocali abiicit̃ in scansione. Hora. omnibus hoc uiciū est cantoribus iter amicos. Hor
Inuenitur tamē quū m non abiicitur. Ennius. Insignita ferro eū millia militū octo. & in illo hymno primo dierꝫ oīum. Enn.

In fine etiā uersus nōnunꝗ habūdat syllaba si ea uel in uocalē uel in m desinit qđ qñ fit debet sequēs uersus a uocali īcipere & tūc uocalis in fine uersus posita uel m cū sua uocali subtrahit̃ ac si cēt in medio uersus. Virg. Inserit̃ uero ex fetu nucis arbut⁹ horrida. Et steriles platani malos gessere ualentes. Et dr̃ huiusmōi uersus hypmeter. Et apd' Ouidi. legim⁹ uersū suphabūdātē quū sequēs uersus ñ īcipiat a uocali. Nō erat hic aries uillo spectabilis aureo. Eodē mō apd' Hor. Abdiderūt furtim terris & imagine cerea. Alii quod est meli⁹ p synaeresim duas extremas uocales ꝓ una syllaba capi dicūt. de qua nunc aliquid dicere uacat ei græca diphtongus est qua nos caremus ipsam diuidim⁹ remota e & i relicta breui hac si uocalis añ uocalē esset latino more Vir. arctuꝶ pliadesque hyadesq;. qñq; remanet e & i simplex cōsona est & secūda syllaba lōga. Idē pleiadesq; hyades. & qñq; secūda breui. Oui. pleiades incipiēt. Proper. nō hæc pleiades faciūt. Luca. pleiadūq; soror. Q uidā uolūt ei diuidi & utrāq; lr̃am eē uocalē breuē latio more & fieri dactylū Vir. orphei caliopeia. ego puto. ut dicit. quī. græcoꝶ multis utimur nō pugnem⁹. qñ repetimus ei unā syllabā faciamus græcoꝶ more ne claudicet uersus. Oui. notus amor phædræ nota est iniuria thesei. græci ei etiā diuidūt. ut & Vir. iam ualidā ilionei nauē. dicit serui⁹ eē genitiuū græcū. in Vnius obnoxā & furias aiacis oilei. noui qdē scriptores recte ei solū i scripser lōgū. ut orphi ilioni oili ut ipse in multis uidi codicibus qđ mihi placet ne īpedimento cōstitutoꝶ lectioni cēt. ut puerei uolo ueis ueiis sueis pro pueri uis uiis suis. q̄ & dictionē latinā ut in genitiuꝰ ei per:

Hor
Enn.
Virg.
Oui.
Hor.
Oui.
Luc.
Prop.
Virg.
quin.
Oui.
Virg.

Virg. e & i pferre est opus. Vir. ferreiq; eumenidũ thalami. Idẽ cen
Idem tũ aerei claudũt. & est necesse e abiicere aliter uersus clandi-
cat. ẽt accusatiuus graecus in ea una lr̃a remota pfertur: aliter
uersus claudicat uel ẽ hypermeter. ut mirat̃ his mar9 orphea
alii uolũt uocalem de media dictione abiici sicut in qbusdã
cõpositis solet fieri. ut ĩ cõpositis a de uel pro cũ aduerbio in
Virg. de. Vir. Experiar tu deide iubeto certet amintas. & alibi. Pro
tonat eloquio silicũ neq; timoris. Idẽ accidit in his duab9 di-
ctionibus dehinc deinceps e qbus saepe una uocalis abiicitur
in scansione. luue. Dehinc clamore pari cõcurritur & uice te
li. Similiter quũ ppositio de cõponit̃ cũ uerbo substãtiuo in
illis dictionib9 quae incipiũt ab e saepe subtrahit̃ unũ e & qd̃
remanet longũ est qm̃ ea uocalis uice duarũ uocaliũ fungit̃.
Nã quaecũq; uocalis quae uice duarũ fungit̃ semp est lõga ut
tibicen qd̃ ueteres per geminũ ii scribebãt sic tibiicen. Itẽ s in
fine dictionis posita nõnunq̃ subtrahit̃ uel cũ sua uocali uel
Virg. sola cũ sua uocali si seq̃uẽs dictio incipiat a uocali Virg. Inter
se coiisse uiros & decernere ferro. Sola aũt abiicitur si seq̃uẽs
enni. dictio incipiat a cõsonante. Ennius. Oua parire solet genus
pennis cõdecoratũ. In scãsione eni dicit̃. ouapa rireso letge-
nus pẽnis cõdeco ratũ. Quãdoq; etiã s posita in pricipio di
Luc. ctionis subtrahit̃ sola. Luca. Terga sedent crebro maculis di
Perr. stincta smaragdo. Et putat Pe. helyas iõ subtrahẽdã esse litte
hely. ram ne añcedens lr̃a fiat longa positione more ueterũ quod
uersus nõ patitur. mihi aũt uidetur eufoniae cã subtrahẽdã.

Pentametrũ qd̃ elegiacũ dicit̃ a materia ex qnq; cõstat pe-
dibus a qbus nomen assumpsit. Cõficit̃ eni in hoc carmine
uersus ex quattuor pedib9 & duab9 syllabis altera in medio
post duos pedes altera in fine & utraq; indifferẽte quae duae
syllabae uni aequipollẽt pedi: & primi quidẽ duo pedes pos-
sunt esse indifferẽter uel dactyli uel spondei uel utriq;: alii

duo debent eē dactyli. Sciendū autē est q̄ syllaba quæ restat post duos pedes ī medio & in fine appellat̄ hypercathalecti ca. unde qdā dicunt illū uersū hypercathalecticū in quo syl. in fine habundat quē alio noīe hypmetrū appellāt. Et illum q̄ absq̄ defectu & habūdātia syllabæ in fine terminat̄ cathalecticum dicimus. illum aūt ad cuius pfectionē deest una syllaba claudū uocam9 alio noīe acathalecticū. Notādū q̄ quū hic uersus ī ptes duas diuidit̄ quarū quælibet continet duos pedes & syllabā habundātē utraq̄ harū ptiū dr̄ pētimemeris .i. media diuisio uel media ps uersus pētametri q̄si semiqnaris diuisio uel ps. Pētimemeris dr̄ ēt quædā spēs cæsuræ. Est aūt cæsura figura quædā sic a cædendo dicta. qn̄ ps pedis cædit̄ hoc ē diuidit̄ ab altera pte: hoc ē qn̄ finalis sylleba dictionis ē pria syllaba sequentis pedis ut ī hoc uersu sequēti Horatii. Humano capiti ceruicē pictor eqnā nisi sequeret̄ encletica cōiūctio cui9 natura est ut ita cū añcedēte dictione accētuet̄ ac si esset cū illa una ps & iō nō dr̄ hic esse cæsura. Arma uirūq̄ cano. Et sic hæc syllaba quæ cæsurā facit ut est naturaliter uel lōga uel breuis ita pōnit̄ dr̄ cæsura sine ipprietate ut humano capiti ceruicem pictor eqnā. Si aūt est naturalit̄ breuis & rōne cæsuræ ponit̄ lōga dr̄ cæsura cum licentia. Sunt aūt cæsuræ numero quattuor ātimemeris. Pētimemeris. Heptimemeris. Posteptimemeris. Antimemeris est diuisio ī medio qnq̄ syllabarū hoc est ī pricipio scdi pedis. Hāc alii uocāt Antipētimemeri. Alii Semipētimemeri. Luc. Dū sanguis inerat Dū uis materna pegi. Pētimemeris ē diuisio ī qnta syllaba hoc ē ī pricipio tertii pedis. Oui. Mittit hipmestra de tot mō fribus uni. Heptimemeris ē diuisio sup septiam syllabā quæ est principiū quarti pedis. Stati9. Tātalus & seæuæ piit iniuria mensæ. Posteptimemeris est cæsura sup nonā syllabam hoc est in principio qnti pedis. Nam si quattuor spon

Hor.

Luc.

Oui.

Stati.

dei p̄cedunt primam quinti pedis: & prima q̄nti pedis nona erit syllaba. ut quæ pax lõga remiserat arma bona reparabāt. nec refert si fuerint dactyli nā in omni cæsura dactyli ꝑ spon
Oui. deis habent᷑. Pentameter uersus subditur hexametro. Oui. Hanc tua penelope lēto tibi mittit ulixes. Nil mihi rescribas attamē ipse ueni. Itē pentimemeris heroica subditur exame
hora. tro. Hora. diffugere niues redeūt in gramia cāpis arboribusq; comæ mutat terra uices & de crescentia ripas flumina præ
Virg. tereūt. pōt & pentameter solus sine exametro eē Virg. sic uos nō uobis nidificatis aues & quæ sequunt᷑. antiqui aliter hūc scandebāt uersū nullā faciētes pentimemerim & fortassis melior est ratio q̄uis difficilior quæ talis est duos primos pedes cōes accipiebant dactylū & spondeū & ūnū spondeum cuius prima syllaba finis eēt dictionis unius & ultima principiū alterius: deinde duos anapestos ut sic uos. non uo. bis ni. difica. tis aues. Iambicū carmen eo dicit᷑ ꝙ cōstet ex iambis. Recipit tñ spondeū in dispari loco ad tardandā iābi uelocitatē. Nam iābus pes est cellerimus. Iambicoꝝ carminū aliud est dimetrū aliud trimetrū. Dimetrū constat ex quattuor pedibus & dr̄ a diā ꝙ est duo & metrū ꝙ hic accipit᷑ pro coniunctiōe duoꝝ pedum. duo nāq; metra. i. duæ cōiunctiones quaꝝ utraq; cōtinet duos pedes in dimetro iābico repiunt᷑.
hora. Hora. Amice ꝓpugnacula. Iuxta hāc regulā composita sunt
hym. hymni huiusmodi prio dieꝝ oīum. Iā lucis orto sydere ueni creator spūs sed ille hymn⁹. Rex æternæ dn̄e ur̄ p̄ter cōem regulā cōpositus. ut q̄dā uolūt. at nos recte sentim⁹. Trimetrū cōstat ex sex pedib⁹ & sic dr̄ q̄a tria metra. i. tres cōiūctiones quoꝝ quælibet cōtinet duos pedes. In trimetro iābico re
Hor. pit᷑. Hor. Ibis liburnis iter alta nauiū. Notādū aūt ē ꝙ spōde
Boe. us iuenit᷑ iterdū locis parib⁹ posit⁹ & maxīe in fine. Boe. Cu
Persi. pitq; nullis ille deuius falli. Persius. Nec fonte labra prolui caballino nec in bicipiti somniasse parnaso memini. Tro

cheus quoq; in iambico carmine reperitur quia iābo in tem poribus par est. Gregorius. Qui paraclytus diceris. Cruore Gre. eius roseo. Petrus beatus cathennarum laqueos. Terentius. Teré. Argentum tantum dabitur. Pyrrichius etiam in hoc carmie iuenitur & maxime in fine uersus ut in prædictis exemplis.

Præterea dactylus tribrachus & anapestus i Iambico uersu repiunt. Tere. uerum aliter multo euenire itelligit. Sciendū est Teré. q; auctores iungunt interdū Dimetrū iambicū & trimetrū ita ut prior uersus sit trimeter. secūdus uero dimeter. Hor. ibis li hora. burnis iter alta nauiū amice ppugnacula. Præterea ex dime tro Iambico & ultia pte pentametri. i. expetimemeri dactyli ca fit carmen qd subdit heroico carmini. Hor. Horridā té- hora. pestas cōtraxit & hymbres. Niuesq; deducūt Iouē nūc mare nūc syluæ. hic diuidit syllaba & syluæ trisyllabum fit. Itē di metrū iambicum subdit heroico carmini ut nox erat & cælo fulgebat luna sereno. inter minora sydera. Similiter trimetrū iambicū subdit heroico carmini ut Hor. Altera iā terit bel- hora. lis ciuilibus ætas. suis & ipsa roma uiribus ruit. Item trimetro iambico iungit pentametrus. Boetius. quāuis fluente diues au Boe. ri gurgites. Nō expleturus cogat auarus opes. item ex penti- memeri heroica & dimetro iambico fit qdā uersus q subdit trimetro iābico. Hor. Ieci nihil me sicut antea iuuat. Scriber hora. uersiculos amore pcussū graui. Sūt forsan & aliæ spēs huius carmis qs pterimus. Saphicū carmē dr abinuētrice i quo cō ficit uersus ex qnq; pedibus. primo qrto & quito. Trocheo. secūdo spōdeo. Tertio dactylo. Et qm in oi carmie ultia uer sus syllaba spē indifferens patit ultimus locus Trocheū hre Boe. Boe. nouimus quātas dederit ruinas. Vrbe flāmata paribus- q; cæsis. Recipit tñ iterdū iambicū p spondeo in secūda sede Boe. uetere ptaui rabieni Neronis. petro aūt helyæ ur posse Boe. in hoc carminis gnē pedes aliter assignari. ut primus sit am- Petr. phimachrus. secūdus spōdeus. tertius peon tertius. qrtus spō- hely.

deus uel troche9. & sic constat ex qttuor pedibus sed supiori
uia ē cōior. Colophoniū carmē dr ab inuētore. qd cōstat ex
pētime. iābic. i. ex medietate qnq; pedū iābo2 & trib9 troche
Hor. is siue ultiō spōdeo. Hora. trahūtq; siccas machinæ carinas.
q siqs dicat syllabā. cas. nō esse mediā ptē iābi sed spōdei. Rñ
demus spondeū in iābicis uersibus poni in prīo & tertio lo
co & nōnunq in aliis ut dictū est supra quū alibi ē copia iam
bo2. Coriambicū carmē dicit a pede coriābo qui in eo do
minatur. cōstat enī ex qnq; pedib9 primo spōdeo & trib9 co
Hor. riambis & ultimo pyrrichio siue iambo. Hor. Tu ne quæsie
ris sæpe nephas quē mihi quē tibi. Est & aliud coriambicū
q cōstat ex duobus coriābis & tribus trocheis & Cathalecti
Mart. ca. Martia. Læta honoris mirtis astra uirgo cōspicis. Est & ali
ud coriambicū qd cōstat ex coriābo & bacchio siue amphi
braco. huic subdit aliud coriābicum qd cōstat ex epitrito se
Hor. cūdo & duob9 coriābis & bacchio siue amphibracchio. Ho
ratius Lidia dic per oēs te deos oro sibarim cur pperas aman
do perdere. Falenticū dicit ab inuētore cui9 uersus ex qui
q; constat pedib9. Spondeo dactylo & tribus trocheis. sed in
Boe. fine pōt sponde9 poni. Boetius. Quisqs cōposito sereno
æuo. Huic uersui subditur pentamet. Quid tātos iuuat ex
citare mōtus. Et ppria fatum solicitare manu. Archilocum
ab inuētore nomen accepit qd etiā dicit dactylicū quia da
ctylus in eo dñatur. Constat enī ex duobus dactylis & duo
bus trocheis. & qm ut supradiximus ultima syllaba semp est
indifferens patitur in fine spondeū poni. hoc miscet fleuti
Boe. co ita ut fleuticus uersus semp pponat Boetius. Quāuis se
tyrio supbus ostro. Comet & niueis lapillis. Est & aliud Ar
chilocū quod cōstat ex trib9 dactylis & uno spondeo uel tro
Boe. cheo. recipit tñ spōdeū loco dactyli. Boetius. Puro clarum lu
hom. men phœbum mellifluit canitoris Homerus. Est & aliud archi

locum qđ constat ex tetrametro buccolico & tribus troche-
is.hoc est q̄ttuor dactylis quoꝝ ultim⁹ termīat ptem orōnis
sicut i Buccolico carmīe & trib⁹ trocheis pōt tñ loco dactyli
spōde⁹ pōi.Boetius.q̄ uariis terras aīalia pmeāt figuris. Cō Boe.
tinuūq; trahūt ui pectoris incitata sulcū huic carmini iungi
tur colophonium.Hor.Soluit acris hyems grata uice ueris Hor.
& fauonii. trahuntq; siccas machinæ carinas.Inuēit̄ ṗterea
qddam carmē dactylicum in quo cōficit̄ uersus ex tribus da
ctylis & cathalectica ut in illo Hym.Martiris ecce dies Aga- hym.
thes uirginis emicat eximiæ. Trochaicū carmē dr̄ eo qđ cō-
stet ex trocheis recipit tñ interdū spondeū & inenit̄ i eo uer
sus cōstare ad sūmū ex q̄ttuor pedib⁹.Boe.quos uides seder̄ Boe.
celso.inuenit̄ ēt trochaicū ex trib⁹pedib⁹ & una syllaba quæ
subditur trochaico cōstāti ex q̄ttuor pedib⁹.Vt i illo hymno
Ambro.pange lingua gloriosi p̄liū certaminis.Vrbi beata ie Amb.
rusalē dicta pacis uisio.quæ cōstruit̄ i cælis uiuis ex lapidib⁹
Iambus quoq; in huiusmōi trochaicis uersib⁹ iuenit̄.Greg. Greg.
in antiphanario.Quid nec man⁹ leuitatis passus eras tāge
re.Mō tua dedicata.mēbra fera pessima.sanguis tuus bestia-
li refluit ingutture. Asclepiadeū dr̄ ab inuētore & cōstat ex
quattuor pedib⁹ prīo spōdeo.ii.&.iii.coriābo.iiii.pyrrichio
uel Iambo.Hor.Mecænas atauis edite regib⁹.Huic iungit̄ Hor.
q̄nq; dimetrū Iambicū.Boetius Heu q̄ miseros tramite de- Boe.
uio abducit ignorātia.Nā auꝝ in uiridi quæritis arbore.nec
uitæ gēmas carpitis.Et nota q̄ peon q̄rt⁹ in asclepiadeo iue-
nitur ut in his exēplis.Nā gliscit animus pmere cātib⁹.Spre
uere penit⁹:teq; secuti sunt.Sed corde tacito mēs bñ cōscia.
Te summa deus trinitas unaq; poscimus. Faliscum carmen
dr̄ ab inuentore & cōstat ex trib⁹ dactylis & pyrrichio siue
Iambo.Boe.q fere ingenium uolet agꝛ.liberet arua pri⁹ fru Boe.
ctibus.Et ē illud genus carminis qđ qa huic ē simile quidā si

militer appellant faliſcũ. Alii uero tetrapodiũ heroicũ: ſed hoc differt a faliſco ꝙ faliſcũ hẽt ĩ fine pyrrichiũ uel iambũ iſtud uero ſpondeũ uel trocheũ & ſupponit illud tetrapodi
Hor. um hexametro heroico. Horati⁹ laudabũt alii claꝗ rhodon aut mitylenem aut ephæſum bimariſꝗ corinthi. Alcaicũ carmen dicit ab inuentore. conſtat enim ex pentimemeri iambica & duob⁹ dactylis. inuenitur tamen loco ultimi dactyli
Hor. amphimachrus. Horatius large reponens atꝗ benignus ſtrauere uentos æquore feruido. Lagæticum atꝗ pindaricũ ab inuentore nomen accepit conſtat nanꝗ ex duobus dactylis
Hor. & duobus trocheis. poteſt tñ in fine trocheum habere. Horatius aut digito male pͥnaci qdam aliter aſſignant in hoc genere pedes dicentes cõſtare ex dactylo & coriabo & bacchio & amphibracchio. Alchaitũ & lagœticũ ſimul iũguntur & recipiũt dimetrum iambicum in quo ſupabundat una ſyllaba ita ut primi duo uerſus alchaici ſint. tertius dimeter iābi
Hor. cus. quartus ſit lateticus. Horatius uides ut alta ſtet niue cãdidũ ſorapte nec iã ſuſtineant onus ſyluæ laborantes geluꝗ flumina conſtiterint acuto. Alcmanium quoꝗ ab inuẽtore nomen accepit conſtatꝗ ex quattuor dactylis. recipit tamen qñque ſpondeum & ſubditur interdum heroico carmini.
Boe. Boetius. tunc niue diſcuſſa liquerunt noctẽ tenebre luminibuſꝗ prior redditur uigor. interdum uero alemanio ſubdi
Boe. tur dimetrum iambicum. Boetius ſunt & enim pennæ uolucres mihi. quæ celſa conſcendent poli. inuenitur & aliud carmen alemanium quod conſtat ex tribus dactylis & una ſyllaba recipit transpondeum: huic alamanio ſubdit ferre
Boe. gratium ſed in hoc ferregratio iuenitur anapeſtus. Boetius. qui genus & proauos ſtrepitis. ſi primordia ueſtra. omne genus hominum in terris ſimili ſurgit ab ortu.

Feregratium qd & ipſum ab inuentore dĩr. Ex tribus cõſtat

pedibus.Primo spondeo.ii.dactylo.iii.trocheo uel spõdeo hoc carmen iũgit˜ asclepiadeo & gliconico ita ut duo primi uersus sint asclepiadei.Tertius ferregratius.Quart9 sit gliconicus.Hor.qs multa gracilis te puer in rosa.Perfusum liquidis urget odoribus. Grato pyrrha subantro. Cui flauam religas comam.Item ferregratium subdit˜ Asclepiadeo. Boetius. Si quãtas rapidis flatibus incitis põtus uersat harenas Item ferregratiũ subdit˜ trochaico Boetius. Purpura claros nitẽte septos tristibus armis. Parẽmiacum carmen ab inuentore nomen accepit & dr̃ ẽt Anapesticum a pede ex quo ꝓcipue constat.Recipit ẽt spondeum.Constat aũt ex tribus pedibus & Cathelectica Bœtius fœlix nimium prior ætas.Nec inerti prodita luxu contenta fidelibus aruis.Et ẽ illud anapesticum qđ non solũ spondeũ sed ẽt dactylum recipit & constat ex quattuor pedibus.Bœtius o steliferi conditor orbis. qui perpetuo nixus solio rapido cælum turbine uersas. hora. Boe. Boe. Boe.

Gligonicum carmẽ ab inuentore nomen accipiẽs cõstat ex tribus pedib9.primo spondeo.ii.coriambo.iii.pyrrichio uel Iambo.Boetius.Quum phœbi radiis graue.Cancri sydus inestuat.Gliconicum qñ iungit˜ saphico.Bœtius.Quũ polo phœbus roseis quadrigis: lucem spargere cœpit iũgitur ẽt gliconicum asclepiadeo ita ut tres primi uersus sint asclepiadei & quartus sit gliconic9.Ambrosius.Sanctoꝝ meritis melitica gaudia.Pangãius socii gestaq; fortia.Nã gliscit animus promere cantib9.uictoꝝ genus optimum. Contra ãt nonnunq̃ gliconico Asclepiadeus uersus iungit˜ ita ut prior uersus sit gliconicus.Alter asclepiadeus.Hor.sic te diua potens cypri.sic fratres helenæ lucida sydera. Iponaticũ carmẽ dictũ ab inuentore ẽ: & cõstat & amphimacro & monometro.Iambico.i.ex duob9 Iãbis.huic subiicit trimetrũ.Iãbicũ claudũ.Hor.Nõ ebur nec aureũ mea retiet i domo lacunar. Boe. Boe. amb hora. Hor.

Ionicũ carmẽ ab Ionico pede ex quo cõstat nomẽ accepit.
Hor. Cõstituit' eni uersus in hoc carmine ex Ionico miore. Hora.
Miserorũ ẽ nec amori dare ludũ. Adonicũ carmẽ qd ab inuentore nomẽ accepit ex duob9 pedibus cõstat dactylo spõ
Boe. deo uel trocheo. Boe. Nubib9 atris. Cõdita nullũ. Adonicũ qñq; iũgit' saphico. ita ut primi tres uersus sint saphici: q̃rtus
Hor. adonic9 Hor. phœbe syluarũq; potẽs diana. Lucidũ cæli decus o colendi. Semper & culti date quæ p̃camur. Tpe sacro.

FINIS.

Oliuerii Poetæ Tetrasticon
Ad Bonum Virum.

O bone quisquis es huic nostro bene parce labori.
Quæ sunt dicta modo: dicta fuere prius.
Et quæcunq; meo paruo sunt scripta libello:
Vt mea non mea sunt: Sic tua non tua sunt.

M. Antonii Carmelitæ Iustinopolitani
Hexasticon Ad Lectorem.

Siquis forte breui uult multa uidere libello:
Iam Lanzanensis Perlegat istud opus.
Donatus: quicquid dixit Laurentius artis
Grammaticæ: mira sub breuitate tenet.
Insuper & quicquid Mantoi interpres homeri:
Seruius: & quicquid Cæsariensis opus.

Impressum Venetiis per Simonem Biuilaquam Papieñ.

Errorum pauci lr̃æ sunt mutatæ supuacuæ uel deficiẽtes.
.M.CCCCC.V.